

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

**ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1955-1959 ΣΤΗΝ
ΚΥΠΡΟ ΣΤΟΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΤΥΠΟ**

ΟΛΓΑ ΣΚΡΙΠΚΟ – ΤΤΟΦΑΡΗ

ΕΠΟΠΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΠΟΥΛΥΒΙΟΥ

2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	3
Κύριο μέρος	9
Αρθρογραφία του 1955	10
Αρθρογραφία του 1956	16
Αρθρογραφία του 1957	26
Αρθρογραφία του 1958	34
Αρθρογραφία του 1959	42
Συμπεράσματα.....	44
Βιβλιογραφία - Παράρτημα.....	50

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και η αρχή του σχηματισμού ενός νέου συστήματος διεθνών σχέσεων οδηγούσαν στην ανάπτυξη μιας νέας πραγματικότητας, κατά την οποία οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση άρχισαν να διαδραματίζουν κυριαρχικό ρόλο στις διεθνείς σχέσεις και στην παγκόσμια πολιτική. Η έναρξη αυτής της κυριαρχίας ήταν που ουσιαστικά άνοιξε τον δρόμο στη διαδικασία διάλυσης του αποικιακού συστήματος, το οποίο δεν υποστήριζαν ούτε οι ΗΠΑ, ούτε η ΕΣΣΔ.

Από την πλούσια ιστορία της Κύπρου, που φτάνει αιώνες πίσω, σε αυτό το μικρό εισαγωγικό σημείωμα θα ήθελα να σταθώ ιδιαίτερος σε μερικά ορόσημά της που αποτέλεσαν το θεμέλιο για μελλοντικές αντιφάσεις και διαίρεσαν τους Κυπρίους. Το 1570-1571 οι Οθωμανοί πήραν τον έλεγχο του νησιού και το ενσωμάτωσαν στην Αυτοκρατορία τους, οπότε και άρχισε η δημιουργία της τουρκικής κοινότητας του νησιού. Η επόμενη σημαντική ημερομηνία στην ιστορία της Κύπρου είναι το 1878, όταν το νησί, ενώ επίσημα παρέμενε υπό οθωμανική κυριαρχία, τέθηκε υπό βρετανικό έλεγχο σύμφωνα με την «Κυπριακή Σύμβαση»¹. Στη συνέχεια, το ξέσπασμα του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου επέτρεψε στη Μεγάλη Βρετανία να κατηγορήσει την Οθωμανική Αυτοκρατορία ότι παραβίασε τους όρους προηγούμενης συμφωνίας και να προσαρτήσσει το νησί στη δική της αποικιακή Αυτοκρατορία, το 1914. Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ένα νέο κύμα του ελληνοκυπριακού κινήματος ξεκίνησε με στόχο όχι μόνο την απομάκρυνση του νησιού από τη δικαιοδοσία της Μεγάλης Βρετανίας αλλά και την ένωσή του με την Ελλάδα. Η επιθυμία πραγματοποίησης της ένωσης με την Ελλάδα προκάλεσε την αντίδραση των Τουρκοκυπρίων. Η Μεγάλη Βρετανία επέμενε ότι το Κυπριακό ήταν «κλειστό» και ότι η Κύπρος δεν θα κέρδιζε εντελώς την ανεξαρτησία της, διότι η Αγγλία ήθελε το νησί ως βάση για να προστατέψει τα μεσανατολικά της συμφέροντα. Το 1954 ο τότε Υφυπουργός Αποικιών τόνισε «ότι υπάρχουν ορισμένα εδάφη στην Κοινοπολιτεία τα οποία, λόγω ειδικών συνθηκών δεν θα μπορούσαν ποτέ να γίνουν πλήρως ανεξάρτητα».

Αντιμέτωπη με την προφανή απροθυμία της Βρετανίας να αντιμετωπίσει το θέμα, η Αθήνα ξεκίνησε να ενημερώνει τα Ηνωμένα Έθνη. Στις 16 Αυγούστου του 1954 η ελληνική κυβέρνηση προσέφυγε στον ΟΗΕ με αίτημα να συμπεριληφθεί στην ημερήσια διάταξη της 9ης συνόδου της Γενικής Συνέλευσης το θέμα «της εφαρμογής της αρχής της ισότητας δικαιωμάτων και της αυτοδιαθέσεως των λαών εις τον πληθυσμό της Κύπρου». Αυτή την έκκληση υποστήριζαν οι Έλληνες της Κύπρου, με άτυπο ηγέτη τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο. Τότε η Μεγάλη Βρετανία με την υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, εμπόδισε τη λήψη απόφασης υπέρ της αυτοδιάθεσης στην Ολομέλεια της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, και ως εκ τούτου τον Δεκέμβριο η ελληνική προσφυγή ουσιαστικά απέτυχε. Ωστόσο, εγκρίθηκε το προσχέδιο ψηφίσματος της Νέας Ζηλανδίας, σύμφωνα με το οποίο η συζήτηση για το Κυπριακό αναβαλλόταν επ' αόριστο.

Η προσπάθεια της Ελλάδας να φέρει το ζήτημα της Κύπρου στον ΟΗΕ για συζήτηση, αν και δεν σημείωσε επιτυχία, τράβηξε ωστόσο την προσοχή της παγκόσμιας κοινότητας, δίνοντάς του μια διεθνή μορφή. Ταυτόχρονα, η διεθνοποίηση

¹ Кенкишвили.И. Британо-российские отношения: восточный вопрос и Кипрская проблема: середина 50-х-начало 80-х ат. XIX в.: автореф дис. ... к-та истор.наук,Южный Федеральный университет. Ростов-на-Дону. 2007

του Κυπριακού ζητήματος είχε και ως συνέπεια να ενταθούν οι κατηγορίες της Τουρκίας, ότι η Ελλάδα αγνοεί τα συμφέροντα του τουρκικού τμήματος του πληθυσμού του νησιού. Το Κυπριακό ζήτημα απέκτησε σημαντική δυναμική αντιπαράθεσης, που δεν μπορούσε πλέον να κατασταλεί, με αποτέλεσμα η επιθυμία της Βρετανίας να δημιουργήσει εμπόδια στην εφαρμογή της ιδέας της Ένωσης στον διεθνή νομικό χώρο να προκαλέσει κύμα ελληνικών αντιδράσεων.

Η απροθυμία και (ή) η αδυναμία της Μεγάλης Βρετανίας να ακολουθήσει τον δρόμο της θεσμικής επίλυσης του Κυπριακού οδήγησε στην έναρξη ένοπλου αγώνα στο νησί από την ΕΟΚΑ («Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών») μια μυστική οργάνωση υπό την ηγεσία του απόστρατου αξιωματικού του Ελληνικού Στρατού Γ. Γρίβα, κυπριακής καταγωγής. Η δραστηριότητα του ένοπλου «υπόγειου» αγώνα στο νησί χρηματοδοτήθηκε τόσο από την Αθήνα όσο και από κονδύλια της κυπριακής εκκλησίας². Σύμφωνα με τα αρχικά σχέδια των Μακαρίου και Γρίβα, η ΕΟΚΑ θα λειτουργούσε ως ενίσχυση των πολιτικών διεκδικήσεων των Ελληνοκυπρίων, πραγματοποιώντας δολιοφθορές, κυρίως εναντίον στρατιωτικών στόχων. Ωστόσο, στη συνέχεια η ΕΟΚΑ επιτέθηκε και εναντίον Τουρκοκυπρίων, «προδοτών της ένωσης», κομμουνιστών και άλλων «εχθρικών στοιχείων». Σύντομα, στα θύματα της ΕΟΚΑ άρχισαν να συμπεριλαμβάνονται και Τουρκοκύπριοι που υπηρετούσαν στη Βρετανική Βοηθητική Αστυνομία (το λεγόμενο «Επικουρικό σώμα»)³. Το 1955 και το 1956 η ΕΟΚΑ οργάνωσε πάνω από 1.200 επιθέσεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τον θάνατο δεκάδων ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων περίπου εκατό Βρετανών (αξιωματούχων, στρατιωτικών και πολιτών).

Συνειδητοποιώντας τον κίνδυνο της αποσταθεροποίησης της κατάστασης στο νησί, ο Α. Eden τον Ιούνιο του 1955 μίλησε στη Βουλή των Κοινοτήτων για την ιδέα να συγκληθεί διάσκεψη στο Λονδίνο για να συζητηθούν «πολιτικά και στρατιωτικά ζητήματα που σχετίζονται με την Ανατολική Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου», προτείνοντας τη συμμετοχή και της τουρκικής πλευράς. Η Ελλάδα και η Τουρκία αποδέχθηκαν την πρόσκληση και συμμετείχαν στη Διάσκεψη του Λονδίνου, η οποία διεξήχθη από τον Αύγουστο έως τον Σεπτέμβριο του 1955, με πρωτοβουλία του Α. Eden: η πρώτη εξέφρασε την επιθυμία για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης, ενώ η δεύτερη προτίμησε τη διατήρηση του status quo. Στο τελικό στάδιο αυτού του πολιτικού φόρουμ, όταν ούτε η Ελλάδα ούτε η Τουρκία κατέληξαν σε συναίνεση για τον τρόπο επίλυσης του Κυπριακού, η Μεγάλη Βρετανία πρότεινε την εξέταση ενός σχεδίου νέου «φιλελεύθερου συντάγματος» που θα παρείχε στην Κύπρο περιορισμένη αυτονομία εντός του πλαισίου της βρετανικής κυριαρχίας.⁴ Η τουρκική πλευρά απέρριψε κατηγορηματικά αυτό το σχέδιο, τηρώντας τη θέση της για διατήρηση του status quo, ενώ η ελληνική πλευρά θεώρησε ότι ήταν δυνατό να συζητηθεί η βρετανική πρόταση. Όπως θα περίμενε κανείς, αυτές οι διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε αποτυχία, αλλά η Μεγάλη Βρετανία ήταν ο τακτικός νικητής: κατάφερε να εμπλέξει την Τουρκία στη συζήτηση για την επίλυση του Κυπριακού ζητήματος, η οποία πήρε θέση αντίθετη από την Ελλάδα και, επιπλέον, αναγνώρισε επίσημα τα συμφέροντα των δύο χωρών στο νησί.

² Alastos D. Cyprus Guerilla: Grivas, Makarios and the British. - L., 1960.

³ Palley C. Op. cit.

⁴ Терлексис П. Цит. Соч.

Η απογοήτευση της κοινής γνώμης τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Τουρκία, η οποία ενθαρρύνθηκε από τις κυβερνήσεις των χωρών αυτών, είχε ως αποτέλεσμα την επιδείνωση των διακρατικών και, ταυτόχρονα, διμερών σχέσεων τους. Πογκρόμ εναντίον Ελλήνων ξέσπασαν τότε στην Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, και το φθινόπωρο του 1955 εμφανίστηκε στην Κύπρο η παράνομη οργάνωση Volkan, με στόχο να καταπολεμήσει την ιδέα της Ένωσης των αγωνιστών της ΕΟΚΑ.⁵ Από την άλλη πλευρά, μέλη της ΕΟΚΑ προχωρούσαν από τις ρίψεις βομβών σε δημόσια και στρατιωτικά κτίρια συνήθως τη νύχτα, σε επιθέσεις σε αστυνομικά τμήματα. Σκοπός αυτών των ενεργειών δεν ήταν μόνο η αποθάρρυνση της Αστυνομίας, αλλά και η κατάσχεση όπλων.⁶ Οι στόχοι των επιδρομών περιλάμβαναν αποθήκες πυρομαχικών και εκρηκτικών, καθώς και βρετανικά στρατόπεδα.

Μέχρι τα τέλη Μαρτίου 1956, σύμφωνα με δεδομένα, η ΕΟΚΑ προκάλεσε ζημιές ύψους περίπου 113 χιλιάδων λιρών με τις ενέργειές της. Ως απάντηση, οι αποικιακές αρχές επέβαλαν στρατιωτικό νόμο στο νησί. Παράλληλα, τον Οκτώβριο του 1955, ο νέος Κυβερνήτης της Κύπρου John Harding ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με τον Μακάριο, τον ηγέτη της ελληνοκυπριακής κοινότητας, χωρίς να προσκληθούν εκπρόσωποι της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν μέχρι τον Φεβρουάριο του 1956 και κατά τη διάρκειά τους προσφέρθηκαν στον Μακάριο διατάξεις σχετικά με τη μελλοντική συνταγματική δομή της Κύπρου. Αυτές περιλάμβαναν τη δημιουργία κυβέρνησης Ελλήνων και Τούρκων (με περιορισμένες εξουσίες σε θέματα εξωτερικών σχέσεων και ασφάλειας, τα οποία παρέμεναν στην ευθύνη του Κυβερνήτη), μια Συνέλευση ως νομοθετικό όργανο, την επίλυση του θέματος της αυτοδιάθεσης μέσω δημοψηφίσματος σε δέκα χρόνια, κ.λπ.

Η θεμελιώδης αλλαγή στη βρετανική θέση εκδηλώθηκε με την αναγνώριση, για πρώτη φορά από το Λονδίνο, της δυνατότητας παροχής στους Κυπρίους του δικαιώματος στην αυτοδιάθεση. Προκειμένου να ενταθούν οι διαπραγματεύσεις, τον Φεβρουάριο του 1956, ο Βρετανός υπουργός Αποικιών A. Lennox-Boyd επισκέφθηκε τη Λευκωσία για να πάρει μέρος σε αυτές. Ο Μακάριος έκανε αντιπροτάσεις: μεταβίβαση των εξουσιών ασφαλείας στην κυβέρνηση, αύξηση της εκπροσώπησης των Ελληνοκυπρίων στο κοινοβούλιο και την κυβέρνηση και χορήγηση αμνηστίας στα μέλη της ΕΟΚΑ. Ωστόσο, το Λονδίνο δεν είχε πρόθεση να υποχωρήσει, πιστεύοντας ότι είχε ήδη κάνει αρκετές παραχωρήσεις. Ο αρχηγός της ελληνικής κοινότητας, από την άλλη, είχε περιορισμένα περιθώρια ελιγμών λόγω της ασυμβίβαστης θέσης της ηγεσίας της ΕΟΚΑ και ορισμένων εκκλησιαστικών παραγόντων (γύρω από τον μητροπολίτη Κυρηναίας), οι οποίοι απαιτούσαν Ένωση άνευ όρων. Έτσι, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος επέμεινε στην άνευ όρων υλοποίηση των προτάσεών του, όπως και η βρετανική πλευρά.⁷ Ως αποτέλεσμα, η προσπάθεια επιτυχούς επίλυσης του Κυπριακού ζητήματος το 1956 απέτυχε. Με τη διακοπή των διαπραγματεύσεων, το Λονδίνο εξόρισε τον Μακάριο και τρεις άλλους εκπροσώπους της κυπριακής Εκκλησίας στις Σεϋχέλλες. Επιπλέον, εισήχθησαν πιο αυστηρά μέτρα στις στρατιωτικές και αστυνομικές έρευνες⁸, η ασφάλεια των εγκαταστάσεων και των

⁵ См. в Политическом письме Посольства СССР в Греции по кипрскому вопросу (не позлсс 17 октября 1955 г.) - КПСС и формирование солетско политики на Балка мах в 1950-х - первой половине 1960-х гг. (сборник документов) / Федеральная архивная служба России.

⁶ The Times, 1955, 26.06. 8. Eden A. The Memories. - L., 1960.

⁷ М.Христоудулу. Цит. Соч.

⁸ Hansard C. Vol.539.

κτιρίων ενισχύθηκε, ενώ ολόκληρα χωριά ερευνήθηκαν και σε πολλά από αυτά επιβλήθηκε απαγόρευση κυκλοφορίας. Ο Κυβερνήτης Harding ξεκίνησε μια σειρά απαγώνισμών αγωνιστών της ΕΟΚΑ και ζήτησε επιπλέον 300 Βρετανούς αστυνομικούς από το Λονδίνο, οι οποίοι άρχισαν να φτάνουν στην Κύπρο τον Απρίλιο του 1956.⁹ Αυτή ήταν η πρώτη φορά που η βρετανική μητροπολιτική αστυνομία συμμετείχε σε αποικιακές ενέργειες.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, ο συνολικός αριθμός των αστυνομικών στα τέλη του 1955 ήταν 1.838 άτομα. Τον Μάιο του 1957, αυτός ο αριθμός είχε αυξηθεί σε 2.511, ενώ τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους είχε φτάσει τα 2.709 άτομα.¹⁰ Μέχρι τον Ιανουάριο του 1957, ο Harding ήταν προσωπικά επικεφαλής της Αίθουσας Επιχειρήσεων, η οποία περιλάμβανε εκπροσώπους από τον στρατό, το ναυτικό, την αεροπορία, την αστυνομία και τη διοίκηση. Στη συνέχεια, ο στρατηγός Kendrew, ο οποίος είχε εμπειρία στις μεθόδους του αποικιακού πολέμου, ανέλαβε την Κεντρική Διοίκηση των επιχειρήσεων, ενώ ο Harding επικεντρώθηκε στη γενική ηγεσία και στην επίλυση στρατηγικών ζητημάτων. Το νησί χωρίστηκε σε έξι τομείς. Η Επαρχιακή Επιτροπή Ασφαλείας, η οποία αποτελούνταν από τον διοικητή των στρατιωτικών σχηματισμών που στάθμευαν σε κάθε τομέα, τον επαρχιακό διοικητή και τον αρχηγό της αστυνομίας, ήταν υπεύθυνη για την κατάσταση σε κάθε τομέα. Παρεμπιπτόντως, η δομή αυτή που εφαρμόστηκε στην Κύπρο αντέγραφε το σύστημα που ίσχυε στη Μαλαισία.¹¹ Ως αποτέλεσμα, ο στρατιωτικός-αστυνομικός μηχανισμός στην Κύπρο άρχισε να είναι μια καλά οργανωμένη μηχανή. Η δομή αυτή χρησιμοποίησε την εμπειρία της καταστολής των αντιβρετανικών διαδηλώσεων σε άλλες αποικίες. Οι δυνάμεις ασφαλείας, περιλαμβανομένης της αστυνομίας και του στρατού, αριθμούσαν 20 χιλιάδες άτομα, δηλαδή έναν αστυνομικό ή στρατιώτη για κάθε είκοσι κατοίκους της Κύπρου.¹² Περίπου στα μέσα του Σεπτεμβρίου του 1956, υπήρχαν στο νησί 30 χιλιάδες Βρετανοί και 9 χιλιάδες Γάλλοι στρατιώτες έτοιμοι να εισβάλουν στη ζώνη του Σουέζ.¹³

Παρόλες τις προσπάθειες της αποικιακής διοίκησης, δεν κατέστη δυνατή η καταστολή της ΕΟΚΑ. Ο Γρίβας δεν εξουδετερώθηκε ποτέ, και οι μαχητικές επιθέσεις συνεχίστηκαν, αναγκάζοντας το Λονδίνο να αναζητήσει νέες ευκαιρίες για συμβιβαστικές λύσεις. Η Βρετανία ωθήθηκε επίσης σε αυτή την κατεύθυνση από τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες φοβήθηκαν ότι η κατάσταση στην Κύπρο θα μπορούσε να περιπλέξει τις σχέσεις μεταξύ των μελών του NATO και να υπονομεύσει τη νοτιοανατολική πλευρά της συμμαχίας. Έτσι, μετά την κρίση του Σουέζ το 1956, μια νέα κατάσταση στο Κυπριακό ζήτημα άρχισε να εμφανίζεται. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους, η αιγυπτιακή κυβέρνηση υπό τον Νάσερ αποφάσισε να θέσει υπό τον έλεγχο της τη Διώρυγα του Σουέζ. Σε απάντηση, στρατεύματα από τη Βρετανία και τη Γαλλία μετακινήθηκαν στη ζώνη της Διώρυγας, από τις χώρες δηλαδή που κατείχαν το 40% και 50% των μετοχών της Εταιρείας Suez, αντίστοιχα. Στα τέλη Ιουλίου, αρκετές βρετανικές στρατιωτικές μονάδες μεταφέρθηκαν στο Σουέζ από την Κύπρο. Το βράδυ της 29ης Οκτωβρίου, και την επόμενη μέρα, βρετανικά και γαλλικά αεροπλάνα

⁹ Report of the Cyprus Police Commission 1956.

¹⁰ CM. Report of the Cyprus Police Commission 1956.

¹¹ Мамедов Мамед. Переговорный процесс по Кипрской проблеме (1992-2017 г.г). автореф. дис. ...к-та исторических наук, Санкт-Петербург. 2017

¹² United Nations. General Assembly. Off. Records. Agenda item 55 Annexes. Session XL.-N.-Y.-, 1956-1957.-Lje.F/3120/Add. I.

¹³ Hansard (C). Vol, 558.

βομβάρδισαν το Κάιρο και μετά για άλλη μια εβδομάδα, Βρετανοί πιλότοι που πετούσαν από την Κύπρο βομβάρδισαν επανειλημμένα αιγυπτιακά εδάφη. Η ήττα της Βρετανίας στα γεγονότα του Σουέζ και το ζήτημα των συνθηκών του αναδυόμενου διπολικού κόσμου που στηρίχθηκε θεμελιωδώς στο επίπεδο των σχέσεων μεταξύ ΕΣΣΔ και ΗΠΑ, είχε σοβαρές συνέπειες για τη βρετανική πολιτική στην Κύπρο.

Τον Δεκέμβριο του 1956, ο υπουργός Αποικιών Lennox-Boyd επισκέφθηκε την Ελλάδα και την Τουρκία, παρουσιάζοντας μια νέα εκδοχή της συνταγματικής δομής της Κύπρου. Το έγγραφο, που πήρε το όνομά του συντάκτη του, διάσημου Άγγλου δικηγόρου, «Σχέδιο Ράντκλιφ», επαναλάμβανε βασικά το προηγούμενο σχέδιο του Harding, αλλά παρείχε στους Ελληνοκυπρίους περισσότερες θέσεις στη νομοθετική συνέλευση, αν και δεν προέβλεπε δικαίωμα αυτοδιάθεσης. Αναμενόταν ότι οι εξουσίες στους τομείς των εξωτερικών σχέσεων, της άμυνας και της εσωτερικής ασφάλειας θα παρέμεναν υπό την εξουσία του κυβερνήτη του νησιού, ενώ οι υπόλοιπες εξουσίες θα μεταβιβάζονταν στην τοπική αυτοδιοίκηση και στην εκλεγμένη νομοθετική συνέλευση. Προγραμματίστηκε επίσης η ίδρυση ενός ανώτατου δικαστηρίου και ενός ειδικού οργάνου για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων. Επιπλέον, το σχέδιο προϋπέθετε τη θεμελιώδη πιθανότητα διαίρεσης του νησιού, γεγονός που προκάλεσε έντονη αρνητική αντίδραση από την Ελλάδα. Αντίθετα, η Τουρκία συμφώνησε να συζητήσει το ενδεχόμενο αυτού του σχεδίου. Απαντώντας στις προτάσεις του Harding να συμμετάσχουν εκπρόσωποι της ελληνικής κοινότητας στις εργασίες της Επιτροπής για το Σχέδιο Ράντκλιφ, το Εθναρχικό συμβούλιο δήλωσε ότι μόνο ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος μπορούσε να αναλάβει μια τέτοια αποστολή.

Μέχρι το 1957, η κατάσταση στην Κύπρο είχε σταθεροποιηθεί κάπως, κάτι που διευκολύνθηκε από την ανακοίνωση της ΕΟΚΑ για την αναστολή των δραστηριοτήτων της. Αντίστοιχα, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος απελευθερώθηκε από την εξορία και του επιτράπηκε να πάει στην Αθήνα, ενώ στα τέλη της ίδιας χρονιάς, ο Κυβερνήτης Harding, υποστηρικτής των σκληρών μέτρων καταστολής, αντικαταστάθηκε από έναν πολιτικό με πιο μετριοπαθείς απόψεις, τον Hugh Foot. Το Λονδίνο σηματοδότησε τις προθέσεις να συνεχιστεί η αναζήτηση για έναν αποδεκτό συμβιβασμό. Η τελευταία συζήτηση για το Κυπριακό στην XII σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ κατέδειξε τις βαθύτερες διαφωνίες μεταξύ της Ελλάδας αφενός, και της Βρετανίας και της Τουρκίας αφετέρου. Στην Ελλάδα υπήρχε αυξανόμενο συναίσθημα υπέρ της άσκησης εξωτερικής πολιτικής που να καθορίζεται περισσότερο από τα εθνικά συμφέροντα παρά από τη συμμετοχή στο ΝΑΤΟ. Με αυτή την εξέλιξη των γεγονότων, οι Ηνωμένες Πολιτείες άρχισαν να πιέζουν τη Μεγάλη Βρετανία, την Ελλάδα και την Τουρκία, ως συμμετέχοντες σε ένα ενιαίο μπλοκ, να επιδιώξουν συναίνεση. Το καλοκαίρι του 1958, η Βρετανία έκανε ένα νέο βήμα σε αυτό το μονοπάτι, προτείνοντας το «Σχέδιο Μακμίλαν». Η ουσία του ήταν να χωρίσει τον πληθυσμό σε δύο ουσιαστικά στρατόπεδα: εισαγωγή συστήματος «αντιπροσωπευτικής κυβέρνησης» και «εσωτερικής αυτονομίας» με τη σύσταση χωριστών Βουλών Αντιπροσώπων για τους Ελληνοκυπρίους και τους Τουρκοκυπρίους.¹⁴

Σύμφωνα με το Σχέδιο, η εσωτερική διακυβέρνηση θα ασκούνταν από υπουργικό συμβούλιο, αποτελούμενο από τέσσερις εκπροσώπους της ελληνικής

¹⁴ Кипр : Спр. / Ин-т востоковедения РАН. - М., 1969; Кипр: Спр. / Ин-т востоковедения РАН. (М.П. Победина, Р.П. Корниенко, Е.А. Уразова). - М., 1986; Республика Кипр: Спр. / Ин-т востоковедения РАН (И.И. Иванова и др.). 3-е изд. - М., 1992.

κοινότητας και δύο από την τουρκική, καθώς και από έναν εκπρόσωπο από τις κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας. Η ηγεσία σε θέματα εξωτερικών σχέσεων, άμυνας και ασφάλειας θα έπρεπε να ασκείται από τον Βρετανό κυβερνήτη. Ο πληθυσμός του νησιού θα είχε διπλή υπηκοότητα: αγγλική για όλους, και ελληνική για τους Ελληνοκύπριους και τουρκική για τους Τουρκοκύπριους. Το σχέδιο έτυχε τελικά ευνοϊκής υποδοχής από την Τουρκία, η οποία έτεινε όλο και περισσότερο στην ιδέα της διαίρεσης του νησιού ανάλογα με την εθνικότητα. Η Ελλάδα, από την άλλη, ήταν αποφασισμένη να παρουσιάσει νέες προτάσεις για συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ.

Το 1958 το προσχέδιο ψηφίσματος που παρουσιάστηκε στον ΟΗΕ απαιτούσε την άμεση χορήγηση ανεξαρτησίας στην Κύπρο με εγγυήσεις από τα Ηνωμένα Έθνη. Αυτή τη φορά, η Βρετανία και οι Ηνωμένες Πολιτείες επέδειξαν ιδιαίτερη δραστηριότητα, ασκώντας από κοινού πιέσεις στην ελληνική κυβέρνηση προκειμένου να επιτύχει την εγκατάλειψη της πολιτικής της για επίλυση του Κυπριακού. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, η σύνοδος του Συμβουλίου των Υπουργών Εξωτερικών του Βορειοατλαντικού Συμφώνου τον Δεκέμβριο του 1958 αποφάσισε την ανάγκη διεξαγωγής διαπραγματεύσεων μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας και Βρετανίας για την εξάλειψη των έντονων διαφωνιών που είχε προκύψει μεταξύ των συμμάχων του ΝΑΤΟ.¹⁵ Ως μέσο πίεσης, οι Ηνωμένες Πολιτείες απείλησαν να σταματήσουν την οικονομική βοήθεια προς την Ελλάδα, εάν αυτή επέμενε στις προηγούμενες θέσεις της. Η ελληνική κυβέρνηση έπρεπε τελικά να υποχωρήσει και να εγκαταλείψει τις προηγούμενες θέσεις της υπό την πίεση των ΗΠΑ και της Βρετανίας.¹⁶

Σε αυτό το σημείο, ο δρόμος για νέες διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό ήταν πράγματι ανοιχτός. Η Βρετανία, σε αντίθεση με το προηγούμενο διάστημα της μεταπολεμικής της πολιτικής έναντι της Κύπρου, ακολούθησε μια πορεία που επιδίωκε τη διασφάλιση του αποικιακού καθεστώτος του νησιού, αλλάζοντας το προφίλ της μέσω μεταρρυθμίσεων, κυρίως στον τομέα της διακυβέρνησης. Για να επεκτείνει την κοινωνική του βάση στο νησί, το Λονδίνο χρησιμοποίησε τον τουρκικό παράγοντα ως αντίβαρο στην ιδέα της Ένωσης, που ήταν το σημείο συνάντησης της ελληνικής κοινότητας της Κύπρου και της ίδιας της Ελλάδας. Αντιμέτωπη με την απροθυμία της Βρετανίας να επιλύσει το ζήτημα, η τουρκική κοινότητα, όπως αντίστοιχα η ελληνική, πήραν τον δρόμο της διεθνούς νομικής διεθνοποίησης της σύγκρουσης. Οι από κοινού ενέργειες της Τουρκίας και της Βρετανίας σε «συνεργατικές πορείες» καθυστέρησαν την επίλυση της σύγκρουσης, με αποτέλεσμα την εμφάνιση ανταρτικού κινήματος στην Κύπρο και την ελληνοτουρκική διακοινοτική αντιπαράθεση. Η ήττα της Βρετανίας στην κρίση του Σουέζ λειτούργησε ως ώθηση για την αλλαγή των αρχικών υπολογισμών σχετικά με το καθεστώς της Κύπρου, ωθώντας το Λονδίνο να υιοθετήσει σε αυτή τη μικρή αποικία μια στρατηγική η οποία συνοψίζεται στη φράση «φύγε για να μείνεις».¹⁷

¹⁵ Жигалов И.И. Великобритания: народ и внешняя политика. - М.: Наука, 1967.

¹⁶ Бухарев В.М. Историографическая ситуация на рубеже XX - XXI ве-ков: время методологического компромисса // Историческое знание: теоретические основания и коммуникативные практики. Материалы научной конференции. - М.: ИВИ РАН, 2006.

¹⁷ Бухарев В.М. Историографическая ситуация на рубеже XX - XXI ве-ков: время методологического компромисса // Историческое знание: теоретические основания и коммуникативные практики. Материалы научной конференции. - М.: ИВИ РАН, 2006.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Είναι γνωστό ότι τα μέσα ενημέρωσης είναι ένα ισχυρό εργαλείο επιρροής και μέσο διαμόρφωσης της δημόσιας συνείδησης. Στο πλαίσιο λοιπόν αυτής της εργασίας, θα επιχειρήσω να δώσω απαντήσεις στο ερώτημα πώς καλύπτονταν τα γεγονότα στην Κύπρο κατά την περίοδο 1955-1959 από τα ΜΜΕ της ΕΣΣΔ, λαμβάνοντας υπόψη την σοβιετική κοσμοθεωρία.¹⁸

Τα ΜΜΕ χρηματοδοτούνταν αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό και υπάγονταν πλήρως στο κράτος. Το καθήκον, λοιπόν, των μέσων ενημέρωσης στις σοβιετικές συνθήκες ήταν να παρουσιάζουν στον λαό τη θέση των Αρχών ως τη μόνη δυνατή και σωστή και να ερμηνεύουν τα γεγονότα από τη δική τους «σωστή» οπτική γωνία.

Ξεκινώντας την έρευνα τον Ιούλιο του 2022 στο τμήμα περιοδικών της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Λευκορωσίας, η οποία βρίσκεται στο Μινσκ (Μίνσκ), την πρωτεύουσα της Λευκορωσίας, και στεγάζει τη μεγαλύτερη συλλογή εντύπου υλικού και την τρίτη μεγαλύτερη συλλογή βιβλίων στα ρωσικά μετά τη Ρωσική Κρατική Βιβλιοθήκη (Μόσχα) και την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ρωσίας (Αγία Πετρούπολη), μελέτησα τα:

1. «Χρονικό περιοδικών και συνεχιζόμενων εκδόσεων 1955-1960», μέρος Β', με τίτλο «Εφημερίδες». Ξεκινώντας από το 1950 - 1954 (1955) οι κατάλογοι περιοδικών που εκδίδονταν στην ΕΣΣΔ σε διάφορες γλώσσες συμπεριλήφθηκαν στα τεύχη που καλύπτουν την πενταετία και αποτελούνται από δυο μέρη («Περιοδικά» και «Εφημερίδες»). Το Β' μέρος, οι «Εφημερίδες» είναι μια μοναδική πηγή που δίνει την εικόνα του κόσμου των εφημερίδων της ΕΣΣΔ σε κάθε πενταετία. Ο κατάλογος δομήθηκε σύμφωνα με την τρέχουσα διοικητική διαίρεση της ΕΣΣΔ και την ιδεολογική ιεραρχία. Οι εφημερίδες περιγράφονται κάτω από τον τελευταίο τίτλο. Οι περιγραφές περιλαμβάνουν τίτλο, παράλληλο τίτλο (στην αρχική γλώσσα), πληροφορίες σχετικά με τον τίτλο, ημερομηνίες ίδρυσης, τόπο έκδοσης, περιοδικότητα, μορφή, αριθμό σελίδων, κυκλοφορία, τιμή, γλώσσα έκδοσης.¹⁹
2. «Χρονικό των άρθρων των εφημερίδων» για την περίοδο από τον Ιανουάριο του 1955 μέχρι τον Δεκέμβριο του 1959. Αυτό στην ΕΣΣΔ είναι ένα κρατικό βιβλιογραφικό ευρετήριο που ενημέρωνε τους αναγνώστες για άρθρα που δημοσιεύονταν σε εφημερίδες που εκδίδονταν επίσημα στην ΕΣΣΔ από το 1936. Αυτό το ευρετήριο επιτρέπει να βρει κανείς επιλεγμένες εκδόσεις εφημερίδων από περίπου 40 με 60 «κεντρικές» και «σημαντικότερες» περιφερειακές εφημερίδες της ΕΣΣΔ με βάση το θέμα, την προσωπικότητα ή τη γεωγραφία. Κάθε τεύχος του «Χρονικού των άρθρων των εφημερίδων» περιέχει βοηθητικά ευρετήρια: προσωπικό, γεωγραφικό και αριθμητικό ευρετήριο βιβλιογραφικών άρθρων. Το ευρετήριο ονομάτων περιλαμβάνει τα ονόματα των συντακτών των άρθρων, καθώς και τα πρόσωπα στα οποία είναι αφιερωμένα τα άρθρα. Οι συγγραφείς με το ίδιο όνομα ή με τα ίδια αρχικά

¹⁸ Буреєва Елена Викторовна. "Роль периодической печати в идеологической деятельности партийного руководства в ТАССР в 1953-1964 гг" Вестник Томского государственного университета. История, no. 4 (12), 2010.

¹⁹ Летопись периодических изданий СССР. 1955-1960 гг., 1963, изд-во: Издательство всесоюзной книжной палаты, город: Москва.

συνδυάζονται κάτω από μια επικεφαλίδα. Το γεωγραφικό ευρετήριο περιλαμβάνει τα ονόματα των γεωγραφικών αντικειμένων που αναφέρονται στην βιβλιογραφική περιγραφή των άρθρων. Με την ονομασία ενός γεωγραφικού αντικειμένου συλλέγεται υλικό που χαρακτηρίζει αυτό το αντικείμενο από φυσικο-γεωγραφικούς, ιστορικούς, πολιτικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς όρους. Το χρονικό αποτελεί απαραίτητη πηγή στο αναφορικό και βιβλιογραφικό έργο των βιβλιοθηκών και των κέντρων πληροφόρησης.²⁰

Αποτέλεσμα της μελέτης ήταν να εντοπιστούν 56 άρθρα στον Τύπο στην επικράτεια της ΕΣΣΔ της περιόδου από τον Ιανουάριο 1955 μέχρι τον Δεκέμβριο 1959 με θέμα που αφορά τα γεγονότα στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, έξι άρθρα του 1955, 14 άρθρα του 1956, 16 άρθρα του 1957, έντεκα άρθρα του 1958, εννιά άρθρα του 1959. Ορισμένα από αυτά που ήταν δημοσιευμένα στις κεντρικές εφημερίδες επαναλήφθηκαν και σε περιφερειακές εφημερίδες.

Στην Κρατική Βιβλιοθήκη της Λευκορωσίας βρέθηκαν τριάντα πρωτότυπα άρθρα από τα προαναφερθέντα. Όλα τα άρθρα φωτογραφήθηκαν.

Αρθρογραφία του 1955

Το πρώτο άρθρο του 1955 που βρήκα ήταν «Η διαμάχη για την Κύπρο. Μέσα από τις σελίδες του ξένου τύπου» του συγγραφέα Μ. Αφόνιν (Афонин). Δημοσιεύτηκε στις 11 Σεπτεμβρίου του 1955 στην εφημερίδα «Πράβντα» (Правда). Η «Πράβντα» ήταν μια σοβιετική αριστερή εφημερίδα που ιδρύθηκε από τον Λένιν το 1912. Μέχρι το 1991 ήταν το κύριο καθημερινό έντυπο μέσο του ΚΚ και το έντυπο μεγαλύτερης επιρροής στην ΕΣΣΔ. Τι δημοσιευόταν στην «Πράβντα»; Ψηφίσματα κυβερνητικών οργάνων, επίσημες ομιλίες κυβερνητικών στελεχών και άλλες πληροφορίες εθνικής σημασίας. Εφόσον η «Πράβντα» λάμβανε ύλη από πρώτο χέρι, οι αναγνώστες μπορούσαν να είναι σίγουροι για την απόλυτη αξιοπιστία της. Περιείχε προβληματισμούς και αναλυτικά άρθρα για τα τρέχοντα γεγονότα. Εκεί δημοσιεύονταν ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, χρονικά γεγονότων. Στις σελίδες της υπήρχαν ακόμη και λογοτεχνικά κείμενα: διηγήματα, ποιήματα, σειρές αφηγημάτων. Η εφημερίδα φιλοξένησε επίσης, τεκμηριωμένα κριτικά άρθρα που θα μπορούσαν να αποκαλύψουν τις ταραχές, να ξυπνήσουν τις συνειδήσεις των ανθρώπων και να αποκαταστήσουν τη δικαιοσύνη, αλλά και συζητήσεις μεταξύ κεντρικών εκδόσεων. Οι συντάκτες λάμβαναν συχνά επιστολές από αναγνώστες, στις οποίες έγραφαν για τη ζωή και τα προβλήματα τους. Τέτοιο υλικό απαιτούσε απαντήσεις που θα έδιναν λύσεις στα αναφερόμενα προβλήματα. Οι πιο σημαντικές πληροφορίες δημοσιεύονταν στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας. Η «Πράβντα» θεωρήθηκε σοβαρή και, ταυτόχρονα, θετική εφημερίδα.²¹

Στο άρθρο του Αφόνιν παρέχονται πληροφορίες από διάφορα ξένα άρθρα σχετικά με την κατάσταση στο νησί της Κύπρου. Αναφέρεται στο ότι η αυξημένη ένταση σε αυτήν την περιοχή του κόσμου συνδέεται με τη διαμάχη μεταξύ διαφορετικών κρατών για την Κύπρο, η οποία είναι αποικία της Βρετανίας και ναυτική βάση του ΝΑΤΟ. Επίσης μιλά για τη λήξη στις 7 Σεπτεμβρίου των δεκαήμερων διαπραγματεύσεων μεταξύ Βρετανίας, Τουρκίας και Ελλάδας καθώς και για τις ανθελληνικές διαδηλώσεις στην Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη και την Άγκυρα,

²⁰ Летопись газетных статей 1955-1960, Всесоюзная книжная палата, 1964

²¹ История газеты Правда: от застоя до перестройки // Научные Статьи.Ру — портал для студентов и аспирантов. — Дата последнего обновления статьи: 15.09.2023. — URL <https://nauchniestati.ru/spravka/gazeta-pravda-v-period-zastoya-ottepeli-perestrojki/> (дата обращения: 15.03.2024).

σύμφωνα με πληροφορίες που έλαβε από τον ανταποκριτή του Ρόιτερς (Reuters) στη Λευκωσία.

Ο συντάκτης αναφέρει ότι στο προάστιο Στρόβολος της Λευκωσίας «υπήρξε η μεγαλύτερη επιχείρηση που έχει πραγματοποιηθεί ποτέ στην Κύπρο». Πραγματοποιήθηκαν έρευνες, στις οποίες συμμετείχαν περισσότεροι από χίλιοι στρατιώτες που έδρασαν υπό το καθεστώς της κατάστασης έκτακτης ανάγκης που επιβλήθηκε, όταν απαγορεύτηκε στους κατοίκους της περιοχής να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Επίσης, πρόσθετα βρετανικά στρατεύματα μεταφέρθηκαν στην Κύπρο από τη ζώνη της Διώρυγας του Σουέζ για να παρέχουν «υπηρεσίες ασφαλείας» στις ορεινές περιοχές του νησιού. Στη Λευκωσία μοιράζονταν φυλλάδια που έγραφαν: «Άγγλοι, δεν θα μπορέσετε να καταστείτε το απελευθερωτικό μας κίνημα, ακόμα κι αν φέρετε εδώ ολόκληρο τον βρετανικό στρατό».

Σε κάποιες περιπτώσεις ο αρθρογράφος παραπέμπει αόριστα στον «ξένο τύπο» ή στους «διεθνείς παρατηρητές» και σε άλλες παραθέτει άρθρα από συγκεκριμένες εφημερίδες. Όπως για παράδειγμα την ελληνική εφημερίδα «Το Βήμα», η οποία αναφέρει ότι: «Οι σχέσεις Τουρκίας-Ελλάδας έχουν εισέλθει σε κρίσιμη φάση... Ήρθε η ώρα να επανεξετάσουμε το πρόβλημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων». Αντίστοιχα, η εφημερίδα «Καθημερινή», από την πλευρά της, προσθέτει: «Ένα είναι σίγουρο και ανεπανόρθωτο -η ελληνοτουρκική φιλία είναι νεκρή». Από την αγγλική εφημερίδα «Daily Walker» (όργανο του βρετανικού ΚΚ) επιλέγει το απόσπασμα: «Η συνάντηση στο Λονδίνο οργανώθηκε με την προσδοκία ότι η ελληνική και η τουρκική κυβέρνηση δεν θα συμφωνούσαν και ότι η βρετανική κυβέρνηση θα μπορούσε στη συνέχεια να χρησιμοποιήσει αυτό το αδιέξοδο ως δικαιολογία για τη διατήρηση της Κύπρου ως βρετανικής στρατιωτικής βάσης.» Και τέλος, η τουρκική εφημερίδα «Ούλους» (Ulus), καλεί τις Ηνωμένες Πολιτείες «να δουν τον κίνδυνο της κατάστασης που δημιουργεί το Κυπριακό στη Μέση Ανατολή» και «να δηλώσουν ανοιχτά στην Ελλάδα ότι δεν υποστηρίζουν την πολιτική της εναντίον της Τουρκίας».

Στο τέλος του άρθρου, ο συντάκτης συνοψίζει και εκφράζει τη θέση του για τα τρέχοντα γεγονότα στην Κύπρο: Το αδιαμφισβήτητο γεγονός είναι ότι οι εντάσεις στις διεθνείς σχέσεις έχουν αυξηθεί σε μια συγκεκριμένη περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτό είναι πρωτίστως αποτέλεσμα της πολιτικής στρατιωτικών προετοιμασιών, της δημιουργίας στρατιωτικών συνασπισμών, που πραγματοποιούν οργανώσεις της Βορειοατλαντικής συμμαχίας, σε αντίθεση με τα εθνικά συμφέροντα των κρατών που εμπλέκονται στα σχέδια τους. Τονίζει, επιπλέον, ότι ενώ υπάρχουν έντονες διαμάχες γύρω από την Κύπρο, εξακολουθούν να αγνοούν την θέληση του κυπριακού λαού, ο οποίος δεν εκπροσωπήθηκε καν στη συνάντηση για το Κυπριακό που έγινε στο Λονδίνο, και είναι φυσικό ότι αυτού του είδους η πολιτική εμπειρείχε κινδύνους για περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης.²²

Το επόμενο άρθρο για ανάλυση δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Εφημερίδα του Δάσκαλου» στις 8 Οκτωβρίου του 1955 με τον τίτλο «Διεθνής Ανασκόπηση: Το σημαντικότερο καθήκον του ΟΗΕ» και υπότιτλο «Τι συμβαίνει στην Κύπρο». Οι συγγραφείς του άρθρου είναι οι Α. Ζόλκβερ και Γ. Κοζλόφσκι (Kozłowski) Η «Εφημερίδα του Δάσκαλου» (Учительская газета) αποτελούσε όργανο του Υπουργείου Παιδείας της ΕΣΣΔ και της Κεντρικής Επιτροπής του Συνδικάτου Εκπαιδευτικών Ανώτατης Εκπαίδευσης και Επιστημονικών Ιδρυμάτων, με έδρα τη

²² Афонин М, Спор о Кипре. По страницам зарубежной печати . Правда, 1955,11 сентября.

Μόσχα. Κυκλοφορούσε τρεις φορές την εβδομάδα. Ιδρύθηκε στις 3 Οκτωβρίου 1924, και από το 1930 έως το 1937 ονομαζόταν «Για την Κομμουνιστική Εκπαίδευση». Η Ν. Κρούπσκαγια (Ν. Κ. Krupskaya) συμμετείχε άμεσα στη δημιουργία της εφημερίδας και στο έργο της, ενώ στις σελίδες της έχουν μιλήσει επανειλημμένα οι Λουναχάρσκι (Α.Β. Lunacharsky) και Καλίνιν (Μ.Ι. Kalinin) και άλλοι εξέχοντες κυβερνητικοί αξιωματούχοι και ηγέτες κομμάτων. Η συγκεκριμένη εφημερίδα δημοσίευε άρθρα που κάλυπταν την εφαρμογή της καθολικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προβλήματα ποιότητας εκπαίδευσης και κομμουνιστικής εκπαίδευσης, ενισχύοντας τον δάσκαλο στην ιδεολογική του ωριμότητα και τις επαγγελματικές του δεξιότητες. Προωθούσε τις βέλτιστες πρακτικές των κορυφαίων σχολείων, εισήγαγε τους αναγνώστες στην κατάσταση της δημόσιας εκπαίδευσης στο εξωτερικό και στον αγώνα των προοδευτικών δασκάλων στις καπιταλιστικές χώρες για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και των δικαιωμάτων τους. Τιμήθηκε με το παράσημο του Λένιν το 1974. Η κυκλοφορία της το 1977 ανήλθε σε 1,5 εκατομμύρια αντίτυπα.²³

Στο άρθρο, οι συντάκτες τονίζουν ότι πρόσφατα οι σελίδες του ξένου Τύπου έχουν δώσει μεγάλη προσοχή στα γεγονότα στο νησί της Κύπρου. Στην αρχή αναφέρουν τη δημοσίευση μιας λονδρέζικης εφημερίδας, της Reynolds News, η οποία γράφει: «Σύντομα, για κάθε δέκα ενήλικες κατοίκους της Κύπρου, θα υπάρχει ένας Άγγλος στρατιώτης με όπλο και είναι πιθανό αυτά τα όπλα να τεθούν σε χρήση». Στη συνέχεια, θέτουν ένα λογικό ερώτημα: Τι συμβαίνει στην Κύπρο; Και επιχειρούν να μνησούν τους αναγνώστες σε βασικές πληροφορίες για το νησί: Ότι από το 1878 το νησί, το οποίο βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Μεσογείου, έχει έκταση 9.251 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 500.000 κατοίκους, εκ των οποίων το 80% είναι Έλληνες και το 18% Τούρκοι, αποτελεί στρατηγική βάση και αποικία της Αγγλίας. Παρέχουν επίσης στοιχεία από το Βρετανικό Κεντρικό Γραφείο Πληροφοριών ότι το νησί της Κύπρου, κατέχοντας μια καίρια γεωγραφική θέση, είναι το κέντρο από το οποίο μπορούν να ελεγχθούν και να συντονιστούν τις ενέργειές τους όλες οι βρετανικές χερσαίες και αεροπορικές δυνάμεις στη Μέση Ανατολή. Στη συνέχεια, τονίζουν ότι ο λαός της Κύπρου δεν επιθυμεί να μετατραπεί το νησί σε στρατιωτική βάση, αλλά προσπαθεί να απελευθερωθεί από την ξένη κηδεμονία και απαιτεί να του δοθεί το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Επίσης, συζητούνται οι θέσεις της Ελλάδας και της Τουρκίας για το μέλλον του νησιού. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι η Ελλάδα υποστηρίζει την απελευθέρωση του νησιού από την αποικιακή εξουσία της Βρετανίας, ενώ η Τουρκία υποστηρίζει τη διατήρηση της σημερινής κατάστασης ή, εάν η Βρετανία αρνηθεί να απελευθερώσει την Κύπρο, την παράδοση του νησιού σε αυτήν.

Το άρθρο πληροφορεί ότι η Ελλάδα απευθύνθηκε στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με αίτημα να συζητηθεί το θέμα της αυτοδιάθεσης του πληθυσμού της Κύπρου. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι την παρέμβαση του ΟΗΕ ζήτησε και το ΚΚΕ. Δίνεται απόσπασμα από τηλεγράφημα προς τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, το οποίο αναφέρει ότι η συνεχιζόμενη άφιξη μεγάλου αριθμού βρετανικών στρατευμάτων στο νησί δημιουργεί κατάσταση ακήρυχτου πολέμου στην Κύπρο. Μάλιστα παρατίθενται επί λέξει οι θέσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου, δηλαδή του ΑΚΕΛ: «Ο

²³ Газеты СССР : 1917—1960 : библиографический справочник / ред. Коллегия (председатель Г. Л. Епископосов) ; Всесоюзная книжная палата ; Государственная библиотека СССР им. Ленина ; Государственная публичная библиотека СССР им. М. Е. Салтыкова-Щедрина. — М. : Книга, 1970. — Т. 1 : Газеты Москвы, Ленинграда и столиц союзных республик.

Εφημερίδες της Σοβιετικής Ένωσης: 1917-1960: Βιβλιογραφικός οδηγός / Συλλογική επιμέλεια (Πρόεδρος: Γ. Λ. Επισκοπούσοβ) Λ. — Μόσχα: Βιβλίο, 1970. — Τόμος 1: Εφημερίδες της Μόσχας, της Λένινγκραντ και των πρωτεύουσών των συνδεδεμένων δημοκρατιών.

λαός δεν θα τρομοκρατηθεί από αυτή την πρόκληση και θα συνεχίσει να αγωνίζεται για το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση».

Οι αρθρογράφοι με υπερηφάνεια ενημερώνουν τους αναγνώστες ότι η σοβιετική αντιπροσωπεία στον ΟΗΕ υποστήριξε το αίτημα της Ελλάδας. Ωστόσο, η προσφυγή απορρίφθηκε. Έτσι, στη συνέχεια περιγράφουν την αντίδραση του πληθυσμού του νησιού στην απόρριψη της ένταξης του Κυπριακού στην ατζέντα της Συνέλευσης του ΟΗΕ. Η είδηση ότι εκπρόσωποι ορισμένων χωρών εμπόδισαν τη συζήτηση για δίκαιη επίλυση του Κυπριακού προκάλεσε αγανάκτηση στον πληθυσμό του νησιού. Στις 29 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε 24ωρη γενική απεργία στο νησί μετά από κάλεσμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων για να διαμαρτυρηθούν για την άρνηση του ΟΗΕ να συζητήσει το αίτημα για αυτοδιάθεση της Κύπρου. Οι βρετανικές αρχές ενέτειναν την καταστολή. Στη Λευκωσία, την κύρια πόλη του νησιού, η αστυνομία έκανε χρήση δακρυγόνων εναντίον ειρηνικών διαδηλωτών. Νέες έρευνες και συλλήψεις πατριωτών έγιναν σε μια σειρά από πόλεις και χωριά της Κύπρου. Στο τέλος του άρθρου, οι συγγραφείς συμπεραίνουν ότι αναμφίβολα, η επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο δεν μπορεί παρά να αυξήσει την ένταση στην περιοχή. Η παγκόσμια κοινή γνώμη καταδικάζει τέτοιες ενέργειες από υποστηρικτές μιας ήδη χρεοκοπημένης πορείας «από θέση ισχύος». Απαιτεί την επίλυση τυχόν διεθνών προβλημάτων μόνο με ειρηνικά μέσα.²⁴

Το επόμενο άρθρο που θα αναλύσουμε δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» (Komsomolskaya Pravda) στις 18 Δεκεμβρίου 1955. Συντάκτης του άρθρου είναι ο Β. Σιλαντίεφ. Η «Komsomolskaya Pravda» είναι ένα από τα παλαιότερα και δημοφιλέστερα έντυπα στη Ρωσία. Κυκλοφορεί από το 1925. Το 1924, αντιπρόσωποι στο XIII Συνέδριο του Ρωσικού Κομμουνιστικού Κόμματος (Μπολσεβίκοι) του RCP (b) αποφάσισαν να δημιουργήσουν μια εφημερίδα νέων της Ένωσης ως όργανο της Κεντρικής Επιτροπής της Komsomol. Στις 13 Μαρτίου 1925, σε συνεδρίαση της Γραμματείας του RCP (b), εγκρίθηκε το όνομα της εφημερίδας και διορίστηκε αρχισυντάκτης, ο Αλεξάντερ Μαρτινόφσκι (Alexander Martynovsky), γνωστός και ως Taras Kostrov. Το πρώτο τεύχος της κεντρικής καθημερινής εφημερίδας της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» κυκλοφόρησε στις 24 Μαΐου 1925, με κυκλοφορία 31 χιλιάδες αντίτυπα. Στις 14 Αυγούστου 1925, η Κεντρική Επιτροπή του RCP (b) υιοθέτησε ένα ψήφισμα «Σχετικά με το έργο της Κομσομόλ στον τομέα του Τύπου», το οποίο έθετε ως στόχο να μετατραπεί η «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» σε μια πανενωσιακή μαζική εφημερίδα του Κομσομόλ (Κομσομόλ).

Στο Πρώτο Παν-ρωσικό Συνέδριο των Ενώσεων Εργατικής και Αγροτικής Νεολαίας (29 Οκτωβρίου - 4 Νοεμβρίου 1918), όλες οι τοπικές οργανώσεις ενώθηκαν σε μια ενιαία Ρωσική Κομμουνιστική Ένωση Νεολαίας (RCYU). Το συνέδριο ενέκρινε το καταστατικό της Ένωσης και τις βασικές αρχές του προγράμματός της. Το πρόγραμμα βασίστηκε σε δύο διατάξεις: Η Ένωση είναι αλληλέγγυα με το Ρωσικό Κομμουνιστικό Κόμμα (Μπολσεβίκοι) και στοχεύει στη διάδοση των ιδεών του κομμουνισμού και στη συμμετοχή της εργατικής και αγροτικής νεολαίας στην ενεργό

²⁴ Жолковер, А и Козловский, Ю Международное обозрение : Важнейшие задачи ООН [О принятии мер по прекращению гонки вооружений и запрещении атомного оружия]- Что происходит на Кипре. Учительская газета, 1955, 8 октября. Ζολκόβερ, Α. και Κοζλόφσκι, Γ. Μεσοδυναμική αναθεώρηση: Οι σημαντικότερες εργασίες του ΟΗΕ [Για τη λήψη μέτρων για την παύση του αγώνα εξοπλισμών και την απαγόρευση των πυρηνικών όπλων] - Τι συμβαίνει στην Κύπρο. Εφημερίδα των εκπαιδευτικών, 8 Οκτωβρίου 1955.

οικοδόμηση της Σοβιετικής Ρωσίας. Η Ένωση είναι μια ανεξάρτητη οργάνωση που λειτουργεί υπό την ηγεσία του RCP (b).

Τον Μάιο του 1919, η Κομσομόλ πραγματοποίησε την πρώτη κινητοποίηση των μελών της στο Ανατολικό Μέτωπο για να πολεμήσει τον ναύαρχο Κόλτσακ (Alexander Vasilyevich Kolchak), τον Οκτώβριο για να πολεμήσει τον Αντιστράτηγο Ντενίκιν (Anton Ivanovich Denikin). Περίπου 200 χιλιάδες μέλη της Κομσομόλ πολέμησαν στα διάφορα μέτωπα.

Τον Οκτώβριο του 1920, ο Β. Ι. Λένιν (Владимир Ильич Ленин) μίλησε στο Τρίτο Συνέδριο του RKSM και αυτή ήταν η μοναδική του ομιλία στο συνέδριο της Κομσομόλ. Εκείνη τη στιγμή, η οργάνωση αποτελούνταν από 500 χιλιάδες μέλη.

Μετά τον εμφύλιο πόλεμο από το 1921 έως το 1922, οι τάξεις της Κομσομόλ μειώθηκαν σε 250 χιλιάδες και το 1924, ως αποτέλεσμα της καλέσματος του Λένιν, το RKSM αριθμούσε ήδη 700 χιλιάδες μέλη της Κομσομόλ. Το 1924, η Κομσομόλ έλαβε το όνομα Λένινσκι (Leninski) και το 1926 έγινε μια Πανερωσιακή οργάνωση. Τον Μάιο του 1925 άρχισε να κυκλοφορεί η εφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα».

Η Κομσομόλ είχε ενσταλάξει στη νεολαία τη συλλογικότητα, τη συντροφικότητα και την ανιδιοτέλεια, την αγάπη για τη δουλειά, τον σεβασμό για τους μεγαλύτερους και την ετοιμότητα να υπηρετήσουν τη σοσιαλιστική Πατρίδα και να υπερασπιστούν τις διεθνείς θέσεις. Ήταν η λενιστική Κομσομόλ που ξεκίνησε τα Παγκόσμια Φεστιβάλ Νεολαίας και Φοιτητών, ο κύριος στόχος των οποίων ήταν να ενώσει τους νέους στον αγώνα κατά του ιμπεριαλισμού. Τα μέλη της βρίσκονταν πάντα στις πιο δύσκολες και υπεύθυνες περιοχές και κατευθύνσεις. Ενισχύοντας τον χαρακτήρα, μάθαιναν να ξεπερνούν τις δυσκολίες και, ό,τι κι αν γινόταν, να πετυχαίνουν τους στόχους που έθεταν στον εαυτό τους. Η σοβιετική κυβέρνηση εκτιμούσε ιδιαίτερα τα κατορθώματα της κομμουνιστικής νεολαίας, ώστε σε διάφορες περιόδους τίμησε την Κομσομόλ με έξι διακρίσεις του «Τάγματος της Πατρίδας» για στρατιωτικά και εργασιακά επιτεύγματα.²⁵

Η Κομσομόλσκαγια «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» υπήρξε πράγματι ένας σημαντικός θεσμός στη σοβιετική Ρωσία, παρέχοντας πλατφόρμα για διάσημους συγγραφείς και ποιητές. Η παρουσία του Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι στο προσωπικό της εφημερίδας και οι τιμές που έλαβε η εφημερίδα αποτελούν σημαντικά γεγονότα στην ιστορία της. Ο Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι (Владимир Владимирович Маяковский), που εργάστηκε στην «Κομσομόλσκαγια» για τέσσερα χρόνια, προσέφερε όχι μόνο στην ενημέρωση μέσω κειμένων αλλά και με τη δημοσίευση δικών του ποιημάτων. Η απονομή στην εφημερίδα του τίτλου του Τάγματος του Κόκκινου Πανό της Εργασίας το 1958 και του Τάγματος της Οκτωβριανής Επανάστασης το 1975 αναδεικνύει τη σπουδαιότητα και την επιρροή της στη σοβιετική κοινωνία και δείχνει την αναγνώριση του έργου της σε διάφορα επίπεδα.²⁶

Κατά τη διάρκεια της έρευνάς μου, κατάφερα να βρω μια βιογραφία του δημοσιογράφου που έγραψε το άρθρο στην «Κομσομόλσκαγια Πράβντα». Είναι ο

²⁵ Ручкин Борис Александрович, and Мухамеджанов Мансур Михайлович. "Непознанное наследие комсомола" Знание. Понимание. Умение, no. 3, 2008.

²⁶ Газеты и журналы СССР : справочник на 1929 год о всех периодических изданиях, выходящих в СССР / сост. А. П. Хомский, П. С. Чеховской. — М. : НКПТ, 1929. — 168 с. Εφημερίδες και περιοδικά της Σοβιετικής Ένωσης: Ο οδηγός για το 1929 για όλες τις περιοδικές εκδόσεις που κυκλοφορούν στη Σοβιετική Ένωση / συγγραφή Α. Π. Χομσκή, Π. Σ. Τσεχόφσκι. — Μόσχα: ΚΚΤ, 1929.

διάσημος δημοσιογράφος, που είχε πάρει μέρος στον Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο Βλαντιμίρ Σιλαντίεφ. Γεννημένος στο Μιτίσκι (Mytishchi), πέρασε τα παιδικά του χρόνια στη Μόσχα. Το 1947 εισήλθε στο Ινστιτούτο Ξένων Γλωσσών της Μόσχας, στη Σχολή Μετάφρασης. Σπούδασε αγγλικά και ισπανικά και άρθρα του δημοσιεύτηκαν στον φοιτητικό τύπο. Μετά την αποφοίτησή του από το Ινστιτούτο το 1952, διορίστηκε στην εφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα». Το 1956 οι εκδότες τον έστειλαν ως ανταποκριτή στην Αίγυπτο, όπου τότε γινόταν πόλεμος για τη Διώρυγα του Σουέζ. Αναφορές από την αποστολή του αποτέλεσαν τη βάση του πρώτου του βιβλίου, «Ο Ήλιος επιστρέφει στην Αίγυπτο». Από το 1957 έως το 1960 υπήρξε ειδικός ανταποκριτής για την «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» στο Λονδίνο. Ήταν ο πρώτος ανταποκριτής της εφημερίδας σε μια καπιταλιστική χώρα.

Με την πρώτη ματιά στο άρθρο εντύπωση προκαλεί η φωτογραφία στην οποία ένας Άγγλος στρατιώτης πρέπει να σκύψει για να κάνει σωματικό έλεγχο σ' ένα Κυπριόπουλο περίπου 6 ετών και η λεζάντα «... Μπορεί να είναι επικίνδυνος τρομοκράτης». Η φωτογραφία δείχνει ένα δραματικό περιστατικό και φέρνει στο φως τις δυσκολίες και τις ανησυχίες που αντιμετώπιζαν οι κάτοικοι της Κύπρου κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής. Η λεζάντα που συνοδεύει τη φωτογραφία, αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι στρατιωτικές δυνάμεις μπορούσαν να αντιληφθούν και να αντιμετωπίσουν τους κατοίκους του νησιού, ακόμη και τα παιδιά, ως πιθανές απειλές. Η πηγή της φωτογραφίας, από τη γαλλική εφημερίδα «Ουμανιτέ» (L'Humanité) υπογραμμίζει τη διεθνή αντίληψη και το ενδιαφέρον για τα γεγονότα που συνέβαιναν στην Κύπρο και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζαν τα διάφορα κράτη και μέσα ενημέρωσης αυτήν την κατάσταση. Στην αρχή του άρθρου, ο συντάκτης περιγράφει μια φωτογραφία από άρθρο που δημοσιεύτηκε στο λονδρέζικο περιοδικό "Picture Post": Βρετανοί στρατιώτες εκδιώχθηκαν από τη ζώνη της Διώρυγας του Σουέζ και προσγειώθηκαν στην Κύπρο. Μαζί με άλλα πυρομαχικά, έφεραν τεράστιους στρατιωτικούς σάκους στους ώμους τους, στους οποίους σημειώνεται η τελευταία τους στάση: «Αίγυπτος». Η παράθεση αυτή αναδεικνύει τη σημασία που η Κύπρος είχε αποκτήσει για τη Βρετανία στο πλαίσιο των γεωπολιτικών της στρατηγικών. Η άντληση πληροφοριών από την ίδια εφημερίδα καταδεικνύει τη σημασία της ανάλυσης από διάφορες πηγές για την κατανόηση του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται το άρθρο. Η προοπτική για την ανάπτυξη στρατιωτικών υποδομών στην Κύπρο, όπως η κατασκευή ενός αεροδρομίου στο Ακρωτήρι και ενός κοινού αρχηγείου χερσαίων και αεροπορικών δυνάμεων στην Επισκοπή, αποδείκνυε την πρόθεση της Βρετανίας να διατηρήσει και να ενισχύσει την παρουσία της στο νησί για το μακροπρόθεσμο μέλλον. Αυτό ενισχύει την εικόνα της Κύπρου ως νησιού σημαντικής γεωστρατηγικής σημασίας για τις διεθνείς δυνάμεις.

Έπειτα, ο αρθρογράφος περιγράφει την αντίδραση του πληθυσμού της Κύπρου, δηλώνοντας ότι αυτά τα σχέδια της Αγγλίας έρχονται σε αντίθεση με τη βούληση και τις επιδιώξεις των Κυπρίων. Τονίζει ότι οι κάτοικοι του νησιού δεν θέλουν να παραμείνει η Κύπρος αποικία, ζητούν ελευθερία, δικαίωμα αυτοδιάθεσης και δηλώνει ότι η πλειοψηφία είναι υπέρ της ένταξης στην Ελλάδα. Γράφει την ελληνική λέξη «Ένωση» με ρωσικά γράμματα με ένα θαυμαστικό και δίπλα δίνει τη ρωσική μετάφραση «Ένωση με την Ελλάδα!» υποδεικνύοντας ότι πολλές διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις και συνθήματα γίνονται στο νησί με αυτό το σύνθημα. Περαιτέρω, αναφερόμενος στον ξένο τύπο, κάνει λόγο για τη συνάντηση στο Λονδίνο των τριών χωρών Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας, κατά την οποία η Αγγλία προσπάθησε να

διατηρήσει τα δικαιώματα στο νησί, η Ελλάδα υποστήριξε την παραχώρηση στην Κύπρο του δικαιώματος αυτοδιάθεσης και η Τουρκία υποστήριξε την παράδοση του νησιού σε αυτήν, αλλά οι διαπραγματεύσεις έληξαν χωρίς αποτέλεσμα. Ακολουθεί μια αφήγηση για τις αντιδράσεις σε Ελλάδα και Τουρκία και ένα σχόλιο του βουλευτή των Εργατικών, Richard Crosman, με το οποίο αξιολογούσε τη βρετανική θέση για την Κύπρο. Το απόσπασμα δίνεται επί λέξει: «Οχι μόνο μετατρέψαμε τους κατοίκους της Κύπρου σε εχθρούς μας, αλλά χαλάσαμε και τις σχέσεις μεταξύ των δύο συμμάχων μας, των Ελλήνων και των Τούρκων».

Στη συνέχεια ο αρθρογράφος περιγράφει αναλυτικά τα γεγονότα που ακολούθησαν στο νησί στις 23 Σεπτεμβρίου, όταν το Κυπριακό δεν συμπεριλήφθηκε στην ατζέντα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Στις 29 Σεπτεμβρίου ξεκίνησε μια απεργία στην Κύπρο, στην οποία περισσότεροι από 360 χιλιάδες άνθρωποι απεργούσαν και στρατεύματα του βρετανικού στρατού μεταφέρθηκαν επειγόντως στο νησί. Διορίστηκε νέος κυβερνήτης, ο στρατάρχης Τζον Χάρντινγκ. Σε όλες τις μεγάλες πόλεις στρατιωτικές περίπολοι κυκλοφορούσαν στους δρόμους. Οι θεατρικές παραστάσεις και οι προβολές ταινιών ακυρώθηκαν. Στις 19 Οκτωβρίου έγινε διαδήλωση δύο χιλιάδων μαθητών στην Αμμόχωστο. Στρατεύματα και αστυνομικές μονάδες οπλισμένες με χειροβομβίδες δακρυγόνων και τουφέκια παρατάχτηκαν εναντίον των διαδηλωτών. Στις 16 Νοεμβρίου τα σχολεία ήταν κλειστά. Οι μαθητές βγήκαν για να διαμαρτυρηθούν και πέταξαν πέτρες στα βρετανικά στρατεύματα, τα οποία προσπάθησαν να τους διαλύσουν με δακρυγόνα. Στις 17 Νοεμβρίου σημειώθηκαν μαθητικές αναταραχές σε Λεμεσό και Πάφο. Φοιτητές διαμαρτυρήθηκαν για τη θανατική ποινή του φοιτητή Καραολή, ο οποίος σκότωσε αστυνομικό σε αντιπαράθεση. Στρατεύματα και αστυνομία χρησιμοποίησαν ρόπαλα και δακρυγόνα κατά των διαδηλωτών. Στις 26 Νοεμβρίου το νησί κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Τότε εισήχθησαν οι αυστηρότερες ποινές για παραβιάσεις: φυλάκιση, πρόστιμα και θανατική ποινή για οπλοφορία. Στις 6 Δεκεμβρίου, ο δεκαπεντάχρονος μαθητής Δημήτριος καταδικάστηκε σε ξυλοδαρμό για συμμετοχή σε παράνομη συνάντηση.

Έπειτα ο συντάκτης θέτει τη λογική ερώτηση για το πώς σχετίζεται το αγγλικό περιοδικό “Picture Post” με μια τέτοια κατάσταση. Και απαντώντας σε αυτή την ερώτηση, περιγράφει μια φωτογραφία που δημοσιεύτηκε σε αυτό το περιοδικό, όπου μια ομάδα Αιγυπτίων αγροτών, υποδεικνύοντας τους νόμιμους ιδιοκτήτες της γης, εξετάζει ένα ημιτελές στρατόπεδο, το οποίο άφησαν βρετανικά στρατεύματα, τα οποία είχαν αποχωρήσει από την Αίγυπτο. Σύμφωνα πάντα με τον συντάκτη, το περιοδικό υποστηρίζει τη δημιουργία ισχυρής αστυνομικής δύναμης στο νησί, προειδοποιώντας τους Βρετανούς ότι αν δεν θέλουν να δουν το ίδιο πράγμα στο νησί, πρέπει «να είναι σταθεροί στις αποφάσεις και τις πράξεις τους». Ως συμπέρασμα, γράφει: «Το γραφικό νησί έχει μετατραπεί σε ένα απέραντο στρατόπεδο. Οι αποικιοκράτες περικυκλώθηκαν με συρματοπλέγματα, οι περίπολοί τους περπατούν στους δρόμους των κυπριακών πόλεων, ψάχνοντας κατοίκους σε κάθε διασταύρωση. Ωστόσο, οι Κύπριοι δεν τα παρατάνε, λένε “Φύγε!”».

Στα τελευταία λόγια του συντάκτη νιώθει κανείς υποστήριξη και περηφάνια για τον κυπριακό λαό, που δεν τον λύγισαν οι αποικιοκράτες. Κάτι που ήταν γενικά χαρακτηριστικό για τον σοβιετικό Τύπο.²⁷

Αρθρογραφία του 1956

²⁷ Силантѳев, В. Волнения на Кипре продолжаютя. Комсомольская правда, 1955, 18 декабря. Σιλάντιεβ, Β. Οι ταραχές στην Κύπρο συνεχίζονται. «Κομσομόλσκαγια Πράβντα», 18 Δεκεμβρίου 1955.

Θα προχωρήσουμε στην ανάλυση των άρθρων του 1956. Το πρώτο άρθρο που περιγράφει τα γεγονότα στην Κύπρο χρονολογείται στις 10 Φεβρουαρίου 1956 και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τρουντ» (Trud) με τίτλο «Γεγονότα στην Κύπρο», από τον Ν. Shmelev. Η «Τρουντ» είναι μια από τις παλαιότερες εφημερίδες στη Ρωσία, το πρώτο τεύχος της οποίας κυκλοφόρησε στις 19 Φεβρουαρίου 1921. Η κυκλοφορία του πρώτου τεύχους έφτασε τα 150 χιλιάδες αντίτυπα. Ο πρώτος αρχισυντάκτης της εφημερίδας ήταν ο Νικολάι Παβλόβιτς Γκλέμποφ-Αβίλοφ (Glebov-Avilov, Nikolai Pavlovich), επαγγελματίας επαναστάτης και συνδικαλιστής, ο οποίος είχε τραγικό τέλος: το 1936 συνελήφθη ως ύποπτος για συμμετοχή στην αντιπολίτευση και το 1937 καταδικάστηκε σε θάνατο. Αρχικά, η εφημερίδα δημοσίευσε υλικό που κάλυπτε σοσιαλιστικούς διαγωνισμούς για την υλοποίηση εθνικών οικονομικών σχεδίων. Μίλησε για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της κοινωνικής παραγωγής και κάλυψε θέματα πολιτιστικού και εκπαιδευτικού έργου. Αντικατόπτριζε επίσης την εξωτερική πολιτική του σοβιετικού κράτους και την επίσημη σοβιετική κοινή γνώμη για διεθνή θέματα. Στις 20 Φεβρουαρίου 1951, για τις υπηρεσίες της στην κινητοποίηση των εργαζομένων για να ολοκληρώσουν επιτυχώς τα καθήκοντα της σοσιαλιστικής οικοδόμησης σε σχέση με την 30ή επέτειο της «Τρουντ», η εφημερίδα τιμήθηκε με το παράσημο του Κόκκινου Λαβάρου της Εργασίας.²⁸

Στην αρχή του άρθρου, αναφέρεται ότι η κατάσταση στην Κύπρο είναι τεταμένη, με έρευνες και επιδρομές σε πόλεις και χωριά. Οι ηγέτες των συνδικαλιστικών οργανώσεων, του Ανορθωτικού Κόμματος των Εργαζομένων, ακόμη και έφηβοι μαθητές έχουν φυλακιστεί. Περιγράφονται, επίσης, τα γεγονότα της 6ης Φεβρουαρίου στην Αμμόχωστο, κατά τα οποία στρατιώτες και αστυνομικοί χρησιμοποίησαν ρόπαλα και δακρυγόνα κατά του πλήθους που διαμαρτυρόταν, με αποτέλεσμα να τραυματιστούν πολλοί και ένας έφηβος να χάσει τη ζωή του. (Πρόκειται για τον μαθητή Πετράκη Γιάλλουρο, του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου, από το Ριζοκάρπασο). Η εφημερίδα «Τάιμς» (Times) του Λονδίνου παραδέχεται ότι τα αιτήματα των κατοίκων του νησιού για ανεξαρτησία είναι «τόσο παλιά όσο και η βρετανική κατοχή». Εν συνεχεία τονίζεται ότι το κίνημα για το δικαίωμα του λαού στην αυτοδιάθεση καθοδηγήθηκε από το προοδευτικό εργατικό κόμμα ΑΚΕΛ, το οποίο απαγορεύτηκε από τις βρετανικές αρχές το 1955. Με ειρωνεία το άρθρο πραγματεύεται τις μεθόδους των βρετανικών αρχών «το καρότο, το ξύλο και τις πονηρές ίντριγκες» για τη διατήρηση του κατοχικού καθεστώτος και την καταστολή του κυπριακού κινήματος. Τα λόγια του Χάρντινγκ παραφράζονται με μια νότα ειρωνείας: «Ο Άγγλος Κυβερνήτης Τζον Χάρντινγκ διαβεβαιώνει ότι η Αγγλία κατ' αρχήν είναι υπέρ της αυτοδιάθεσης των λαών, αλλά δεν μπορεί να παραχωρήσει την ανεξαρτησία στην Κύπρο επειδή τώρα οι διεθνείς πολιτικές και στρατιωτικές συνθήκες, ας πούμε, είναι ακατάλληλες». Στη συνέχεια, στο άρθρο παρουσιάζονται γνωστά στοιχεία για την επιθυμία του λαού της Κύπρου να ενωθεί με την Ελλάδα, καθώς και την αντίδραση της Βρετανίας και της Τουρκίας σε μια πιθανή ένωση. Αναφέρεται ότι στην Τουρκία δημιουργήθηκε εθνικιστική αντίδραση και οργανώσεις. Περιγράφεται επίσης η θέση των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν το Κυπριακό για τα δικά τους συμφέροντα, επιδιώκοντας τη

²⁸ Газеты СССР : 1917—1960 : библиографический справочник / ред. коллегия (председатель Г. Л. Епископосов) ; Всесоюзная книжная палата ; Государственная библиотека СССР им. Ленина ; Государственная публичная библиотека СССР им. М. Е. Салтыкова-Щедрина. — М. : Книга, 1970. — Т. 1 : Газеты Москвы, Ленинграда и столиц союзных республик. — 278 с. Εφημερίδες της Σοβιετικής Ένωσης: 1917-1960: Βιβλιογραφικός οδηγός / Συλλογική επιμέλεια (Πρόεδρος: Γ. Λ. Επισκοπούσοβ)Λ. — Μόσχα: Βιβλίο, 1970. — Τόμος 1: Εφημερίδες της Μόσχας, του Λένινγκραντ και των πρωτεύουσών των συνδεδεμένων δημοκρατιών.

δημιουργία νέων στρατιωτικών βάσεων στην Κρήτη. Παράλληλα, ο συντάκτης προσπαθεί να αναλύσει τους λόγους για τους οποίους η Βρετανία διατηρεί το αποικιακό καθεστώς στο νησί με όλες της τις δυνάμεις. Η στρατηγικής σημασίας στρατιωτική βάση στην Κύπρο αποτελεί προπύργιο του βρετανικού ιμπεριαλισμού στον αγώνα ενάντια στο εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα των λαών της Μέσης Ανατολής. Και γι' αυτό ακριβώς οι Άγγλοι αποικιοκράτες τσακίζουν βάνουσα τον αγώνα των Κυπρίων. Στο τέλος θέλει να μεταφέρει στον αναγνώστη ότι, ανεξάρτητα από τη χώρα, σε όλον τον κόσμο οι εργαζόμενοι και το προοδευτικό κοινό αλληλοϋποστηρίζονται. Όλα τα έθνη είναι στο πλευρό του εργαζόμενου λαού της Κύπρου. Το προοδευτικό κοινό καταδικάζει έντονα την καταστολή από τις αποικιακές αρχές στην Κύπρο. Η Παγκόσμια Ομοσπονδία Συνδικάτων και πολλές άλλες οργανώσεις εξέφρασαν αδελφική υποστήριξη στους εργαζόμενους της Κύπρου εκ μέρους των 85 εκατομμυρίων μελών της. Ομάδα Άγγλων συνδικαλιστών απηύθυνε πρόσφατα επιστολή στους πατριώτες της Κύπρου. Στην επιστολή αναφέρεται ότι υποστηρίζουν τις προσπάθειες των Κυπρίων «με στόχο τον άμεσο τερματισμό της κατάστασης πολιορκίας, την απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων, την αποχώρηση των βρετανικών στρατευμάτων από την Κύπρο και την άμεση παραχώρηση στην Κύπρο του δικαιώματος να επιλέξει το δικό της σύστημα.»²⁹

Το ακόλουθο άρθρο δημοσιεύτηκε δύο μέρες αργότερα, στις 12 Φεβρουαρίου 1956, στην εφημερίδα «Ερυθρός Αστéρας» (Красная звезда) με τον τίτλο «Αποικιοποιοί στην Κύπρο». Ο συντάκτης του άρθρου είναι ο Α. Yakovlev. Την 1η Ιανουαρίου 1924 κυκλοφόρησε στη Μόσχα το πρώτο τεύχος της κεντρικής στρατιωτικής εφημερίδας «Ερυθρός Αστéρας». Το πρώτο τεύχος περιλάμβανε σημαντικές προσωπικότητες του σοβιετικού κράτους ως συντάκτες: Αντόνοφ Όβσινκο (V.A. Antonov-Ovseenko), Α.Σ. Μπουμπνόφ (A. S. Bubnov), Σ. Σ. Κάμενεφ (S. S. Kamenev), Β.Π. Πολόνσκι (V. P. Polonsky) και Γ.Α. Γιάκοβλιβ (Ya. A. Yakovlev). Ο επικεφαλής της Πολιτικής Διεύθυνσης του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας, V. A. Antonov-Ovseenko, ένας από τους ιδρυτές της κεντρικής στρατιωτικής εφημερίδας, δεν υπέγραψε προσωπικά τον «Ερυθρό Αστéρα» ως υπεύθυνος εκδότης, αλλά έγραψε την έκκληση «Αναγνώστες», που δημοσιεύτηκε στο πρώτο τεύχος: «Ξεκινάμε την έκδοση μιας κεντρικής στρατιωτικής εφημερίδας έχοντας πλήρη επίγνωση όλης της ευθύνης και της δυσκολίας αυτού του θέματος. Η εφημερίδα μας πρέπει να γίνει εργαστήριο στρατιωτικής σκέψης για ολόκληρο τον Κόκκινο Στρατό και το Ναυτικό». Η καθημερινή έκδοση κέρδισε αμέσως δημοτικότητα τόσο στον στρατιωτικό όσο και στον άμαχο πληθυσμό. Κατά τη διάρκεια της ύπαρξής της, η εφημερίδα «Ερυθρός Αστéρας» τιμήθηκε με το παράσημο του Ερυθρού Αστéρα (1933) και του Κόκκινου Λάβαρου (1945), το Τάγμα του Λένιν (1965) και το Τάγμα της Οκτωβριανής Επανάστασης (1974). Από το 1955 έως το 1985, αρχισυντάκτης της εφημερίδας ήταν ο αντιστράτηγος Μακέφ (N. I. Makeev).³⁰

Στην αρχή του άρθρου, ο συγγραφέας περιγράφει γνωστά περιστατικά που καλύφθηκαν και σε άλλα άρθρα: συγκρούσεις μεταξύ στρατευμάτων και Κυπρίων, αίτημα του 80% των κατοίκων του νησιού για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, άρνηση να εξεταστεί το Κυπριακό στην ατζέντα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ

²⁹ Шмелев, Н. События на Кипре [Национально-освободительное движение]. Труд, 1956, 10 февраля. Σμέλεβ, Ν. Γεγονότα στην Κύπρο [Εθνικό απελευθερωτικό κίνημα]. Τρουντ, 10 Φεβρουαρίου 1956.

³⁰ Газеты и журналы СССР : справочник на 1929 год о всех периодических изданиях, выходящих в СССР / сост. А. П. Хомский, П. С. Чеховской. — М. : НКПТ, 1929. — 168 с. Εφημερίδες και περιοδικά της Σοβιετικής Ένωσης: Ο οδηγός για το 1929 για όλες τις περιοδικές εκδόσεις που κυκλοφορούν στη Σοβιετική Ένωση / συγγραφή Α. Π. Χομσκι, Π. Σ. Τσεχόφσκι. — Μόσχα: ΚΚΤ, 1929.

λόγω αντίθεσης της Βρετανίας με την υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών και άλλων αποικιακών δυνάμεων. Στη συνέχεια αναφέρεται στο «Αμερικανικό Ραδιόφωνο» (American Radio) που οι εκπομπές του έδειχναν την απροθυμία να δοθεί ανεξαρτησία στην Κύπρο. Επισημαίνει ότι η Κύπρος έχει πλεονεκτική θέση για τους Βρετανούς σε σχέση με την Αίγυπτο, το Ισραήλ, αλλά και τις χώρες που αποτελούν μέρος του Συμφώνου της Βαγδάτης. Επιπλέον, αναφέρει έναν λόγο που επηρεάζει και τη Σοβιετική Ένωση, καθώς η Κύπρος χρησιμεύει ως βρετανική βάση που βρίσκεται κοντά σε σοβιετικές βιομηχανικές περιοχές στον Καύκασο και στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Έπειτα μας παραπέμπει στο «Ρόιτερς» και στην εφημερίδα Manchester Guardian ως πηγές πληροφόρησης. Σύμφωνα με το «Ρόιτερς», είχαν αναπτυχθεί νέα σχέδια βάσει των οποίων το αρχηγείο της πολεμικής αεροπορίας στην Κύπρο θα ήλεγχε αεροπορικές μονάδες στην Ιορδανία, το Ιράκ και τη Λιβύη. Από την πλευρά της, η εφημερίδα Manchester Guardian έγραφε ότι η βρετανική κυβέρνηση ετοιμαζόταν να στείλει «πολλές μοίρες βομβαρδιστικών της που μπορούσαν να μεταφέρουν θερμοπυρηνικές βόμβες» στην Κύπρο. Ωστόσο, η εφημερίδα του Μάντσεστερ εξέφραζε απογοήτευση για αυτό το ενδεχόμενο, περιγράφοντάς το ως «τρέλα». Η Βρετανία προσπαθούσε με κάθε δυνατό τρόπο να καταστείλει το εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στην Κύπρο. Συνεχίζοντας ο αρθρογράφος αναφέρεται στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης, στην οποία τέθηκε το νησί και τον «θηριώδη τρόμο» που ασκήθηκε κατά του ντόπιου πληθυσμού. Επιστρέφει στο πρακτορείο «Ρόιτερς», το οποίο σχολίαζε ειρωνικά ότι στη Λευκωσία «σε μια μάχη που κράτησε μια ώρα», ο βρετανικός στρατός χρησιμοποίησε χειροβομβίδες δακρυγόνων και ρόπαλα, για να αντιμετωπίσει έναν επικίνδυνο εχθρό - μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα λόγια του δημοσιογράφου που συγκρίνουν τους Βρετανούς με τους ιεροεξεταστές του Μεσαίωνα αναδεικνύουν την έντονη καταπίεση που αντιμετώπιζε ο λαός της Κύπρου και την αντίστασή του. Η παρομοίωση αυτή υπονοεί την απάνθρωπη μεταχείριση και την επιβολή της βίας εκ μέρους των βρετανικών αρχών προς τους κατοίκους του νησιού, παρόμοια με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνταν από τους ιεροεξεταστές στον Μεσαίωνα. Στη συνέχεια, επισημαίνει την αντίσταση του λαού της Κύπρου έναντι αυτής της καταπίεσης και τονίζει ότι, παρά τις προσπάθειες καταστολής των βρετανικών αρχών, είναι αδύνατο να καταστείλουν το εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στην Κύπρο. Αυτό αντιπροσωπεύει τη δυναμική διάθεση του κυπριακού λαού για ανεξαρτησία και απελευθέρωση από την αποικιακή καταπίεση. Στο άρθρο παρουσιάζονται οι νέες προτάσεις του Κυβερνήτη της Κύπρου, Χάρντινγκ, ο οποίος απέκλειε το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του λαού της Κύπρου και προωθούσε την έννοια της «αυτοδιοίκησης», υπονοώντας την εξάρτηση από τα συμφέροντα της Βρετανίας και των συμμάχων της. Επίσης, αναλύεται ο ρόλος των Ηνωμένων Πολιτειών, ενώ η Βρετανία ασκούσε πίεση για την αποδοχή των προτάσεών της για διατήρηση της επιρροής της στο νησί. Ακολουθεί το μήνυμα της ελληνικής εφημερίδας της Αριστεράς «Αυγή», για την εμπλοκή της ελληνικής κυβέρνησης Καραμανλή στην προετοιμασία των βρετανικών προτάσεων. Αυτή η ενέργεια θεωρήθηκε επικίνδυνη για την κυπριακή υπόθεση και τον κυπριακό λαό, καθώς φαινόταν να παραμερίζει τα συμφέροντά του. Είναι συνηθισμένο να βρίσκουμε τέτοιου είδους συμπεράσματα στο τέλος ενός άρθρου, καθώς αναδεικνύουν τη στάση του συγγραφέα ή της εκδοτικής ομάδας έναντι του θέματος που αναλύεται. Αυτή η δήλωση επισημαίνει τη στήριξη της παγκόσμιας δημοκρατικής κοινότητας προς το δικαίωμα των κατοίκων της Κύπρου να αυτοκαθορίζονται, δηλαδή να αποφασίζουν ελεύθερα για το μέλλον και το καθεστώς τους. Με αυτόν τον τρόπο, ο συντάκτης εκφράζει την πεποίθησή του ότι οι προσπάθειες

για ελιγμούς ή παρεμβάσεις στη μοίρα της Κύπρου θα αντιμετωπιστούν με αντίσταση και καταδίκη από τη διεθνή κοινότητα.³¹

Το άρθρο της Μπ. Καζανόβα (B. Казанова) με τίτλο «Τι συμβαίνει στην Κύπρο», το οποίο δημοσιεύτηκε στην ενότητα «Απαντήσεις σε ερωτήσεις αναγνωστών» της εφημερίδας «Ερυθρός Αστéρας» στις 18 Ιανουαρίου, παρουσιάζει μια ανάλυση των τελευταίων εξελίξεων στην Κύπρο. Η συντάκτρια ανταποκρίνεται στα αιτήματα των αναγνωστών της εφημερίδας, οι οποίοι θέλουν να ενημερωθούν σχετικά με την κατάσταση στο νησί και τα γεγονότα που συνέβαιναν εκεί, παραθέτοντας γενικές πληροφορίες σχετικά με την Κύπρο. Παρουσιάζει τη γεωγραφική θέση του νησιού, τον πληθυσμό του, την ιστορία του, καθώς και τη σημασία του ως αποικίας για τη Βρετανία και, επισημαίνει την πολιτική σημασία του νησιού λόγω της σημαντικής θέσης που κατέχει στο γεωπολιτικό πεδίο. Έπειτα, περιγράφει τα τρέχοντα γεγονότα που σημειώνονται στο νησί, προσφέροντας έναν εμπειριστατωμένο εικονικό χάρτη της κατάστασης την περίοδο εκείνη. Γράφει ότι ο αριθμός των βρετανικών στρατευμάτων στην Κύπρο αυξανόταν συνεχώς και συγκεκριμένα, ότι στρατεύματα από τη ζώνη της Διώρυγας του Σουέζ και από το νησί της Μάλτας μεταφέρθηκαν στην Κύπρο, δύο χιλιάδες αλεξιπτωτιστές προσγειώθηκαν σε αεροδρόμιο κοντά στη Λευκωσία, ενώ ένα τάγμα πεζικού μεταφέρθηκε εσπευσμένα στο νησί. Έπειτα γίνεται αναφορά στην εφημερίδα News Chronicle και στο ότι ο λόγος της αποστολής των στρατευμάτων στην Κύπρο ήταν η αντίθεσή τους στο Σύμφωνο της Βαγδάτης και ότι σε περίπτωση νέας εστίας συγκρούσεων, τα στρατεύματα που σταθμεύουν στην Κύπρο θα μπορούσαν να σταλούν αεροπορικώς για να βοηθήσουν την Αραβική Λεγεώνα να διατηρήσει την τάξη στην Ιορδανία. Ο συντάκτης επισημαίνει τη σημασία των λιμανιών της Κύπρου, τα οποία χρησιμοποιεί η Βρετανία ως αγκυροβόλιο του μεσογειακού της στόλου, και το δίκτυο αεροδρομίων του νησιού. Εν συνεχεία παραπέμπει στο Βρετανικό Κεντρικό Γραφείο Πληροφοριών, το οποίο αναφέρει ότι μια μεγάλη αεροπορική βάση κατασκευάζεται επί του παρόντος στη νότια ακτή της Κύπρου, «η οποία πληροί όλες τις απαιτήσεις του ΝΑΤΟ», εννοώντας τη βάση στο Ακρωτήρι. Επίσης, αναφέρει ότι αεροσκάφη που θα μεταφέρουν ατομικές βόμβες θα σταλούν στην Κύπρο και επισημαίνει ότι ο πληθυσμός της Κύπρου αντιτίθεται στο βρετανικό αποικιακό καθεστώς χρήσης του νησιού ως στρατιωτικής βάσης και ότι το προοδευτικό κόμμα των Εργατών ΑΚΕΛ και η Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία έχουν τον κύριο ρόλο στον αγώνα κατά των Βρετανών. Στη συνέχεια περιγράφει την αντίδραση των βρετανικών αρχών: Απαγόρευσαν τη λειτουργία του ΑΚΕΛ, της οργάνωσης Δημοκρατικής Νεολαίας, της Ένωσης Αγροτών και της Οργάνωσης Γυναικών της Κύπρου. Επιπλέον, απαγορεύτηκαν τα συλλαλητήρια και οι απεργίες, ενώ καθιερώθηκαν θανατικές ποινές για οπλοφορία, συλλογικά πρόστιμα και σωματικές τιμωρίες. Ωστόσο, επισημαίνει ότι οι απειλές και η καταστολή δεν βοηθούν τις βρετανικές αρχές. Όπως συμβαίνει σε όλα τα επόμενα άρθρα στον σοβιετικό τύπο, η αρθρογράφος ενημερώνει τους αναγνώστες ότι στη 10^η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, η Ελλάδα πρότεινε το θέμα της Κύπρου να συμπεριληφθεί στην ημερήσια διάταξη της Συνέλευσης. Το αίτημα αυτό υποστηρίχθηκε από τις αντιπροσωπείες της ΕΣΣΔ, της Πολωνίας και άλλων χωρών, οι οποίες πίστευαν ο ΟΗΕ έπρεπε να βοηθήσει τον πληθυσμό της Κύπρου να ασκήσει το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Ωστόσο, η ελληνική πρόταση απορρίφθηκε από τη Γενική

³¹ Яковлев, А Колонизаторы на Кипре. Красная Звезда, 1956, 12 февраля. Γιακόβλεφ, Α. Οι Αποικιοκράτες στην Κύπρο. Κόκκινος Αστéρας, 12 Φεβρουαρίου 1956.

Συνέλευση μετά από επιμονή δυτικών δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών.³²

Το άρθρο «Ο λαός της Κύπρου δεν σταματά να πολεμά», γραμμένο από τον Α. Γκριάζνοφ (Α. Gryaznov) δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα “Water Transport”, στις 6 Μαρτίου 1956. Η εφημερίδα ιδρύθηκε το 1932. Από τον Ιούλιο του 1940 έως τον Ιανουάριο του 1943 και από τον Απρίλιο του 1943 έως τον Απρίλιο του 1953 κυκλοφορούσε χωριστά για τους ναυτικούς (“Marine Fleet”) και για τους εργάτες του ποταμού (“River Transport”). Από τον Απρίλιο του 1953, άρχισε να εκδίδεται η ενωμένη εφημερίδα των εργαζομένων στη “Water Transport” και κυκλοφορούσε τρεις φορές την εβδομάδα: την Τρίτη, την Πέμπτη και το Σάββατο.³³

Στην αρχή του συγκεκριμένου άρθρου, παρατίθενται ιστορικά στοιχεία για το νησί με στόχο να απαντηθούν τα ακόλουθα ερωτήματα: Ποια είναι η ουσία του Κυπριακού; Γιατί αυτό το μικρό νησί έγινε ξαφνικά «μήλον της έριδος» μεταξύ ορισμένων μεγάλων και μικρών χωρών που αποτελούν μέρος του επιθετικού μπλοκ του Βορείου Ατλαντικού; Γιατί αγωνίζεται ο λαός της Κύπρου; Επισημαίνεται στους αναγνώστες ότι η οικονομία της Κύπρου έχει σαφώς αποικιακό χαρακτήρα, καθώς η κύρια απασχόληση του πληθυσμού είναι η γεωργία και η εξόρυξη μεταλλευμάτων. Τα έγκατα του νησιού είναι πλούσια σε σιδηροπυρίτες, μεταλλεύματα χαλκού και χρωμίου και οι Βρετανοί μετέτρεψαν την Κύπρο στο σημαντικότερο στρατιωτικό προγεφύρωμα στη μεσογειακή ζώνη. Στη συνέχεια, εκφράζεται ειρωνικά η άποψη του συντάκτη: «Οι ηγέτες του μπλοκ του Βορείου Ατλαντικού, ιδίως των Ηνωμένων Πολιτειών, που επιδιώκουν το δικαίωμα να εδρεύουν τα αεροσκάφη τους στην Κύπρο, προσπαθούν επίσης να χρησιμοποιήσουν τα ειρηνικά εμπορικά λιμάνια του νησιού ως βάσεις τους. Ο αμερικανικός Τύπος γράφει αναιδώς για την Κύπρο ότι είναι ένα σημείο “ζωτικής σημασίας για την άμυνα των Ηνωμένων Πολιτειών”, από το οποίο τα αμερικανικά ατομικά βομβαρδιστικά “θα μπορούσαν να χτυπήσουν την καρδιά της Ρωσίας”». Ακολούθως αναφέρεται πώς το αποικιακό καθεστώς έθεσε ένα βαρύ φορτίο στους ώμους των εργαζομένων, οι οποίοι εξέφρασαν αποφασιστικά την επιθυμία τους για ελευθερία και ανεξαρτησία. Κατά τη διάρκεια του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα στην Κύπρο, αναπτύχθηκαν σημαντικές δημοκρατικές δυνάμεις, με επικεφαλής το “Προοδευτικό Εργατικό Κόμμα Κύπρου”. Στο νησί δραστηριοποιούνταν η Παγκύπρια Ένωση Δημοκρατικών Γυναικών και η Δημοκρατική Οργάνωση Νέων. Η Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία και η Παγκύπρια Επιτροπή Ειρήνης διαδραμάτιζαν σημαντικό ρόλο στον αγώνα για την εθνική απελευθέρωση και την ειρήνη ενάντια στην ξένη καταπίεση. Το «Πνεύμα της Γενεύης», η διάσκεψη των ασιατικών χωρών στο Μπαντουνγκ, η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας σε μια σειρά αφρικανικών κρατών, το ταξίδι των συντρόφων Ν.Α. Μπουλγκάνιν (Ν.Α. Bulganin) και Ν.Σ. Χρουστσόφ (Ν.Σ. Khrushchev) στην Ινδία, τη Βιρμανία και το Αφγανιστάν ενέπνευσαν περαιτέρω τους Κύπριους στον δίκαιο αγώνα τους. Σε όλα τα προηγούμενα άρθρα γίνεται λόγος για τις προσπάθειες της Ελλάδας να εισαγάγει το Κυπριακό στην ατζέντα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, για την υποστήριξη της ΕΣΣΔ και για το πώς οι δυτικές χώρες,

³² Казанов, Б. Что происходит на Кипре. Красная звезда, 1956, 18 января. Καζάνοφ, Β. Τι συμβαίνει στην Κύπρο. Κόκκινος Αστéρας, 18 Ιανουαρίου 1956.

³³ Газеты СССР : 1917—1960 : библиографический справочник / ред. коллегия (председатель Г. Л. Епископосов) ; Всесоюзная книжная палата ; Государственная библиотека СССР им. Ленина ; Государственная публичная библиотека СССР им. М. Е. Салтыкова-Щедрина. — М. : Книга, 1970. — Т. 1 : Газеты Москвы, Ленинграда и столиц союзных республик. Εφημερίδες της Σοβιετικής Ένωσης: 1917-1960: Βιβλιογραφικός οδηγός / Συλλογική επιμέλεια (Πρόεδρος: Γ. Λ. Επισκοπούσοβ)Λ. — Μόσχα: Βιβλίο, 1970. — Τόμος 1: Εφημερίδες της Μόσχας, της Λένινγκραντ και των πρωτεύουσών των συνδεδεμένων δημοκρατιών.

η Βρετανία και η Τουρκία ματαίωσαν αυτό το θέμα. Με θυμό περιγράφονται οι προσπάθειες του Χάρντινγκ να «νανουρίσει το κίνημα των Πατριωτών με ένα λεγόμενο δεκαετές σχέδιο αυτοδιάθεσης και την εισαγωγή ενός «λοξού» συντάγματος». Στο άρθρο καταγράφονται και οι ανεπιτυχείς διαπραγματεύσεις μεταξύ του Βρετανού υπουργού Αποικιών Lennox-Boyd και του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου (στο άρθρο ο συντάκτης τον αναφέρει ως «επίσκοπο»). Στο τέλος, ο αρθρογράφος συνοψίζει, ότι ο σοβιετικός λαός σχετίζεται με βαθιά συμπάθεια με τον λαϊκό απελευθερωτικό αγώνα της Κύπρου, επιδιώκοντας την εφαρμογή του νόμιμου δικαιώματός του στην αυτοδιάθεση. Η βούληση του λαού της Κύπρου δεν θα «σπάσει» ούτε με συλλήψεις, ούτε με φυλακές, ούτε με βόλια όπλων, ούτε με χειροβομβίδες ούτε με δακρυγόνα ισχυρών αερίων.³⁴

Το ακόλουθο άρθρο που αξίζει προσοχής, δημοσιεύτηκε στις 13 Μαρτίου 1956 στην εφημερίδα «Κοσμομόλσκαγια Πράβντα» και ονομάζεται «Ήρθε η ώρα να τελειώσει αυτό! Διαμαρτυρία αγγλικής νεολαίας ενάντια στην καταστολή των βρετανικών στρατευμάτων στην Κύπρο: Γράμμα από την Αγγλία».

Το άρθρο αρχίζει με το συμβάν της 21^{ης} Φεβρουαρίου του 1956, όταν απεσταλμένοι της νεολαίας έφτασαν στο Λονδίνο από διάφορες πόλεις της Αγγλίας. Αυτοί εξέφρασαν στα μέλη του Κοινοβουλίου την απαίτησή τους για μείωση του αριθμού των στρατευσίμων και την άμεση λήξη του πολέμου στις αποικίες. Παρατίθενται μάλιστα τα λόγια του εικοσάχρονου Thomas Armstead, ο οποίος δήλωσε: «Είναι άδικο να παίρνουμε αγόρια παρά τη θέλησή τους στον στρατό και να τα στέλνουμε σε ξένες χώρες για να πολεμήσουν εναντίον νεαρών ανδρών που θα μπορούσαν να γίνουν οι καλύτεροί τους φίλοι». Η εκδήλωση αυτή είχε οργανωθεί από τη Βρετανική Επιτροπή Φεστιβάλ Νεολαίας, και η συγκεκριμένη ημερομηνία, 21η Φεβρουαρίου, είχε επιλεγεί ως Διεθνής Ημέρα Αγώνα κατά του Αποικιακού Καθεστώτος.

Αποκαλύπτεται ότι τον Δεκέμβριο του 1955, σε ένα εθνικό συνέδριο κατά της στρατιωτικοποίησης που συγκλήθηκε από την Επιτροπή του Βρετανικού Φεστιβάλ και την Ένωση Νέων του Yorkshire, διακόσιοι εκπρόσωποι αντιπροσώπευαν μισό εκατομμύριο πρόσωπα με διαφορετικές πολιτικές απόψεις. Ωστόσο, ήταν όλοι ομόφωνοι στο αίτημά τους για μείωση της στρατιωτικής θητείας και τερματισμό της αποικιακής καταστολής. Μάλιστα χίλιοι φοιτητές του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης είχαν υπογράψει μια αναφορά ζητώντας από την κυβέρνηση να ακολουθήσει τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών και να παραχωρήσει στην Κύπρο το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση.

Το 36ο ετήσιο συνέδριο της Φοιτητικής Εργατικής Ομοσπονδίας απαίτησε μια θεμελιώδη αλλαγή στην πολιτική απέναντι στην Κύπρο και οι εκπρόσωποι του Συμβουλίου Συνδικάτων του Εδιμβούργου ζήτησαν την αποχώρηση όλων των βρετανικών στρατευμάτων από το νησί. Αξιόλογη είναι και η φωτογραφία στο κέντρο του άρθρου, που δείχνει Άγγλους φοιτητές που βρέθηκαν στο Λονδίνο για να υποβάλουν αίτηση με αίτημα την κατάργηση της στρατιωτικής θητείας. Και τα τελευταία λόγια του άρθρου είναι τα λόγια των νέων της Αγγλίας «Ήρθε η ώρα να τελειώσει αυτό».³⁵

Το επόμενο άρθρο δημοσιεύτηκε από τον Αλεξέι Σάβια (Alexey Shavia) στην εφημερίδα «Σοβιετική Λευκορωσία» στις 9 Αυγούστου 1956 με τίτλο «Τι συμβαίνει στην Κύπρο». Η συγκεκριμένη εφημερίδα ιδρύθηκε το 1927 και μέχρι το 1937

³⁴ Грязнов, А Народ на Кипре не прекращает борьбу. Водный транспорт, 1956, 6 марта. Γριάζνοφ, Α. [Ο λαός στην Κύπρο δεν σταματά να πολεμά. Ναυτικός Μεταφορέας, 6 Μαρτίου 1956.]

³⁵ Пора покончить с этим ! [Протест английской молодежи против репрессий английских войск на Кипре]. Письмо из Англии. Комсомольская Правда, 1956, 13 марта.

ονομαζόταν «Εργάτης». Ακολούθως, άρχισε να κυκλοφορεί με το όνομα «Σοβιετική Λευκορωσία» και επί του παρόντος ονομάζεται «Λευκορωσία σήμερα». Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της, αντικατοπτρίζει την κοινωνικοπολιτική, οικονομική και διεθνή ζωή της χώρας, τα μονοπάτια ανάπτυξης του πολιτισμού, της επιστήμης και της γεωργίας, και καλύπτει τις δραστηριότητες των νομοθετικών και εκτελεστικών αρχών για την επίλυση τρεχόντων κοινωνικοοικονομικών και πολιτιστικών προβλημάτων, καθώς και την ενίσχυση της εξωτερικής πολιτικής.

Η εφημερίδα έχει μια επιβλητική ιστορία και στενούς δεσμούς με τη Ρωσία. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του πολέμου, η εφημερίδα πρωτοεκδόθηκε στην περιοχή Ogyoi και στη συνέχεια στο Καζάν. Μετά την ήττα των γερμανικών στρατευμάτων κοντά στη Μόσχα, το προσωπικό της εφημερίδας μεταφέρθηκε στην πρωτεύουσα -το γραφείο σύνταξης βρισκόταν στο κτίριο του εκδοτικού οίκου της εφημερίδας «Ιζβέστια» (Izvestia) στην πλατεία «Πουσκινσκάγια» (Pushkinskaya). Παρεμπιπτόντως, ήταν το 1943, στις 22 Φεβρουαρίου, όταν η Κεντρική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος (ΚΚΣΣ) ενέκρινε ένα ψήφισμα που όριζε ότι η «Σοβιετική Λευκορωσία» θα δημοσιευόταν σε δύο γλώσσες: τα λευκορωσικά και τα ρωσικά.

Μόλις απελευθερώθηκε το Μινσκ οι συντάκτες επέστρεψαν στα σπίτια τους. Στις 28 Ιουλίου 1944, το πρώτο τεύχος της εφημερίδας «Σοβιετική Λευκορωσία» μετά την απελευθέρωση της πόλης δημοσιεύτηκε στο Μινσκ. Γράφτηκε με το χέρι, γράμμα προς γράμμα. Ωστόσο, μέσα σε ένα μήνα καθιερώθηκε η εκτύπωση. Το 1964, η εφημερίδα βραβεύτηκε με το παράσημο του Κόκκινου Λάβαρου της Εργασίας.³⁶

Το άρθρο ξεκινά με μια ειρωνική πρόταση, την οποία παραθέτω αυτολεξεί: «Τον Δεκέμβριο του περασμένου έτους, ο Άγγλος στρατάρχης Χάρντινγκ, ήδη γνωστός ως πρώην στρατιωτικός κυβερνήτης στην Τεργέστη, εισήγαγε κατάσταση πολιορκίας στο νησί, κηρύσσοντας πόλεμο στον πληθυσμό της Κύπρου».

Στη συνέχεια, προστίθεται ένας νέος λόγος για την απροθυμία της Αγγλίας να παραχωρήσει ελευθερία στην Κύπρο, ο οποίος δεν είχε αναφερθεί σε άλλα άρθρα. Ότι η Κύπρος όχι μόνο είναι η σημαντικότερη ναυτική βάση της Βρετανίας, αλλά και ότι διαθέτει σημαντικά αποθέματα ορυκτών, όπως χαλκό, σιδηρούχους πυρίτες, μετάλλευμα χρωμίου, αμιάντο, γύψο και άλλα, ότι σχεδόν όλα τα προϊόντα της μεταλλευτικής βιομηχανίας εξάγονται σε ακατέργαστη μορφή στη Βρετανία, γεγονός που οδηγεί σε κολοσσιαία κέρδη για τα αγγλικά μονοπώλια.

Από το βιβλίο του Άγγλου ιστορικού Sir John Hill παρατίθεται ότι από το 1878 έως το 1925 οι Βρετανοί έλαβαν από τον πληθυσμό της Κύπρου υπό μορφή φόρων ένα τεράστιο ποσό 4.500.000 λιρών στερλινών εκείνη την εποχή.

Στη συνέχεια, ο αναγνώστης ενημερώνεται για τη δράση του Προοδευτικού Εργατικού Κόμματος ΑΚΕΛ, «που ενώνει κομμουνιστές και άλλα δημοκρατικά στοιχεία του πληθυσμού». Δίνονται στοιχεία ότι το ΑΚΕΛ ήταν ο εμπνευστής μιας εθνικής ψηφοφορίας το 1950, κατά την οποία το 96% του πληθυσμού της Κύπρου ψήφισε υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα, καθώς και ότι στις δημοτικές εκλογές, παρά το κλίμα εκφοβισμού και τρόμου, το ΑΚΕΛ έλαβε τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων σε σύγκριση με άλλα κόμματα, κατακτώντας το 46%.

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι αν το ΑΚΕΛ είναι η ισχυρότερη οργάνωση στην Κύπρο, τότε το μέτωπο του αγώνα για την απελευθέρωση καλύπτει σχεδόν ολόκληρο τον ελληνικό πληθυσμό του νησιού. Και σύμφωνα με τον συντάκτη, η μόνη δύναμη που αντιτίθεται στις απαιτήσεις της πλειοψηφίας των Κυπρίων είναι οι

³⁶ Газеты СССР : 1917—1960 : библиографический справочник / ред. коллегия (председатель Г. Л. Епископовов) ; Всесоюзная книжная палата ; Государственная библиотека СССР им. Ленина ; Государственная публичная библиотека СССР им. М. Е. Салтыкова-Щедрина. — М. : Книга, 1970. — Т. 1 : Газеты Москвы, Ленинграда и столиц союзных республик.

μεγαλογαιοκτήμονες Τούρκοι, που υποστηρίζονται ταυτόχρονα από το Λονδίνο και την Άγκυρα. Και μεταξύ των ίδιων των Τούρκων, πολλοί προτιμούν την ένωση με την Ελλάδα από τη βρετανική κυριαρχία.

Περαιτέρω, για άλλη μια φορά, γίνεται αναφορά στη μη ένταξη του Κυπριακού στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Ο αρθρογράφος τονίζει ότι αυτό το θέμα έχει γίνει «μήλον της έριδος» μεταξύ των μελών του ΝΑΤΟ με αποτέλεσμα να προκληθεί μια ιδιαίτερα βίαιη αντίδραση στον ΟΗΕ από την άρνηση να συζητηθεί το θέμα από την αμερικανική αντιπροσωπεία.

Εν συνεχεία περιγράφονται οι ανεπιτυχείς διαπραγματεύσεις που πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο του 1956 μεταξύ του Βρετανού υπουργού Αποικιών, Lennox Boyd και του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, όπως και η σύλληψη και η εξορία του Μακαρίου στις Σεϋχέλλες. Παρατίθενται και ειδήσεις από τις ελληνικές εφημερίδες «Ελευθερία» και «Καθημερινή», οι οποίες γράφουν ότι η εξορία του Μακαρίου είχε στόχο τον «αποκεφαλισμό» του απελευθερωτικού κινήματος της Κύπρου. Ωστόσο, ο λαός της Κύπρου δεν θα εγκαταλείψει τον αγώνα.

Επισημαίνεται επίσης ότι η θέση της βρετανικής κυβέρνησης καταδικάζεται δριμύτατα από το κοινό στην Αγγλία, ενώ παρατίθεται δήλωση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Βρετανίας, η οποία τονίζει ότι η επιθυμία διατήρησης στρατιωτικών βάσεων στη Μέση Ανατολή οδηγεί σε αγνόηση των αρχών της δημοκρατίας και της αυτοδιάθεσης. Εν κατακλείδι, σημειώνεται ότι οι αποικιοκράτες αγνοούν τη γνώμη των προοδευτικών ανθρώπων σε όλο τον κόσμο και ότι το νησί έχει μετατραπεί σε πεδίο μάχης. Η θέση της βρετανικής κυβέρνησης στο Κυπριακό επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά την απροθυμία των ιμπεριαλιστικών κύκλων της Βρετανίας να λάβουν υπόψη το δικαίωμα των λαών στην ελεύθερη ύπαρξη.³⁷

Στις 6 Οκτωβρίου 1956, η εφημερίδα «Τρουντ» δημοσίευσε το άρθρο «Ψήφισμα για το Κυπριακό» χωρίς να αναφέρει τον συγγραφέα και ενημερώνει τον σοβιετικό λαό ότι το Γενικό Συμβούλιο της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Συνδικάτων, που συνήλθε στη Σόφια από τις 27 Σεπτεμβρίου έως τις 3 Οκτωβρίου 1956, στέλνει τους αδελφικούς του χαιρετισμούς και εκφράζει την αμέριστη υποστήριξή του στους εργάτες, τα συνδικάτα και ολόκληρο τον κυπριακό λαό που αγωνίζονται ηρωικά ενάντια στην αποικιοκρατία. Επίσης ότι τα 88 εκατομμύρια μέλη της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Συνδικάτων καταδικάζουν τη βία και την αιματηρή καταστολή από τις δυνάμεις κατοχής και απαιτούν άμεση αναγνώριση του δικαιώματος του λαού της Κύπρου στην αυτοδιάθεση. Τέλος, ότι είναι απαραίτητο να ληφθούν επείγοντα μέτρα για την άρση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης στην Κύπρο, να επιτευχθεί η κλήση και η άσκηση των συνδικαλιστικών και δημοκρατικών δικαιωμάτων και να διασφαλιστεί το δικαίωμα στην ελευθερία και τη ζωή του κυπριακού λαού.³⁸

Στις 21 και 22 Δεκεμβρίου του 1956 αντίστοιχα δημοσιεύτηκαν στον σοβιετικό τύπο δύο άρθρα που ασχολούνταν με το πρόβλημα της Κύπρου και είχαν παρόμοιους τίτλους. Το πρώτο άρθρο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» με τίτλο «Εγκλήματα των αποικιοκρατών στην Κύπρο» και συντάχθηκε από τον Α. Λόσεφ, ενώ το δεύτερο στην εφημερίδα «Τρουντ» με τίτλο «Εγκλήματα των κατακτητών στην Κύπρο», και συντάχθηκε από τον Μπ. Κότοφ (Β. Κοτοφ).

Ας εξετάσουμε το πρώτο άρθρο. Συντάχθηκε από τον ανταποκριτή της εφημερίδας «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» στη Νέα Υόρκη, ο οποίος ξεκινά το άρθρο με καταδικαστικό και θυμωμένο ύφος, χρησιμοποιώντας ειρωνικά λόγια.

³⁷ Шавня А. Что происходит на Кипре. Советская Белоруссия, 1956, 9 августа

³⁸ Резолюция по кипрскому вопросу. Труд 1956, 6 октября

Επειδή το στυλ γραφής αυτού του άρθρου αντικατοπτρίζει την εποχή, αποφάσισα να παραθέσω αυτολεξεί ένα μεγάλο απόσπασμα στην παρούσα εργασία: «Οι έμπειροι πολιτικοί των αποικιοκρατικών δυνάμεων λατρεύουν να ντύνονται με τον μανδύα των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να παλεύουν για αυτό το θέμα από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Για πολύ καιρό, για παράδειγμα, χύνουν κροκοδείλια δάκρυα για τις «παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ουγγαρία», εκφράζουν ένα βρώμικο ψεύδος για «τη δίωξη Γάλλων και Άγγλων πολιτών από την αιγυπτιακή κυβέρνηση», χωρίς να ντρέπονται, συκοφαντούν τα σοσιαλιστικά κράτη.

Όλη αυτή η πανδαισία και οι άσεμνες βρισιές χρειάζονται, μεταξύ άλλων, από τους ιμπεριαλιστές για να κρύψουν τα εγκλήματά τους στις χώρες που έχουν υποδουλώσει, να αποσπάσουν την προσοχή της παγκόσμιας κοινής γνώμης από τις θηριωδίες που διαπράττουν στις αποικίες, παραβιάζοντας όχι μόνο τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αλλά δεν μπορεί να κρυφτεί ένα ράβιμο σε μια τσάντα. Ο στεναγμός των βασανισμένων ανθρώπων διαπερνά τους χοντρούς τοίχους των φυλακών και τα συρματοπλέγματα των στρατοπέδων συγκέντρωσης και ο κόσμος μαθαίνει την αλήθεια για τους δήμιους του εικοστού αιώνα. Η αλήθεια δεν μπορεί να κρύβεται σε σκοτεινά μουντρούμια!»

Περαιτέρω στο άρθρο, οι αποικιοκράτες συγκρίνονται με τους «μάγκες» των SS του Χίτλερ και με τους ιεροεξεταστές του Μεσαίωνα, αφού η ελληνική αντιπροσωπεία διένειμε μια έκδοση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, η οποία συγκέντρωσε πολλά έγγραφα και στοιχεία για τα εγκλήματα των Βρετανών αποικιοκρατών κατά του πληθυσμού της Κύπρου. Περιγράφονται αναλυτικά όλες οι καταχρήσεις των Άγγλων κατά των κατοίκων του νησιού και μάλιστα ότι στις 31 Οκτωβρίου 1956 κρατούνται στις φυλακές της Κύπρου 6948 άτομα -άνδρες, γυναίκες, παιδιά- που αναγκάζονται να κάθονται στον πάγο για αρκετές ώρες και δεν τους δίνεται φαγητό για αρκετές ημέρες και αναφέρεται η δολοφονία μιας 80χρονης γυναίκας από το χωριό Τρούλλοι στις 18 Οκτωβρίου. Στο άρθρο υπάρχει και μια πρόταση με έντονα γράμματα: «Όλοι οι άνδρες από 16 έως 65 ετών συγκεντρώθηκαν στο σχολείο και μετά μεταφέρθηκαν πίσω από συρματοπλέγματα».

Γίνεται αναφορά και σε μια ομάδα κατοίκων της ορεινής περιοχής του Πενταδάκτυλου η οποία αναγκάστηκε να σκάψει τάφους στους οποίους έθαβαν τους ανθρώπους μέχρι τους ώμους τους. Άλλους τους τοποθετούσαν σε δεξαμενές με κρύο νερό και κονσέρβες τοποθετημένες στα κεφάλια τους, οδηγώντας τα θύματα στην τρέλα από τα συνεχή χτυπήματα με ράβδους. Διαβάζοντας όλα αυτά κανείς, γράφει ο συντάκτης, μπορεί να συμπεράνει ότι οι βασανιστές είχαν εκπαιδευτεί από τους δημιουργούς του Χίτλερ και ξεπέρασαν τους δασκάλους τους.

Στη συνέχεια, παρατίθενται μαρτυρίες θυμάτων των Βρετανών. Με έντονη γραμματοσειρά αναδεικνύεται η μαρτυρία του 17χρονου Ευτύχιου Ιωάννου, ο οποίος αναγκάστηκε να σβήσει με τη γλώσσα του συνθήματα γραμμένα με κιμωλία σε μια στήλη από τούβλα: «Η γλώσσα και τα χείλη μου αιμορραγούσαν», λέει ο Ευτύχιος, «Μα ο αξιωματικός με ανάγκασε να σβήσω όλα τα συνθήματα». Η μαρτυρία του Ιωάννου κορυφώνεται με το: «Στο αστυνομικό τμήμα, με έγδυσαν και ένας από τους Άγγλους άρχισε να με χτυπάει στο κεφάλι σαν τύμπανο, με δύο σιδερένιες ράβδους, μέχρι που έχασα τις αισθήσεις μου».

Στο τέλος του άρθρου, αναφέρεται ότι το θέμα της Κύπρου έχει ήδη τεθεί προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ δύο φορές, το 1954 και το 1955. Ωστόσο, οι αποικιακές δυνάμεις δεν επέτρεψαν τη λήψη απόφασης. Και στην τρέχουσα συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης, το θέμα αυτό είναι και πάλι στην ημερήσια

διάταξη, αλλά οι αντιπροσωπείες των δυτικών χωρών, με καθυστερήσεις και παρασκηνιακές μηχανογραφίες, εμποδίζουν τη συζήτηση του.³⁹

Το δεύτερο άρθρο γράφτηκε από τον επίσης ανταποκριτή Μπ. Κότοφ, ο οποίος βρισκόταν στη Νέα Υόρκη εκείνες τις ημέρες. Στην αρχή του άρθρου ο Κότοφ ενημερώνει τους αναγνώστες ότι την παραμονή της Ημέρας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που γιορτάστηκε την προηγούμενη εβδομάδα, ο Αμερικανός Πρόεδρος έδωσε μια μεγάλη αλλά -σύμφωνα με τον ίδιο- «αναληθή» ομιλία για την ανάγκη σεβασμού των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και στη συνέχεια προσθέτει με ειρωνεία ότι «συχνά εκείνοι που έχουν ένοχη συνείδηση φωνάζουν πιο δυνατά» και συνεχίζει στο ίδιο ύφος ότι στην Ολομέλεια της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, εκπρόσωποι της Βρετανίας και της Γαλλίας έθεσαν το θέμα της υποτιθέμενης δίωξης Άγγλων και Γάλλων πολιτών στην Αίγυπτο, με τον Βρετανό εκπρόσωπο να δηλώνει, χωρίς ντροπή, ότι οι αιγυπτιακές αρχές παραβιάζουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Αμέσως μετά παραθέτει μια ρωσική παροιμία, η οποία κατά την γνώμη του χαρακτηρίζει τους Άγγλους: «Ένας λύκος κλωτσάει μια κατσίκα και μετά φωνάζει». Έπειτα, συνοψίζει με το ερώτημα: «Οι αποικιοκράτες καλύπτουν τα ίχνη τους. Ποιος θα ξεγελαστεί από αυτά τα γελοία και αδέξια κόλπα;».

Στο άρθρο αυτό, όπως και στο προηγούμενο, αναφέρεται ότι η Ελληνική Αντιπροσωπεία διένειμε μια επιλογή εγγράφων μεταξύ των αντιπροσώπων της Συνέλευσης και των δημοσιογράφων για τις φρικαλεότητες των Βρετανών κατακτητών. Η γενική εικόνα των εγκλημάτων της βρετανικής αποικιακής διοίκησης στην Κύπρο είναι ένα ανατριχιαστικό θέαμα: στρατόπεδα συγκέντρωσης, φρικαλεότητες, μαζικές συλλήψεις, δολοφονίες, καταστροφές, ληστείες, βασανιστήρια.

Στη συνέχεια, ο συντάκτης παραθέτει τα ίδια εγκλήματα των Βρετανών που μπορούσε να διαβάσει ο αναγνώστης στο προηγούμενο άρθρο που δημοσιεύτηκε την προηγούμενη μέρα στην «Κομσομόλσκαγια Πράβντα», μαζί με μια συνέντευξη του ίδιου του Ευτύχιου Ιωάννου.

Το άρθρο ολοκληρώνεται με τα εξής: «Αυτά είναι τα γεγονότα. Και είναι γνωστό ότι είναι πεισματάρηδες οι Κύπριοι. Και επομένως, τουλάχιστον αποκρουστικές φαίνονται οι προσπάθειες του αντιπροσώπου της Βρετανίας να μιλήσει στη σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης ως ένα είδος κατήγορου και εκθέτη της «σκληρότητας και της αυθαιρεσίας». Είναι απίθανο, ωστόσο, αυτές οι προσπάθειες να βοηθήσουν στο να φιωθεί η αλήθεια για τα γεγονότα στην Κύπρο. Επιπλέον, το Κυπριακό, που βρίσκεται στην ατζέντα της Γενικής Συνέλευσης, θα πρέπει σύντομα να γίνει θέμα ευρείας συζήτησης.»⁴⁰

Αρθρογραφία του 1957

Τον Ιανουάριο του 1957 δημοσιεύτηκαν πέντε άρθρα που κάλυπταν γεγονότα στην Κύπρο σε διάφορες εφημερίδες: «Γουότερ Τράνσπορτ», «Ιζβέστια», «Κράσναγια Ζβέζντα» (Krasnaya Zvezda) και «Λιτερατσιουρνάγια Γκαζέτα» (Literaturnaya Gazeta). Θα ξεκινήσουμε την ανασκόπηση των δημοσιεύσεων για τον Ιανουάριο με ένα άρθρο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Γουότερ Τράνσπορτ» στις 5 Ιανουαρίου 1957, με τίτλο «Η Κύπρος στον αγώνα κατά των αποικιοκρατών» και συντάκτη τον Β. (В. Μακόνσκι). Στο κέντρο του άρθρου βρίσκεται ένας χάρτης της Κύπρου με τις σημαντικότερες πόλεις. Στην πρώτη πρόταση, ο Μακόφσκι ενημερώνει

³⁹ Лосев, А. Преступления колонизаторов на Кипре. Комсомольская правда. 1956. 21 декабря

⁴⁰ Котов, Б. Преступления оккупантов на Кипр. Труд, 1956, 22 декабря

τους αναγνώστες ότι το θέμα της Κύπρου συζητείται στην ενδέκατη σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και στη συνέχεια, εισάγει τους αναγνώστες στα κύρια ιστορικά και γεωπολιτικά δεδομένα.

Μεταξύ άλλων τονίζει ότι «Οι Άγγλοι αποικιοκράτες μετέτρεψαν την Κύπρο σε αγροτικό παράρτημα της Βρετανίας. Ο πληθυσμός του μισού εκατομμυρίου στερείται πολιτικών δικαιωμάτων και δημοκρατικών ελευθεριών». Περαιτέρω, ο συγγραφέας τονίζει ότι ο πληθυσμός της Κύπρου δεν ανέχεται τη μετατροπή του νησιού σε στρατιωτική βάση του βρετανικού ιμπεριαλισμού, και ότι ο λαός αγωνίζεται για την ελευθερία του και για το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Όμως η νόμιμη επιθυμία των Κυπρίων να αποκτήσουν ελευθερία συναντά πεισματική αντίσταση από τους Βρετανούς, οι οποίοι δεν θέλουν να αφήσουν το νησί. Μάλιστα περιγράφει ειρωνικά το σχέδιο συντάγματος που δημοσίευσε η βρετανική κυβέρνηση, τονίζοντας ότι το σύνταγμα παρακάμπτει το ζήτημα του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης, μεταφέροντας μόνο θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης στο κοινοβούλιο, περιορίζοντας τα δικαιώματα της μελλοντικής κυβέρνησης και αφήνοντας σε ισχύ τις απεριόριστες εξουσίες του Βρετανού κυβερνήτη. Οι πατριώτες της Κύπρου όμως απέρριψαν ένα τέτοιο «Σύνταγμα» και πραγματοποίησαν γενική απεργία σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στο πώς οι αποικιοκράτες, με τη βοήθεια του «άγριου τρόμου» και των «ανήκουστων καταστολών», προσπαθούν να καταστείλουν το απελευθερωτικό κίνημα στην Κύπρο.

Η θέση του συντάκτη σχετικά με την Τουρκία και τις Ηνωμένες Πολιτείες είναι αρκετά ενδιαφέρουσα. Ο Μακόβσκι γράφει ότι στον αγώνα τους με τον πληθυσμό της Κύπρου, οι Βρετανοί αποικιοκράτες δεν είναι μόνοι. Τους υποστηρίζει η Τουρκία, η οποία έχει μεγάλη εμπειρία στην υποκίνηση εθνικού μίσους, και η οποία υποστηρίζει τη διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης ή την παράδοση του νησιού στην Τουρκία. Οι Ηνωμένες Πολιτείες από την άλλη επιθυμούν τη μετατροπή της Κύπρου σε εφιαλτήριο του επιθετικού μπλοκ Συμφώνου του Βορείου Ατλαντικού και επιδιώκουν την ενίσχυση των δικών τους θέσεων στη Μεσόγειο Θάλασσα.

Στο τέλος του άρθρου, όμως, εκφράζει αισιοδοξία και τη συμπαραστάσή του στον κυπριακό λαό, αλλά και την πεποίθησή του ότι ο λαός της Κύπρου θα επιτύχει στον αγώνα του για αυτοδιάθεση και δικαιοσύνη με τα παρακάτω λόγια:⁴¹

«Τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα την τρέχουσα ώρα στην Κύπρο, για άλλη μια φορά μαρτυρούν ότι οι απλοί άνθρωποι πολεμούν για την εθνική τους ανάπτυξη με εγρήγορση, δεν μπορεί να σωπάσουν με διπλωματικές υποσχέσεις, ούτε σκληρή καταστολή. Ο λαός της Κύπρου απαιτεί δικαιοσύνη, το δικαίωμα να αποφασίζει ο ίδιος τη μοίρα του. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα το πετύχει αυτό.»

Η εφημερίδα «Ιζβέστια» δημοσίευσε το άρθρο «Ο Κυπριακός Αγώνας για την ανεξαρτησία και οι ελιγμοί των αποικιστών» στις 10 Ιανουαρίου 1957, του οποίου συντάκτης είναι ο Α. Σατίλοφ (Α. Shatilov).

Η «Ιζβέστια» ξεκίνησε την κυκλοφορία της στις 30 Οκτωβρίου 1905 με αρχική εκτύπωση 1.000 αντιτύπων. Παρόλο που η εφημερίδα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί έως τον Δεκέμβριο του 1905, η επίσημη ημερομηνία ίδρυσής της ορίζεται στις 13 Μαρτίου 1917. Εκείνη τη μέρα δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά η «Ιζβέστια του Σοβιέτ των Εργατών Βουλευτών της Πετρούπολης». Την 1η Αυγούστου 1917, η εφημερίδα άρχισε να κυκλοφορεί με τον τίτλο «Ειδήσεις της Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής και του Σοβιέτ της Πετρούπολης, των βουλευτών, των εργατών και των στρατιωτών».

Η πολιτική κατεύθυνση της εφημερίδας μέχρι τον Οκτώβριο του 1917 καθορίστηκε από τη θέση των Μενσεβίκων και των Σοσιαλιστών Επαναστατών, οι

⁴¹ Маковский Б. Кипр в борьбе с колонизаторами. Водный транспорт. 1957, 5 января.

οποίοι εκείνη την εποχή κατείχαν ηγετικές θέσεις στο Συμβούλιο Εργατών και Στρατιωτών της Πετρούπολης και στην Πανρωσική Κεντρική Εκτελεστική Επιτροπή (VTsIK). Μετά τη νίκη της Οκτωβριανής Επανάστασης, η ηγεσία της εφημερίδας πέρασε στα χέρια των Μπολσεβίκων. Έτσι, η «Ιζβέστια» έγινε το επίσημο έντυπο όργανο της σοβιετικής κυβέρνησης. Οι σελίδες της δημοσίευσαν τα πιο σημαντικά έγγραφα της Οκτωβριανής Επανάστασης, όπως τα «Διατάγματα για την Ειρήνη» και τα «Διατάγματα για τη Γη». Η «Ιζβέστια» είχε επίσης τους δικούς της ανταποκριτές, οι οποίοι ήταν οι πρώτοι στον σοβιετικό Τύπο και επτά χρόνια αργότερα, δημιουργήθηκε ένα ευρύ δίκτυο γραφείων, συμπεριλαμβανομένων και στο εξωτερικό.

Μετά τη μετακόμιση της σοβιετικής κυβέρνησης στη Μόσχα τον Μάρτιο του 1918, η εφημερίδα άρχισε να εκδίδεται στη Μόσχα και το πρώτο τεύχος της εκεί εκδόθηκε στις 12 Μαρτίου 1918 με τον τίτλο «Ιζβέστια της Πανρωσικής Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής των Σοβιέτ των Αγροτών, των Εργατών, των Στρατιωτών και των Κοζάκων βουλευτών». Στις σελίδες της εφημερίδας δημοσιεύτηκαν άρθρα από σημαντικούς συγγραφείς και πνευματικούς ανθρώπους, όπως οι Γκλιάροφσκι (Giliarovsky), Γκόρκι (Gorky), Παουστόφσκι (Paustovsky), Γιεβτουςένκο (Yevtushenko) και Μαγιακόφσκι (Mayakovsky), οι οποίοι ήταν συχνοί επισκέπτες στο γραφείο σύνταξης. Από τις 14 Ιουλίου 1923, η «Ιζβέστια» έγινε το επίσημο όργανο της Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΣΣΔ και της Πανρωσικής Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής. Από τις 26 Ιανουαρίου 1938, η εφημερίδα κυκλοφορούσε με το όνομα «Ιζβέστια των Σοβιέτ των Εργατικών Αντιπροσώπων της ΕΣΣΔ».⁴²

Ο αρθρογράφος στην εισαγωγή του αναφέρει ότι η προσοχή της παγκόσμιας κοινής γνώμης εστιάζεται στην τραγωδία του πληθυσμού της νήσου Κύπρου, ο οποίος διεξάγει έναν ηρωικό αγώνα για την ανεξαρτησία του και υφίσταται μεσαιωνικά βασανιστήρια και διώξεις από τους Βρετανούς αποικιοκράτες.

Στη συνέχεια παρέχει πληροφορίες για την Κύπρο γνωστές στους αναγνώστες από προηγούμενα άρθρα, σχετικά με τους λόγους της απροθυμίας της Βρετανίας να δώσει ελευθερία στο νησί, καθώς και τη διανομή από την ελληνική αντιπροσωπεία μεταξύ των αντιπροσώπων στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών εγγράφων για τις φρικαλεότητες των Βρετανών αποικιοκρατών και τις αυθαιρεσίες κατά του άμαχου πληθυσμού της Κύπρου. Τονίζει επίσης ότι ακόμη και ο αγγλικός Τύπος παραδέχεται ότι οι αποικιακές αρχές ακολουθούν μια πολιτική μαζικού τρόμου και μαζικής εξόντωσης του πληθυσμού, αναφέροντας τον James Cameron, ανταποκριτή της αγγλικής εφημερίδας «Νιους Κρόνικλ», ο οποίος επισκέφθηκε την Κύπρο.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα του κυπριακού τοπίου, κατά τον συντάκτη, είναι πλέον τα συρματοπλέγματα και τα πολυβόλα, τα οποία επισκιάζουν όλα τα άλλα. Αυτή η εικόνα αντικατοπτρίζει τον σκοπό των Βρετανών αποικιοκρατών, οι οποίοι επιδιώκουν να καταστείλουν την αντίσταση του λαού. Παρά τα βασανιστήρια και τις διώξεις, ο λαός συνεχίζει να αγωνίζεται για την ανεξαρτησία και το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση, επιθυμώντας να αποφασίζει ανεξάρτητα τη μοίρα του. Σε αυτό τον αγώνα, ο κυπριακός λαός υποστηρίζεται από χώρες και λαούς που αγαπούν την ελευθερία.

Παρ' όλα αυτά, η συζήτηση του θέματος της αυτοδιάθεσης της Κύπρου στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ διακόπηκε δύο φορές το 1954 και το 1955 λόγω της αντίθεσης της Βρετανίας, των ΗΠΑ και άλλων αποικιακών δυνάμεων. Ωστόσο, στην

⁴² Кадар Е.С. СТАНОВЛЕНИЕ ГАЗЕТЫ "ИЗВЕСТИЯ" ПОД РУКОВОДСТВОМ И.И. СКВОРЦОВА-СТЕПАНОВА // Вестник науки. 2021. №6 (39). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/stanovlenie-gazety-izvestiya-pod-rukovodstvom-i-i-skvortsova-stepanova> (дата обращения: 07.03.2024).

τελευταία 11η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, παρά τις αντιρρήσεις της Βρετανίας και της Τουρκίας, το Κυπριακό συμπεριλήφθηκε στην ημερήσια διάταξη χωρίς ψηφοφορία. Παρόλο, δηλαδή, που η Βρετανία, με την ενεργό συνδρομή των Ηνωμένων Πολιτειών, προσπαθεί να καθυστερήσει τη συζήτηση του θέματος, φαίνεται ότι πλησιάζει η ώρα που η κατάσταση θα πρέπει να τοποθετηθεί σε διεθνές επίπεδο.

Στην πορεία αναλύεται το θέμα του «σχεδίου συντάγματος», το οποίο αναπτύχθηκε για λογαριασμό της αγγλικής κυβέρνησης από τον Λόρδο Ράντκλιφ, αλλά ο ελιγμός με αυτό το σχέδιο απέτυχε, καθώς το «Σχέδιο Ράντκλιφ» απορρίφθηκε αποφασιστικά τόσο από την ελληνική κυβέρνηση και τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, όσο και από το ευρύ κοινό. Αυτό βέβαια συνέβη επειδή το εγχείρημα του Ράντκλιφ δεν είχε τίποτα κοινό με το αρχικό σύνταγμα και δικαίως κρίθηκε ως απάτη και κοροϊδία.

Με ειρωνική διάθεση ο συντάκτης αναφέρεται ότι το καθεστώς που έχουν επιβάλει οι αγγλικές αρχές χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι ο Άγγλος δικτάτορας Χάρντινγκ δεν έχει κανέναν να παραδώσει το σχέδιο συντάγματος, αφού τα περισσότερα μέλη του Κυπριακού Εθνικού Συμβουλίου, μεταξύ των οποίων και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, έχουν συλληφθεί ή εκδιωχθεί.

Ακολουθεί η θέση των ΗΠΑ σχετικά με το «σχέδιο συντάγματος» για την Κύπρο. Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, Γουάιτ, ανέφερε σχετικά ότι η χώρα του «έδειξε συμπαθητικό ενδιαφέρον» για τις διατάξεις του, με σκοπό να βρουν μια φόρμουλα αυτοδιοίκησης για την Κύπρο. Αναφέρει επίσης από τους *New York Times* ότι «το σύνταγμα δημιουργεί σχέσεις μεταξύ της Κύπρου και της Αγγλίας κατά την εικόνα των σχέσεων μεταξύ του Πουέρτο Ρίκο και των Ηνωμένων Πολιτειών». Το 1952, στο Πουέρτο Ρίκο, είχε χορηγηθεί ένα εξαιρετικά περιορισμένο σύνταγμα, με την ονομασία «Ελεύθερα Συνδεδεμένη Πολιτεία του Πουέρτο Ρίκο». Παρόλα αυτά, στην πραγματικότητα, το Πουέρτο Ρίκο παρέμεινε υπό την αποικιοκρατία των Ηνωμένων Πολιτειών. Όταν, κατά τον αρθρογράφο, Αμερικανοί αξιωματούχοι ανακάλυψαν ότι η θέση τους για το Κυπριακό είχε προκαλέσει δυσαρέσκεια στην Κύπρο, την Ελλάδα και τη Μέση Ανατολή, προέβησαν σε μια νέα δήλωση που είχε σκοπό να απαλύνει την πρώτη, αλλά και πάλι χαρακτηρίζοντας το «σχέδιο Ράντκλιφ» ως τη βάση της Κυπριακής συμφωνίας.

Τέλος, έπεται η θέση της Σοβιετικής Ένωσης: η σοβιετική αντιπροσωπεία τάσσεται υπέρ της ανεξαρτησίας των λαών, ενάντια σε κάθε είδους αποικιακή καταπίεση, και ως εκ τούτου υποστήριξε δύο φορές τις ελληνικές προτάσεις για την αυτοδιάθεση του πληθυσμού της Κύπρου.

Το άρθρο τελειώνει με τα εξής: «Το Κυπριακό μπορεί και πρέπει να επιλυθεί προς το συμφέρον των Κυπρίων. Να μπει τέλος στην αποικιακή καταπίεση και να δοθεί στους Κύπριους το δικαίωμα να αποφασίζουν μόνοι τους για τη μοίρα τους -τέτοιες αποφάσεις αναμένονται από την σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ από όλους τους ειρηνόφιλους λαούς.»⁴³

Στις 15 Ιανουαρίου 1957 η εφημερίδα «*Literaturnaya Gazeta*» δημοσίευσε δύο άρθρα σε μια σελίδα με θέμα την κατάσταση στην Κύπρο. Το πρώτο άρθρο επιγράφεται «Τέλος στην τραγωδία της Κύπρου!» και το υπογράφει ο Αρκέιντι Περβεντσέφ (Arkady Perventsev), ενώ το δεύτερο άρθρο με τίτλο «Στον αγώνα για την ελευθερία» το υπογράφει ο Έλληνας Σ. Γιαννακόπουλος.

Στις 13 Ιανουαρίου (1η Ιανουαρίου με το παλαιό ημερολόγιο) του 1830, κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος του παλαιότερου ρωσικού περιοδικού, «*Λίτερари Νιουσπέιερ*» (*Literary Newspaper*). Ιδρύθηκε από τον ποιητή Άντον Ντέλβινγκ

⁴³ Шатилов А. Борьба киприотов за независимость и маневры колонизаторов. Известие. 1957, 10 января.

(Anton Delvig) με τη συμμετοχή του Αλεξάντερ Πούσκιν (Alexander Pushkin) και του Πιότρ Βιάζεμσκι (Pyotr Vyazemsky) και έβγαине μία φορά κάθε πέντε μέρες, με πρώτο εκδότη τον Άντον Ντέλβινγκ. Σύμφωνα με τους ειδικούς, τα πρώτα δώδεκα τεύχη, λόγω της απουσίας του Ντέλβινγκ, επιμελήθηκε ο Πούσκιν. Η άδεια έκδοσης της εφημερίδας λήφθηκε υπό τον όρο ότι θα απέφευγε να δημοσιεύσει πολιτικά άρθρα. Ωστόσο, σε επικριτικά άρθρα, κριτικές και πολεμικές σημειώσεις η εφημερίδα έθιξε πολιτικά ζητήματα. Βρισκόταν σε αντιπαράθεση με τις εφημερίδες «Νόρθερν Μπι» (Northern Bee) και «Μόσκοου Τέλεγκραφ» (Moscow Telegraph), αποκτώντας φήμη ως αντιπολιτευτικό έντυπο. Η εφημερίδα δημοσίευσε κείμενα των Πούσκιν, Μπαρατίνσκι, Κολτσόφ και Κουτσελμπέκερ.

Η έκδοση της «Λογοτεχνικής Εφημερίδας» συνεχίστηκε μέχρι τις 30 Ιουνίου 1831. Το 1840, η έκδοση της εφημερίδας επαναλήφθηκε και διήρκεσε μέχρι το 1849. Η έκδοσή της επαναλήφθηκε στον εικοστό αιώνα. Στις 22 Απριλίου 1929, με την ενεργή συμμετοχή του συγγραφέα Ιβάν Κατάεφ (Ивάν Степáнович Кóнев) και την υποστήριξη του Μαξίμ Γκόρκι (Maxim Gorky), κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος της νέας «Λογοτεχνικής Εφημερίδας» και από τότε αρχίζει η τακτική έκδοσή της. Από το 1929 έως το 1932, εκδόθηκε ως όργανο της Ομοσπονδίας Σοβιετικών Ενώσεων Συγγραφέων, ενώ από το 1932 έως το 1934 έγινε το όργανο των Οργανωτικών Επιτροπών της Ένωσης Σοβιετικών Συγγραφέων της ΕΣΣΔ και της RSFSR. Μετά το Πρώτο Συνέδριο των Σοβιετικών Συγγραφέων το 1934, έγινε το όργανο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Συγγραφέων της ΕΣΣΔ.

Από το 1944 έως το 1946, αρχισυντάκτης της εφημερίδας ήταν ο Alexander Surkov, ενώ από το 1946 έως το 1950 ήταν ο Βλαντιμίρ Ερμίλοφ (Vladimir Ermilov). Το 1947, η «Λογοτεχνική Εφημερίδα» μετατράπηκε σε λογοτεχνική και κοινωνικοπολιτική εφημερίδα, αλλάζοντας τη συχνότητα και την έντασή της. Επίσης, άλλαξαν οι αρχισυντάκτες της εφημερίδας: Κωνσταντίν Σιμόνοφ (Konstantin Simonov) (1950–1953), Μπόρις Ρούρικοφ (Boris Rurikov) (1953–1955), Σέβολοντ Κόκετοφ (Vsevolod Kochetov) (1955–1959), Σεργκέι Σμιρνόφ (Sergei Smirnov) (1959–1960), Βάλερι Κοπσολαπόφ (Valery Kosolapov) (1960–1962).⁴⁴

Το πρώτο άρθρο συνόδευαν δύο φωτογραφίες. Στην πρώτη φωτογραφία βλέπουμε έναν νεαρό Κύπριο και πίσω του τους δύο φρουρούς του, ένοπλους Άγγλους στρατιώτες. Η λεζάντα της φωτογραφίας αναφέρει: «Περιφρόνηση για τους κατακτητές, ακλόνητο θάρρος είναι γραμμένα στο πρόσωπο του Κύπριου νέου, που αιχμαλωτίστηκε από τους κατακτητές, επειδή μαζί με άλλους διαδηλωτές, ζήτησε το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης για την Κύπρο». Στη δεύτερη φωτογραφία, βλέπουμε Άγγλους στρατιώτες να χτυπούν έναν νεαρό άνδρα. Η λεζάντα κάτω από τη φωτογραφία αναφέρει: «Βρετανοί στρατιώτες κλωτσούν έναν Κύπριο φοιτητή, ο οποίος συμμετέχει σε διαδήλωση για την απελευθέρωση της Κύπρου».

Το δεύτερο άρθρο του Έλληνα αρθρογράφου Σ. Γιαννακόπουλου και συνοδεύεται από μια φωτογραφία στην οποία βλέπουμε ανθρώπους πίσω από συρματοπλέγματα και έναν οπλισμένο φρουρό να δίνει μια κούπα σε έναν από τους κρατούμενους. Η λεζάντα αυτής της φωτογραφίας αναφέρει: «Πίσω από τα συρματοπλέγματα των βρετανικών στρατοπέδων συγκέντρωσης στην Κύπρο, κρατούνται υγιείς άνθρωποι μαζί με άτομα που πάσχουν από μολυσματικές ασθένειες. Και οι δύο υποφέρουν από δίψα, πείνα και κρύο. Στη φωτογραφία: Ένας συμπονετικός Άγγλος φύλακας δίνει νερό σε άρρωστους και υγιείς από την ίδια κούπα αλουμινίου».

⁴⁴ Васильева Светлана Сергеевна Типологические особенности "Литературной газеты" // Вестник ВолГУ. Серия 8: Литературоведение. Журналистика. 2017. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tipologicheskie-osobennosti-literaturnoy-gazety> (дата обращения: 08.03.2024).

Το πρώτο άρθρο αρχίζει με την πρόταση: «Η Κύπρος ονομάζεται όπλο στην καρδιά της Αραβικής Ανατολής» και ο συντάκτης επεξηγεί ότι οι Βρετανοί αποικιοκράτες χρησιμοποιούν την Κύπρο ως βάση για επιθετικότητα κατά των αραβικών χωρών και αμέσως τονίζει: «Αλλά το κυπριακό πιστόλι απειλεί να κάνει λάθη». Στη συνέχεια επισημαίνει ότι ο φιλελεύθερος πληθυσμός της Κύπρου δεν σκοπεύει να συμβάλει στους στόχους του βρετανικού ιμπεριαλισμού και ότι εδώ και πολλά χρόνια όλοι οι έντιμοι άνθρωποι παρακολουθούν τον αγώνα -τον οποίο αποκαλεί «γενναίο και ευγενή» - των Κυπρίων εναντίον των Βρετανών κατακτητών. Ακολούθως γράφει ότι από το στόμα των Άγγλων πολιτικών προσωπικοτήτων μπορεί κανείς να ακούσει πολλές διακηρύξεις για την υπεράσπιση των ιερών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των υψηλών αρχών του λεγόμενου «ελεύθερου κόσμου», και μετά αναρωτιέται: «Τι κάνουν αυτοί που στα χαρτιά υπερασπίζονται τόσο έντονα τα ανθρώπινα δικαιώματα;» Στη συνέχεια, περιγράφει αναλυτικά τα εγκλήματα των Βρετανών στην Κύπρο, γνωστά στους αναγνώστες από το περιεχόμενο ανάλογων άρθρων που δημοσιεύτηκαν νωρίτερα σε άλλες εφημερίδες.

Αφού περιγράφει όλα τα εγκλήματα των Βρετανών, ο συντάκτης συνοψίζει με λογικά ερωτήματα: «Δεν μοιάζει πραγματικά σε τίποτα με τη γνώμη άλλων Βρετανών προσωπικοτήτων που πολέμησαν ενάντια σε παρόμοια εγκλήματα των φασιστών στην εποχή τους. Ή μήπως, αντίθετα, υιοθέτησαν τις μεθόδους μαζικού βασανισμού πατριωτών από τους φασίστες; Τότε, γιατί ήταν απαραίτητο να σπαταληθούν τόσα πολλά θυμωμένα λόγια, επίσημοι όρκοι και υψηλές υποσχέσεις στο όνομα του ανθρωπισμού;»

Ιδιαίτερα αγανακτισμένος, αναφέρει τις διώξεις των παιδιών και των νέων της Κύπρου από τους Άγγλους αποικιοκράτες. Περιγράφει ειρωνικά πώς οι Βρετανοί στρατιώτες, εφοδιασμένοι με πολυβόλα, τανκς, τεθωρακισμένα οχήματα, φορώντας ασφάλινες ασπίδες και κράνη με μεταλλικό ρύγχος, εξέρχονται για να αντιμετωπίσουν μαθητές. Στη συνέχεια, αναφέρει τους εργαζόμενους της Αγγλίας, προοδευτικούς ανθρώπους που απευθύνονται στην κυβέρνησή τους με αίτημα να σταματήσει να στέλνει νέους σε ξένες χώρες για να πολεμήσουν εναντίον νεαρών ανδρών, οι οποίοι, σύμφωνα με τον συντάκτη, θα μπορούσαν να γίνουν οι καλύτεροί τους φίλοι.

Περαιτέρω, συνεχίζει να γράφει με το ύφος της σοβιετικής εποχής, καταγγέλλοντας τη «νέα τάξη» που προωθούν με τόσο ζήλο οι πυλώνες του «ελεύθερου κόσμου» και καταλήγει στο ότι το ζήτημα της Κύπρου δεν μπορεί να είναι αδιάφορο για κανέναν έντιμο λαό, για κανέναν λαό. Η Κύπρος πρέπει να ζήσει και θα ζήσει, όσο έξυπνες ίντριγκες κι αν σκέφτονται οι πρωταθλητές της παλιάς, καταδικασμένης αποικιοκρατίας. Και είναι ιερό καθήκον των Ηνωμένων Εθνών να επιταχύνουν τη διαδικασία απελευθέρωσης της Κύπρου από τον ξένο ζυγό.⁴⁵

Ο Σ. Γιαννακόπουλος από την πλευρά του αρχικά ενημερώνει τους αναγνώστες ότι έφτασε στη Μόσχα ένα λεύκωμα με φωτογραφίες ντοκουμέντα που καταγράφουν τα βάσανα και τον αγώνα των πατριωτών της Κύπρου. Στο λεύκωμα επισυνάπτεται μια μικρή επιστολή, όπου γράφεται ότι οι φωτογραφίες δίνουν μια ξεκάθαρη ιδέα για το τι συμβαίνει στην Κύπρο.

Συνεχίζει λέγοντας ότι η Κύπρος, ως μέρος του αρχαίου ελληνικού κόσμου, αναφέρεται στα αρχαιότερα μνημεία, καθώς και στον Όμηρο, στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια, και ότι ο σύγχρονος κυπριακός πολιτισμός δεν μπορεί να διαχωριστεί από τον νεοελληνικό πολιτισμό. Και δίνει το παράδειγμα του ποιητή Τεύκρου Ανθία, τον οποίο οι Άγγλοι αποικιοκράτες έριξαν σε στρατόπεδο συγκέντρωσης. Αναφέρει επίσης

⁴⁵ Первенцев Аркадий, Положить конец трагедии Кипра! Литературная газета. 1957, 15 января

τα φλογερά και πατριωτικά ποιήματα που έγραψε πριν από 50 χρόνια ο εθνικός ποιητής της Ελλάδας Κώστας Παλαμάς:

«Κ' εσύ κρυφοζωντάνεψες, ωραίο νησί, και φύλαξες, Κ' εσύ τα προσκυνάς, της Ρωμηοσύνης τα είδωλα. Της Ωμορφιάς το είδωλο Και της Παλληκαριάς»

Αναφέρει επίσης τη συμμετοχή των Κυπρίων στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου αιματοκυλίστηκαν στο πλευρό των Συμμάχων, με την ελπίδα ότι η ήττα του χιτλερικού φασισμού και ο θρίαμβος των ιδανικών, στο όνομα των οποίων ο λαός έκανε θυσίες, θα σήμαινε δική τους απελευθέρωση. Εντέλει όμως, οι Κύπριοι γνώρισαν σύντομα τα ρόπαλα και τις σφαίρες των Βρετανών αποικιοκρατών, και στο ματωμένο έδαφος φύτρωσε η αγχόνη που είχε στήσει ο Άγγλος Κυβερνήτης Στρατηγός Χάρντινγκ.

Στη συνέχεια, αφηγείται τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα στην Κύπρο, γνωστά από προηγούμενα άρθρα, και αποκαλεί το καθεστώς στο νησί ως «το καθεστώς του τρόμου του Χίτλερ», περιγράφοντας τα βασανιστήρια στα οποία υποβάλλονται οι Κύπριοι. Αναφέρει και τον νόμο, ο οποίος τονίζεται με έντονους χαρακτήρες στο άρθρο, σύμφωνα με τον οποίο η αγχόνη περιμένει κάθε κάτοικο της Κύπρου που κατηγορείται για οπλοφορία και στήριξη πατριωτών: «Οι γονείς των οποίων τα παιδιά είναι ύποπτα για συμμετοχή στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα μπορεί επίσης να καταλήξουν στην αγχόνη».

Στο άρθρο αυτό γίνεται αναφορά για πρώτη φορά στην Πανελλήνια Επιτροπή Αυτοδιάθεσης Κύπρου (ΠΕΑΚ). Παρατίθεται μάλιστα μια δήλωση της επιτροπής, η οποία αποκάλυπτε τα βασανιστήρια που προέκυπταν κατά τις δίκες και τα οποία εφαρμόζονταν από τους Βρετανούς αποικιοκράτες σε κρατούμενους. Ανάμεσα σε αυτά, οι Βρετανοί έκαιγαν τα κορμιά των θυμάτων τους με καυτά σίδηρα και τσιγάρα, έσφιγγαν τα κεφάλια τους με σιδερένια στεφάνια, χρησιμοποιούσαν ναρκωτικά και ενέσεις, μαχαίρωναν γυναίκες στο στήθος με βελόνες και, όταν τα θύματα ήταν μισοπεθαμένα, τα σκότωναν «ενώ προσπαθούσαν να δραπετεύσουν».

Να σημειωθεί ότι ο συντάκτης συνεχίζει στο πνεύμα του σοβιετικού τύπου: «Με τον ανιδιοτελή αγώνα τους, οι Κύπριοι βοηθούν ολόκληρο τον ελληνικό λαό να δει το πραγματικό πρόσωπο του βρετανικού και αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Ακόμη και ο δεξιός τύπος στην Ελλάδα χαρακτηρίζει πλέον συχνά το ΝΑΤΟ ως «ζούγκλα», «Ιερή Συμμαχία», «Εταιρεία Σκλαβεμπόρων» κλπ. Από την άλλη, ο ελληνικός λαός νιώθει τη μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη προς τη Σοβιετική Ένωση, η οποία υπερασπίζεται ειλικρινά και ακούραστα τα εθνικά συμφέροντα του πληθυσμού της Κύπρου.»

Τέλος, καταγγέλλει ότι με τη βοήθεια των Ηνωμένων Πολιτειών, η Βρετανία προσπαθούσε με κάθε είδους ελιγμούς να διακόψει μια γόνιμη συζήτηση για το Κυπριακό στον ΟΗΕ. Όταν όλοι περίμεναν ότι μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων στην 11η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών θα άρχιζε η συζήτηση για τα πιο σημαντικά ζητήματα, όπως το ζήτημα του αφοπλισμού, το Αλγερινό, το Κυπριακό, το Κορεατικό ζήτημα διαπίστωσαν με ενόχληση ότι η Συνέλευση είχε εμπλακεί σε μια άκαρπη συζήτηση. Και συμπεραίνει ότι ούτε ο διπλωματικός ούτε ο στρατιωτικός μηχανισμός τους, ούτε τα ψεύτικα «συντάγματα», ούτε η αγχόνη θα μπορέσουν να κατακτήσουν τον περήφανο κυπριακό λαό, που αγωνίζεται για έναν δίκαιο σκοπό, για την αυτοδιάθεση της Κύπρου χωρίς όρους και ξένες βάσεις.⁴⁶

Θεωρώ επίσης ενδιαφέρον να παρουσιάσω ένα άρθρο από δύο Έλληνες φοιτητές που σπούδαζαν σε πανεπιστήμια της Σοβιετικής Ένωσης και δημοσιεύθηκε στην «Κομσομολσκάγια Πράβδα», στο φύλλο της 8ης Φεβρουαρίου 1957. Ο ένας από

⁴⁶ Яннакопулос С. В борьбе за свободу [О национально-освободительной борьбе на Кипре]. Литературная газета, 1957,15 января

αυτούς ήταν Κύπριος, φοιτητής στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας, ο Νίκος Πρωτόπαπας, και ο δεύτερος σπούδαζε στο Λογοτεχνικό Πανεπιστήμιο Γκόρκι της Μόσχας, ο Σταύρος Γιαννακόπουλος, συντάκτης και του προηγούμενου άρθρου. Το άρθρο ξεκινά με τις λέξεις του ποιητή Τεύκρου Ανθία: «Γεια σου, ηλιόλουστη γη μου, μια σταγόνα αίματος στο πρόσωπο της γης...», «Το μέλλον του λαού είναι η νεολαία του». Ακολουθεί περιγραφή των φωτογραφιών που συνοδεύουν αυτό το άρθρο: Στην πρώτη φωτογραφία, Βρετανοί στρατιώτες σέρνουν έναν νεαρό διαδηλωτή για να υποστεί βασανιστήρια. Στη δεύτερη φωτογραφία, ένας φοιτητής, πνιγμένος στο αίμα, βρίσκεται ξαπλωμένος μετά από διαδήλωση σε έναν από τους κεντρικούς δρόμους της Λευκωσίας.

Μετά από μια όμορφη περιγραφή του νησιού της Κύπρου, με τη φύση και τους πόρους του, παρουσιάζονται στίχοι του μεγάλου ποιητή της Ελλάδας, Κωστή Παλαμά. «Στην Κύπρο την αέρινη, Στη Μακαρία γη, η αγνή ψυχή δεν έσβησε».

Και αμέσως έρχεται ως ανάμνηση η εικόνα της δεκαοκτάχρονης Κύπριας Μαρίας Συγκλητικής, την οποία, δεμένη μαζί με άλλες νεαρές Κύπριες, την πέταξαν στο σκλαβόπλοιο του Τούρκου Σουλτάνου. Αλλά η Μαρία κατάφερε να βάλει φωτιά στο πλοίο και, καιόμενη, φώναξε δυνατά: «Προτιμούμε να καούμε ζωντανόι παρά να βυθιστούμε στη λάσπη της ντροπής». Στη συνέχεια, οι αναγνώστες εισάγονται στην ιστορία της αγγλικής κυριαρχίας στο νησί.

Θυμίζουν έπειτα οι συντάκτες το έτος 1931, όταν ξέσπασε εξέγερση στο νησί και οι Άγγλοι αποικιοκράτες το έπνιξαν στο αίμα και τότε εγκαταστάθηκε μια βάνουση φασιστική δικτατορία, γνωστή ως «Παλμεροκρατία» από τον Άγγλο κυβερνήτη Πάλμερ. Ακολουθεί μια αναφορά στην εποχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όταν το πιο σημαντικό κόμμα της εργατικής τάξης της Κύπρου, το ΑΚΕΛ, εργατικά συνδικάτα και οργανώσεις νεολαίας κάλεσαν τη νεολαία της Κύπρου να συμμετάσχει στην αντίσταση ενάντια στη φασιστική απειλή. Και περισσότεροι από 30.000 νέοι άνδρες, σύμφωνα με το άρθρο, γράφτηκαν εθελοντικά στον στρατό, για να πεθάνουν χιλιάδες από αυτούς γενναία στα πεδία των μαχών στην Ιταλία, τη Λιβύη και την Ελλάδα. Στη συνέχεια, όμως, οι ήρωες του αντιφασιστικού αγώνα κατέληξαν στην κρεμάλα του Άγγλου κυβερνήτη Χάρντινγκ. Το άρθρο κλείνει με το ότι ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας στο νησί παίρνει ολοένα ευρύτερες διαστάσεις και συνεχίζεται με αμείωτη ισχύ.⁴⁷

Το επόμενο άρθρο με τίτλο «Τι συμβαίνει στην Κύπρο» δημοσιεύτηκε στην «Εφημερίδα του Δασκάλου» στις 16 Φεβρουαρίου 1957, στην ενότητα «Συνομιλίες με τους αναγνώστες μας». Συντάκτης του άρθρου είναι ο Μπελενκόφ (S. Belenkov). Συνοδεύεται από φωτογραφία μιας βρετανικής στρατιωτικής περιπόλου που ερευνά έναν Κύπριο μαθητή.

Στην αρχή του άρθρου διαβάζουμε ότι το θέμα της Κύπρου έχει τεθεί προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για τρίτη φορά, αλλά λόγω της πίεσης και της αντίθεσης των μεγάλων αποικιακών δυνάμεων, η Βρετανία συνεχίζει να αρνείται να παραχωρήσει το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού στην Κύπρο, διότι διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στο σύστημα στρατιωτικών βάσεων του επιθετικού Συμφώνου της Βαγδάτης. Αυτό το σύστημα στρατιωτικών βάσεων στρέφεται με την αιχμή του δόρατος κατά των χωρών του σοσιαλιστικού στρατοπέδου και απειλεί ευθέως την εθνική ανεξαρτησία των αραβικών χωρών. Μάλιστα γίνεται μνεία στο αγγλικό πρακτορείο ειδήσεων, το οποίο το 1956 αποκάλυψε την Κύπρο ως το κύριο εφιαλτήριο της Βρετανίας για τη λειτουργία των χερσαίων δυνάμεων και της αεροπορίας στη Μέση

⁴⁷ Протопапас, Никос и Яннакопулос Ставрос. Большие беды маленького острова [о национально-освободительной борьбе киприотов]. Комсомольская правда 1957, 8 февраля

Ανατολή. Επίσης, το φθινόπωρο του 1956 η Κύπρος χρησιμοποιήθηκε ως ένα από τα κύρια εφελθία για τη ληστρική επίθεση των Αγγλογάλλων ιμπεριαλιστών στην Αίγυπτο.

Στη συνέχεια διαβάζουμε ότι οι Κύπριοι δεν συμβιβάστηκαν ποτέ με την υποταγή και αγωνίζονται για περισσότερο από ένα τέταρτο του αιώνα ενάντια στη μετατροπή του νησιού σε μια από τις κορυφαίες στρατιωτικές θέσεις των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Άλλωστε, σε ένα εθνικό δημοψήφισμα το 1950, το 96% των κατοίκων ψήφισε υπέρ του τερματισμού του αποικιακού καθεστώτος. Όλα τα τμήματα του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συμμετείχαν στο αντιιμπεριαλιστικό κίνημα. Του πατριωτικού αγώνα στο νησί ηγείται το Προοδευτικό Εργατικό Κόμμα ΑΚΕΛ, πυρήνας του οποίου είναι οι κομμουνιστές.

Για πρώτη φορά διαβάζουμε ότι οι Βρετανοί υποδαύλιζαν για δεκαετίες το εθνικό μίσος μεταξύ του ελληνικού πληθυσμού και της τουρκικής μειονότητας και ότι οι Βρετανοί διέδιδαν προκλητικές φήμες ότι αν η Βρετανία εγκαταλείψει το νησί, η τουρκική μειονότητα θα βρεθεί χωρίς δικαιώματα και λόγω αυτής της άποψης σε πολλά μέρη προέκυψαν ταραχές και αιματηρές συγκρούσεις, οι οποίες δεν ήταν αναμενόμενες στους βρετανικούς κύκλους των αρχόντων, με αποτέλεσμα ο ξένος Τύπος να αναφέρει την πρόθεση της Αγγλίας να μοιράσει δήθεν την Κύπρο μεταξύ του ελληνικού και του τουρκικού πληθυσμού. Και αυτό, κατά τη γνώμη του συντάκτη του άρθρου, δεν είναι τίποτε άλλο από εκβιασμός, που σκοπό έχει να αναγκάσει τους Κύπριους να αποδυναμώσουν τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα και να αποδεχθούν μια σειρά από βρετανικά αιτήματα. Στηριζόμενη στην παραπάνω φήμη η Τουρκία άρχισε να διεκδικεί την Κύπρο. Η επίσημη θέση της Αγκυρας, εξάλλου, για το θέμα αυτό ήταν ότι η Κύπρος έπρεπε να παραμείνει αποικιακή κτήση της Αγγλίας. Αν όμως η τελευταία το αρνούταν, τότε έπρεπε να παραδοθεί στην Τουρκία. «Οι παντουρκιστές εδώ και καιρό ηγούνταν μιας σοβινιστικής εκστρατείας για την κατάληψη της Κύπρου», καταλήγει ο συντάκτης.

Το άρθρο συνεχίζει με την περίεργη πληροφορία ότι οι Αμερικανοί μονοπωλούσαν την Κύπρο και ότι ήδη πριν από 10 χρόνια, βουλευτές είχαν ζητήσει από τις Ηνωμένες Πολιτείες να μισθώσουν την Κύπρο για 99 χρόνια για να δημιουργήσουν μια αμερικανική στρατιωτική βάση εκεί και μάλιστα τον τελευταίο καιρό έχει ενταθεί το ενδιαφέρον των Αμερικανών ιμπεριαλιστών. Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ εξέταξε σχέδιο επίλυσης του Κυπριακού προβλέποντας πενταετή κηδεμονία της Κύπρου από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και μεταφορά της άμυνας του νησιού στο ΝΑΤΟ. Με αυτόν τον τρόπο οι Αμερικανοί μιλιταριστές ήλπιζαν να εγκατασταθούν στην Κύπρο. Όμως, κρίνοντας από δημοσιεύματα του κυπριακού Τύπου, οι κάτοικοι του νησιού απέρριπταν τόσο την αγγλική όσο και την αμερικανική αποικιοκρατία.

Το άρθρο τελειώνει με τα εξής: «Η παγκόσμια κοινή γνώμη υποστηρίζει εντελώς τους Κύπριους και τους αναγνωρίζει το αδιαμφισβήτητο δικαίωμα στην αυτοδιάθεση, το δικαίωμα να αποφασίζουν για τη μοίρα τους. Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος Αγγλίας απαιτούσε την απόσυρση των αγγλικών στρατευμάτων από την Κύπρο και την αναγνώριση του δικαιώματος στην αυτοδιάθεση για τον λαό της Κύπρου. Μόνο έτσι μπορεί και πρέπει να επιλυθεί το Κυπριακό.»⁴⁸

Αρθρογραφία του 1958

⁴⁸ Белинков С., Что происходит на Кипре. Учительская газета, 1957, 16 февраля.

Κατά την έρευνα ανακάλυψα ότι το πρώτο άρθρο για την κατάσταση στην Κύπρο το 1958 δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Κομμουνιστής» στις 18 Ιουνίου 1958. Το άρθρο φέρει τον τίτλο «Το Κυπριακό Ζήτημα» και ο συντάκτης αναφέρεται ως Σαφαραγιάν (Safaryan). Δυστυχώς, δεν κατάφερα να εντοπίσω αυτό το τεύχος της εφημερίδας στην Κρατική Λευκορωσική Βιβλιοθήκη. Οι περισσότερες δημοσιεύσεις που αφορούν την κατάσταση στην Κύπρο το 1958 εμφανίστηκαν τον Οκτώβριο του 1958 και αποτέλεσαν την κύρια πηγή πληροφόρησης για το θέμα.

Ξεκινώντας με το άρθρο του Δ. Βοχάροβ (Voharov D), με τίτλο «Τι συμβαίνει στην Κύπρο (Οι θηριωδίες των Άγγλων αποικιοκρατών)», θα ήθελα να επισημάνω τη σημασία του λόγω της πολλαπλής δημοσίευσής του σε πέντε διαφορετικές εφημερίδες. Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε ταυτόχρονα στις εφημερίδες: «Καζακστανική Πράβντα» (Kazakhstanskaya Pravda), στις 21 Οκτωβρίου 1958, «Πράβντα της Ουκρανίας» στις 25 Οκτωβρίου 1958, «Σοβιετική Λετονία» στις 19 Οκτωβρίου 1958, «Σοβιετική Λευκορωσία» στις 19 Οκτωβρίου 1958 και «Κομμουνιστής» στις 30 Οκτωβρίου 1958.

Πριν αναλύσω το άρθρο, είναι σημαντικό να παράσχω πληροφορίες σχετικά με αυτές τις εφημερίδες. Θα ξεκινήσω με την εφημερίδα «Καζακστανική Πράβντα». Η εφημερίδα ιδρύθηκε το 1920. Ο πρόγονός της ήταν η ρωσόφωνη εφημερίδα «Ιζβέστια της Κιργιζικής Επικράτειας» (Izvestia of the Kirghiz Territory)», το πρώτο τεύχος της οποίας δημοσιεύτηκε την 1η Ιανουαρίου 1920. Ήταν ένα εβδομαδιαίο έντυπο που κυκλοφορούσε κάθε Πέμπτη. Η έκκληση των συντακτών αναφερόταν στο γεγονός ότι το πρώτο καθήκον της έκδοσης ήταν να εισαγάγει το κράτος δικαίου στην περιοχή και να καθοδηγήσει τη ζωή και τις δραστηριότητες του πληθυσμού με κυβερνητικές πράξεις. Ο στόχος της ήταν επίσης η σταδιακή δημιουργία ενός έντυπου οργάνου που θα αντανάκλασε όχι μόνο την επίσημη γραμμή, αλλά και τις ανάγκες και τα αιτήματα της εκτεταμένης περιοχής του Καζακστάν, λειτουργώντας ως μια λαϊκή εφημερίδα.

Με τον σχηματισμό της Αυτόνομης Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας του Καζακστάν, αυξήθηκε και η ισχύς της εφημερίδας. Από τον Ιούλιο του 1921, έγινε το όργανο του RCP και της Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής της δημοκρατίας. Από το 1923 άρχισε να εκδίδεται έξι φορές την εβδομάδα ενώ το όνομά της άλλαξε τρεις φορές. Η «Ιζβέστια της Κιργιζικής Επικράτειας» έγινε «Στιπ Πράβντα» (Steppe Pravda) το 1921 και από το 1923 έως το 1932 η εφημερίδα εκδιδόταν με το όνομα «Σοβιετική Στέπα». Με ψήφισμα της Τρίτης Ολομέλειας της Περιφερειακής Επιτροπής του Καζακστάν, η εφημερίδα μετονομάστηκε σε «Καζακστανική Πράβντα». Με αυτό το όνομα, το πρώτο της τεύχος κυκλοφόρησε στις 21 Ιανουαρίου 1932.⁴⁹

Η «Πράβντα της Ουκρανίας» ξεκίνησε να εκδίδεται στα ρωσικά στο Κίεβο, στην Ουκρανική ΣΣΔ, από την 1η Ιανουαρίου 1938. Μέχρι το 1991, ήταν το όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ουκρανίας, του Ανώτατου Συμβουλίου της Ουκρανίας και του Συμβουλίου Υπουργών της Ουκρανικής ΣΣΔ. Η εφημερίδα αποτέλεσε την πρώτη δημοκρατική εφημερίδα στα ρωσικά μετά το κλείσιμο όλων των κεντρικών δημοκρατικών ρωσόφωνων εφημερίδων κατά την περίοδο του Ουκρανισμού στις δεκαετίες του 1920 και του 1930. Ξεκίνησε την έκδοσή της ως «Σοβιετική Ουκρανία», όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ουκρανίας και της Περιφερειακής Επιτροπής Κιέβου του Κομμουνιστικού Κόμματος Ουκρανίας. Κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου από τον Σεπτέμβριο του 1941 έως τον Φεβρουάριο του 1944, εκδιδόταν στο Σαράτοφ, Μόσχα, Βοροσίλοβγκραντ και Χάρκοβο. Τον Ιανουάριο του 1943, συγχωνεύτηκε με την

⁴⁹ Нургожина. Ш. И. Введение в журналистику. Теоритические аспекты функционирования журналистики Казахстана в современных условиях. Учебное пособие -Алматы. Казак университет ; 2001.

ουκρανόφωνη εφημερίδα «Κόμμουνιστ» (Komunist), που μετονομάστηκε σε «Ραντιάνσκα Γιουκρέινα» (Radianska Ukraina). Μέχρι τον Νοέμβριο του 1943, κυκλοφορούσε στα ρωσικά και τα ουκρανικά. Στις 7 Νοεμβρίου 1943, άρχισε να εκδίδεται ανεξάρτητα, στις 11 Ιανουαρίου 1944 πήρε το όνομα «Αλήθεια της Ουκρανίας», ενώ στις 11 Φεβρουαρίου 1944 άρχισε να κυκλοφορεί στο Κίεβο.⁵⁰

Η «Σοβιετική Λετονία» ήταν μια δημοκρατική εφημερίδα της Λετονικής SSR που κυκλοφορούσε στα ρωσικά. Θεωρούσε τον εαυτό της διάδοχο των μπολσεβικικών λετονικών σοβιετικών εφημερίδων «Νάσα Πράβντα» (Nasha Pravda) (εκδιόταν από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο του 1919) και «Proletarskaya Pravda» (από τον Ιούνιο του 1940 έως τον Ιούνιο του 1941). Έτσι, ο Ιανουάριος του 1919 θεωρήθηκε η επίσημη ημερομηνία ίδρυσής της. Το πρώτο φύλλο, με τίτλο «Proletarskaya Pravda», κυκλοφόρησε τον Ιούνιο του 1940. Κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, η έκδοση της εφημερίδας διακόπηκε, αλλά συνεχίστηκε τον Σεπτέμβριο του 1944 με την επωνυμία «Σοβιετική Λετονία». Κυκλοφορούσε στη Ρίγα 6 φορές την εβδομάδα. Μετά την ανακτηθείσα ανεξαρτησία της Λετονίας, η εφημερίδα έκλεισε ως κομμουνιστικό έντυπο, με το τελευταίο τεύχος να κυκλοφορεί τον Σεπτέμβριο του 1991.⁵¹

Ο Βοχάροβ αρχίζει το άρθρο του αναφέροντας ότι η κατάσταση στην Κύπρο βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη της τρέχουσας συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Στη συνέχεια, περιγράφει τη γεωγραφία του νησιού, τον πληθυσμό, την ιστορία του, τους λόγους που η Αγγλία δεν επιθυμεί να παραχωρήσει στην Κύπρο το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και την τρέχουσα κατάσταση στο νησί κατά την εποχή εκείνη. Επισημαίνει ότι ήδη πολλά χρόνια ο πληθυσμός της Κύπρου ζει σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες και ότι οι Βρετανοί αποικιοκράτες προσπαθούν να καταστείλουν το πατριωτικό κίνημα των Κυπρίων με κάθε δυνατό μέσο. Παραθέτει, επίσης, παραδείγματα που δεν έχουν εντοπιστεί σε άλλα άρθρα για την κατάσταση στην Κύπρο.

Για παράδειγμα, γράφει για τη λεγόμενη «συλλογική τιμωρία»: εάν σε οποιοδήποτε δημόσιο σημείο οι αρχές ανακαλύψουν ένα όπλο, ένα φυσίγγιο ή ένα «ύποπτο άτομο», ολόκληρος ο τοπικός πληθυσμός υπόκειται σε συλλογική ποινή, έξωση από τα σπίτια του, και άλλες κατασταλτικές μεθόδους. Αναφέρει ως απόδειξη ένα απόσπασμα από μια από τις εντολές του Άγγλου κυβερνήτη: «Θα θεωρηθεί επίσης έγκλημα εάν ένα άτομο αποκρύψει πληροφορίες που έχει στην κατοχή του ή ό,τι θα ήταν λογικό να αναφέρει στις αρχές». Συνοψίζει γράφοντας ότι κατά τη γνώμη του αυτό σημαίνει ότι οι βρετανικές αρχές θεωρούν ύποπτο οποιονδήποτε Κύπριο και μπορούν να συλλάβουν τον καθένα από αυτούς. Αναφέρει από την αγγλική εβδομαδιαία εφημερίδα Tribune ότι πρόκειται για μεθόδους αδιάκριτης καταστολής, που δεν στρέφονται εναντίον μιας μικρής μειονότητας, η οποία, όπως λένε, είναι «τρομοκράτες», αλλά εναντίον ολόκληρου του πληθυσμού.

Επιπλέον, εισάγει τους αναγνώστες στην προσπάθεια της Βρετανίας να επιλύσει «ειρηνικά» την κυπριακή σύγκρουση. Δηλαδή, στην Κύπρο προσφέρθηκε ένα «σχέδιο συντάγματος» που προέβλεπε τη δημιουργία νομοθετικής συνέλευσης και κυβέρνησης στο νησί, η οποία θα τελούσε υπό την αιγίδα των Άγγλων. Ο συντάκτης,

⁵⁰ История газеты Правда: от застоя до перестройки // Научные Статьи.Ру — портал для студентов и аспирантов. — Дата последнего обновления статьи: 15.09.2023. — URL <https://nauchniestati.ru/spravka/gazeta-pravda-v-period-zastoya-ottepeli-perestrojki/> (дата обращения: 15.03.2024).

⁵¹ Шнайдер Анна Александровна. "Периодическая печать Латвии в контексте исторических событий: от становления до распада СССР" Филологические науки. Вопросы теории и практики, no. 4-2 (70), 2017.

τότε, με οργή, χρησιμοποιώντας όχι ιδιαίτερα κόσμια γλώσσα, γράφει ότι ο πληθυσμός της Κύπρου απέρριψε με αγανάκτηση αυτό το «κάθαρο σύνταγμα».

Περαιτέρω, αναφέρει ότι με τη μαζική καταστολή στην Κύπρο, οι βρετανικές αρχές υποκινούσαν ταυτόχρονα την εχθρότητα μεταξύ του ντόπιου τουρκικού και ελληνικού πληθυσμού. Οι συγκρούσεις μεταξύ εκπροσώπων των δύο εθνικοτήτων είχαν γίνει συχνές και συχνά οδηγούσαν σε δολοφονίες, ληστείες και εμπρησμούς. Και το χειρότερο, σύμφωνα με τον αρθρογράφο, ήταν ότι οι βρετανικές αρχές χρησιμοποιούσαν αυτές τις εσωτερικές διαμάχες στην Κύπρο ως «επιχείρημα» για να δικαιολογήσουν την παρουσία των στρατευμάτων τους στο νησί.

Σχετικά με την επιδεινούμενη κατάσταση στην Κύπρο, ο Βρετανός πρωθυπουργός Μακμίλαν πραγματοποίησε ταξίδια στην Αθήνα και την Άγκυρα, όπου προσπάθησε να πείσει τις κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Τουρκίας να υποστηρίξουν το «πρόγραμμα επίλυσης» του Κυπριακού που είχε προτείνει η χώρα του. Κατά τη γνώμη του συντάκτη, το πρόγραμμα δεν διέφερε από το «σχέδιο συντάγματος» που επιχείρησαν να επιβάλουν οι Βρετανοί στην Κύπρο το 1956. Μια διαφορά σε αυτό το νέο πρόγραμμα ήταν ότι αυτή τη φορά προσφέρθηκαν στον ελληνικό και τον τουρκικό πληθυσμό συμβολικά δικαιώματα στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης «υπό την καθοδήγηση ενός Άγγλου κυβερνήτη».

Επιπλέον, η Βρετανία πρότεινε οι εκπρόσωποι της ελληνικής και της τουρκικής κυβέρνησης να είναι βοηθοί του Άγγλου κυβερνήτη. Η Τουρκία συμφώνησε με αυτήν την πρόταση και έχει ήδη διαθέσει εκπρόσωπό της. Αντίθετα, η ελληνική κυβέρνηση δήλωσε ότι δεν ήταν δυνατό να αποστείλει εκπρόσωπο στην Κύπρο για να συνεργαστεί με τον Άγγλο κυβερνήτη την ίδια ώρα που απαιτούσε για τους Κύπριους το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης.

Όπως διαπίστωνα, στο άρθρο για πρώτη φορά αναφέρεται η Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ), για τον αγώνα υπέρ της Απελευθέρωσης της Κύπρου. Παραθέτω το σχετικό απόσπασμα: «Οι πατριώτες της Κύπρου απορρίπτουν αποφασιστικά τον ελιγμό των Άγγλων αποικιοκρατών. Το κίνημα αντίστασης στο νησί γίνεται ολοένα και πιο διαδεδομένο. Επικεφαλής του είναι η Εθνική Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Κύπρου (ΕΟΚΑ), η οποία κάλεσε τον πληθυσμό του νησιού να αντισταθεί στους αποικιοκράτες. «Καμία δύναμη», λέει η έκκληση, «δεν μπορεί να επιβάλει στους Κύπριους ένα νέο αγγλικό σχέδιο με στόχο να τους μετατρέψει σε σκλάβους των Άγγλων.»

Τέλος, στο άρθρο αναφέρεται ότι μετά την 1η Οκτωβρίου 1958, όταν οι αρχές εισήγαγαν ένα σχέδιο «διευθέτησης» του Κυπριακού και όταν έφτασε στο νησί ο Τούρκος βοηθός του Βρετανού κυβερνήτη, η κατάσταση στην Κύπρο έγινε τεταμένη και υπήρχαν συνεχείς συγκρούσεις μεταξύ των Κυπρίων και των βρετανικών στρατευμάτων. Υπό αυτές τις συνθήκες, η συζήτηση του Κυπριακού στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία. Η επίλυσή του στο πνεύμα της διασφάλισης των εθνικών συμφερόντων του πληθυσμού της Κύπρου είναι ένα από τα σημαντικότερα καθήκοντα των Ηνωμένων Εθνών.⁵²

Στο επόμενο άρθρο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Pravda στις 19 Οκτωβρίου 1958 με τίτλο «Τη μοίρα της Κύπρου πρέπει να την αποφασίσουν οι Κύπριοι (Αυθαιρεσία των βρετανικών αρχών στην Κύπρο)», συντάκτης είναι ο Ν. Bragin, ο οποίος γράφει ότι το Κυπριακό για άλλη μια φορά έλκει την προσοχή της παγκόσμιας κοινότητας. Στις πόλεις και τα χωριά της Κύπρου, οι βρετανικές δυνάμεις ασφαλείας πραγματοποιούσαν μαζικές έρευνες, συλλήψεις και βάνους

⁵² Бочаров Д., Что происходит на Кипре [бесчинства английских колонизаторов], Советская Белоруссия, 1958, 19 октября.

ξυλοδαρμούς Κυπρίων. Εκατοντάδες Κύπριοι τραυματίστηκαν σοβαρά και κάποιοι σκοτώθηκαν.

Ο Κυβερνήτης της Κύπρου Φουτ απαγόρευσε την κυκλοφορία σε πολλές πόλεις και χωριά για τον ανδρικό πληθυσμό ηλικίας 13 έως 26 ετών οποιαδήποτε ώρα της ημέρας ή της νύχτας. Ως αποτέλεσμα, χιλιάδες οικογένειες στερούνταν τα προς το ζην, αφού πατέρες και παιδιά δεν μπορούσαν να πάνε στη δουλειά τους. Ο ελληνικός πληθυσμός του νησιού υποβλήθηκε σε ιδιαίτερα σκληρούς διωγμούς.

Στη συνέχεια, αναφέρεται στο «πρόγραμμα διευθέτησης» που πρότεινε η Αγγλία στις κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Τουρκίας, το οποίο ονομάζει «Σχέδιο Συνεργασίας». Συγκεκριμένα γράφει ότι η βρετανική κυβέρνηση, σε μια προσπάθεια παραπλάνησης της παγκόσμιας κοινής γνώμης και αποτροπής της συζήτησης του Κυπριακού στην τρέχουσα σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, ανακοίνωσε ότι από την 1η Οκτωβρίου θα θέσει σε εφαρμογή το «σχέδιο εταιρικής σχέσης». Ταυτόχρονα, επιχείρησε να σπάσει με τη δύναμη των όπλων την κυπριακή αντίσταση στο σχέδιο αυτό. Και εκφράζει την άποψη ότι αυτός είναι ο πραγματικός λόγος για τα τρέχοντα γεγονότα στην Κύπρο και ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες αύξησαν την πίεση στην Ελλάδα για να την παρακινήσουν σε μια πιο ευνοϊκή διάθεση να αποδεχθεί ως βάση το βρετανικό «σχέδιο εταιρικής σχέσης».

Στη συνέχεια παραθέτει αποσπάσματα της αγγλικής εφημερίδας The Sunday Times για το μήνυμα από την Αθήνα στις 12 Οκτωβρίου 1958, στο οποίο ο πρόεδρος των ΗΠΑ στην Αθήνα, George Riedlberger, σχολίασε ότι η ασυμβίβαστη θέση της Ελλάδας θα μπορούσε να περιπλέξει την επικείμενη συζήτηση στο Κογκρέσο των ΗΠΑ για το θέμα της παροχής οικονομικής βοήθειας.

Ακολουθούν οι δηλώσεις του Αμερικανού σχολιαστή S. Foster σε συνέντευξή του στην ελληνική εφημερίδα «Ανεξάρτητος Τύπος»: «Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ διατηρεί τη γνωστή θέση του στο Κυπριακό γιατί χρειάζεται την υποστήριξη της βρετανικής κυβέρνησης στην Απω Ανατολή». Επίσης αναφέρει ότι, με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ Σπάακ, το Συμβούλιο του ΝΑΤΟ προσπαθεί να πείσει την Ελλάδα να συμμετάσχει σε μια νέα αγγλοελληνοτουρκική συνάντηση για το Κυπριακό, προσκαλώντας τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Γαλλία και την Ιταλία ως «ενδιάμεσους».

Ο αρθρογράφος εκφράζει ειρωνικά την άποψή του για το Συμβούλιο του ΝΑΤΟ, αναφέροντας ότι αυτό δεν είναι το όργανο από το οποίο μπορεί να κριθεί η τύχη του νησιού, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές επιθυμίες των Κυπρίων και επισημαίνει ότι ο τόνος στο Βορειοατλαντικό Σύμφωνο δίνεται από τις ίδιες δυνάμεις που προσπαθούν να διατηρήσουν τα απομεινάρια του αποικιακού καθεστώτος που καταρρέει. Συνεχίζει το άρθρο του αναφέροντας ότι ο σοβιετικός λαός αντιμετωπίζει με συμπάθεια και σεβασμό την επιθυμία των Κυπρίων να υπερασπιστούν τα νόμιμα δικαιώματά τους και να απαλλαγούν από τον ξένο ζυγό και παραθέτει την απάντηση του Ν. Σ. Χρουστσόφ σε ερωτήσεις εκδότη ελληνικών εφημερίδων: «Πιστεύουμε ότι κάθε λαός έχει δικαίωμα να ελέγχει τη μοίρα του και όσο πιο γρήγορα εξαφανιστούν τα απομεινάρια του επαισχυντού συστήματος της αποικιοκρατίας, τόσο καλύτερα θα είναι για τους λαούς, για την παγκόσμια ειρήνη».

Κλείνοντας ο συντάκτης αναφέρει ότι η σοβιετική αντιπροσωπεία στον ΟΗΕ έχει επανειλημμένα υποστηρίξει το δίκαιο αίτημα των Κυπρίων και την εφαρμογή της αρχής των ίσων δικαιωμάτων των λαών και του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης στον πληθυσμό του νησιού. Τέλος, εκφράζει την πεποίθηση ότι ο ΟΗΕ πρέπει να παίξει έναν

ισχυρό ρόλο στην επίλυση του Κυπριακού σε μια πραγματικά δημοκρατική και δίκαιη βάση.⁵³

Το επόμενο άρθρο, το οποίο εξετάζουμε για το 1958, δημοσιεύτηκε στις 22 Οκτωβρίου στην εφημερίδα «Ιζβέστια» με τίτλο: «Για μια δίκαιη και δημοκρατική λύση του Κυπριακού (στη συζήτηση του Κυπριακού στην 13η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ)» και συντάκτη τον Μπουράνοφ (Buranov S.), ο οποίος ξεκινά με μια περιγραφή γεγονότων που αναφέρθηκαν σε προηγούμενα άρθρα άλλων εφημερίδων. Ενημερώνει ότι το Συμβούλιο του NATO ήταν απασχολημένο με συζητήσεις για θέματα σχετικά με την Κύπρο για τέταρτη εβδομάδα και προηγουμένως υπήρξε ολόκληρη σειρά διαπραγματεύσεων στις οποίες συμμετείχαν κορυφαίες προσωπικότητες από τη Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως ο εκπρόσωπος των ΗΠΑ, ο πρωθυπουργός της Βρετανίας Μακμίλαν, ο Αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών για οικονομικές υποθέσεις Dillon και ο Γενικός Γραμματέας του NATO Σπάακ, τον οποίο αποκαλεί ειρωνικά «Ο Αμερικανός Πωλητής για τις Υποθέσεις του NATO», παρότι όπως είναι γνωστό ήταν Βέλγος.

Έπειτα θέτει ένα λογικό ερώτημα: «Τι έχει ανησυχήσει τόσο πολύ την ηγεσία του NATO και δίνουν τόση σημασία στο Κυπριακό;» Απαντά ο ίδιος ότι πρώτο απ' όλα είναι η απότομη ενίσχυση και εξάπλωση του αγώνα των Κυπρίων για την αυτοδιάθεση και την απελευθέρωσή τους από την αποικιακή κυριαρχία. Δεύτερον, ότι η διαφωνία για την Κύπρο ήταν ένα απειλητικό σοκ για το NATO και τρίτον, το Κυπριακό συμπεριλήφθηκε για άλλη μια φορά στην ημερήσια διάταξη της τρέχουσας συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Περαιτέρω, γράφει ειρωνευόμενος ότι ούτε η Βρετανία ούτε οι Ηνωμένες Πολιτείες θέλουν αυτό το θέμα να γίνει αντικείμενο λεπτομερούς συζήτησης σε ένα τόσο σημαντικό διεθνές φόρουμ. Δεδομένης της διάθεσης πολλών αντιπροσωπειών, πρέπει να περιμένουμε ότι μια τέτοια συζήτηση δεν θα οδηγήσει τον Λαβρόφ (Lanrov) στη βρετανική διπλωματία, η οποία απαξιώνει ανεπιτήδευτα τις συστάσεις του ΟΗΕ για δημοκρατική και δίκαιη διευθέτηση του Κυπριακού. Έτσι, οι ηγέτες του NATO προσπαθούν να θάψουν το Κυπριακό ή να το σκεπάσουν. Στη συνέχεια, παρέχει στους αναγνώστες πληροφορίες για το «Σχέδιο Μακμίλαν» και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αυτό το σχέδιο οδηγεί σε έντονη αντίθεση του ελληνικού και του τουρκικού πληθυσμού της Κύπρου, σε αυξανόμενη διαμάχη και διχόνοια μεταξύ τους. Ακολουθώντας τον γνωστό ιμπεριαλιστικό κανόνα του «διαίρει και βασίλευε», το Λονδίνο ελπίζει ότι με αυτόν τον τρόπο θα είναι δυνατό να ενισχυθεί η θέση της βρετανικής αποικιοκρατίας στο νησί.

Οι πληροφορίες για το «σχέδιο εταιρικής σχέσης» παρατίθενται ως εξής: «Οι εμπνευστές του Σχεδίου Συνεργασίας υποστηρίζουν ότι πρόκειται για ένα προσωρινό μέτρο, σχεδιασμένο για επτά χρόνια και ότι θα προετοιμαστεί μια πιο ριζική, οριστική διευθέτηση του ζητήματος της δομής της Κύπρου στο μέλλον. Οι υποσχέσεις για το «μέλλον» προφανώς έχουν σκοπό να γλυκάνουν κάπως το πικρό χάπι και να παρηγορήσουν τους αφελείς και ευκολόπιστους ανθρώπους. Το μέλλον, όπως λένε, καλύπτεται στο σκοτάδι του αγνώστου.»

Στη συνέχεια, γράφει για την υποστήριξη της Τουρκίας στο «σχέδιο Μακμίλαν» και επισημαίνει ότι καθοριστικό ρόλο έπαιξε η υπόσχεση δανείου στην Άγκυρα ύψους 350 εκατομμυρίων δολαρίων και πάγωμα του εξωτερικού χρέους της Τουρκίας για αρκετά χρόνια. Παρά το γεγονός ότι ο ελληνικός πληθυσμός του νησιού

⁵³ Брагин Н., Судьбу Кипра должны решать Киприоты[Произвол английских властей на Кипре], Правда, 1958, 19 октября

και η ελληνική κυβέρνηση απέρριψαν αποφασιστικά το «σχέδιο Μακμίλαν», η βρετανική κυβέρνηση μαζί με την Τουρκία άρχισαν να εφαρμόζουν το σχέδιό τους.

Ο συντάκτης γράφει περαιτέρω ότι οι αποικιοκράτες ακολουθούσαν πολιτική «καρότου και μαστιγίου» στο νησί. Περνούσαν, δηλαδή, το «Σχέδιο Μακμίλαν» ως καρότο, παρουσιάζοντάς το ως όφελος για τον πληθυσμό της Κύπρου. Από την άλλη όμως οι βρετανικές αρχές εξαπέλυσαν ένα κύμα σκληρού και άγριου τρόμου στον ελληνικό πληθυσμό, μετατρέποντας το νησί σε ένα τεράστιο στρατόπεδο συγκέντρωσης. Περαιτέρω, ο συγγραφέας παραθέτει την παρέμβαση του Προέδρου των ΗΠΑ, ο οποίος απευθύνθηκε στον Έλληνα βασιλιά Παύλο με ειδικό μήνυμα, συνιστώντας στην Ελλάδα να συμβιβαστεί με την Βρετανία. Και ως αποτέλεσμα της παρασκηνιακής αμερικανο-βρετανικής διπλωματίας, η ελληνική κυβέρνηση συμφώνησε να συζητήσει το θέμα της Κύπρου στο Συμβούλιο του ΝΑΤΟ και, όπως υποστηρίζουν οι εφημερίδες, έτεινε να αποδεχθεί το «Σχέδιο Μακμίλαν». Και επικαλούμενος τον ελληνικό Τύπο, αλλά χωρίς να αναφέρει τα ονόματα των εφημερίδων, ο συντάκτης ενημερώνει τους αναγνώστες ότι τις τελευταίες μέρες η ιδέα της παραχώρησης της «ανεξαρτησίας» της Κύπρου στο πλαίσιο της Βρετανικής Κοινοπολιτείας, υποστηριζόταν από την ελληνική κυβέρνηση, παρά την αντίθεση του ελληνικού δημοκρατικού κόμματος της ΕΔΑ.

Στο τελευταίο τμήμα του άρθρου, σημειώνεται ότι η Κύπρος λάμβανε πάντα ενεργή υποστήριξη από όλες τις φιλειρηνικές χώρες και, κυρίως, τη Σοβιετική Ένωση και άλλες σοσιαλιστικές χώρες. Και αυτή η υποστήριξη πήγαζε από τις αρχές του Λένιν για την πλήρη ισότητα όλων των λαών, μικρών και μεγάλων, και το αναφαίρετο δικαίωμά τους στην αυτοδιάθεση, δηλαδή το δικαίωμα να αποφασίζουν ανεξάρτητα για τη μοίρα τους χωρίς καμία παρέμβαση ή εξωτερική πίεση. Και αυτή η θέση της Σοβιετικής Ένωσης (ο συντάκτης παραθέτει και τα λόγια του Χρυστσόφ, τα οποία παρουσίασα προηγουμένως) προκαλούσε αίσθημα βαθιάς ευγνωμοσύνης προς τον σοβιετικό λαό στους ευρύτερους δημόσιους κύκλους της Ελλάδας και της Κύπρου. Και οι προσπάθειες ορισμένων οργάνων του ελληνικού Τύπου (ο αρθρογράφος δεν αναφέρει όνομα) να αλλάξουν αυτά τα συναισθήματα δεν μπορούσαν να είναι επιτυχείς και να έρχονται σε αντίθεση με τα καθήκοντα ανάπτυξης σοβιετοελληνικής συνεργασίας, για την οποία ενδιαφέρονται οι λαοί και των δύο χωρών.⁵⁴

Το επόμενο άρθρο που εξετάζω έχει τίτλο «Οι Κύπριοι δεν θα είναι σκλάβοι» και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Pravda στις 25 Οκτωβρίου 1958. Συντάκτης του είναι ο Κ. Λαπίν (K. Lapin).

Αυτό το άρθρο ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα επειδή αρχίζει με μια επιστολή προς τον εκδότη από τον οδηγό τρακτέρ της κρατικής φάρμας Tselinny, κάποιον Νικολάι Τσίτσοφ (Nikolai Chizhov). Με αυτόν τον τρόπο, υποδεικνύεται ότι οι απλοί Σοβιετικοί πολίτες ενδιαφέρονται για την τύχη της Κύπρου. Η επιστολή είναι υπογεγραμμένη με μεγάλα γράμματα και βρίσκεται ακριβώς κάτω από τον πίνακα περιεχομένων.

Παραθέτω την επιστολή επί λέξει:

«Έχω δει δημοσιεύματα σε εφημερίδες σχετικά με τις αναταραχές στο νησί της Κύπρου και τις θηριωδίες των Βρετανών στρατιωτών εκεί. Το Κυπριακό βρίσκεται πλέον στην ημερήσια διάταξη της συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Παρακαλώ ενημερώστε με αναλυτικά σχετικά με το θέμα.

Νικολάι Τσίτσοφ, Οδηγός τρακτέρ στην κρατική φάρμα Tselinny.»

Ο συντάκτης αρχίζει θέτοντας ερωτήματα: «Θα παραμείνει η Κύπρος αποικία των Βρετανών ιμπεριαλιστών; Θα συνεχίσει η επικράτεια της να χρησιμοποιείται ως

⁵⁴ Буранов, С. За справедливое и демократическое решение проблемы Кипра [к обсуждению вопроса о Кипре на 13 сессии Генеральной Ассамблеи ООН], Известие, 1958, 22 октября

στρατιωτική βάση από ιμπεριαλιστές επιτιθέμενους;» και τα απαντά αμέσως: «Οι αγγλικές αρχές λένε: ναι. Η πλειοψηφία του πληθυσμού, όλη η νεολαία της Κύπρου, απαντά: όχι!» Στη συνέχεια, δίνει παραδείγματα της σκληρής μεταχείρισης του λαού της Κύπρου από τον βρετανικό στρατό, και ιδίως της νεολαίας που υποβάλλεται σε εξαιρετικά βάρβαρα βασανιστήρια από τις αγγλικές σωφρονιστικές δυνάμεις. Γράφει ότι πολλοί νέοι πατριώτες, που η μόνη τους ενοχή ήταν ότι αγαπούσαν την πατρίδα τους, εκτελέστηκαν από τους κατακτητές και χρησιμοποιεί τα λόγια του νεαρού ποιητή Ευαγόρα Παλληκαρίδη, που απαγχονίστηκε από τους Άγγλους μόνο και μόνο επειδή μετέφερε όπλα: «Ξέρω ότι θα με καταδικάσουν σε θάνατο -είπε περήφανα- αλλά θέλω να πω μόνο ένα πράγμα: ό,τι έκανα, το έκανα ως Ελληνοκύπριος για χάρη της ελευθερίας μου. Τίποτα περισσότερο!» Και συνεχίζει λέγοντας ότι το βρετανικό αποικιακό καθεστώς, ένα καθεστώς ανομίας και φτώχειας, πλήρους τυραννίας και διώξεων, φόρτωσε μεγάλο βάρος στους Κύπριους. Και ότι οι ίδιοι οι κάτοικοι αποκαλούσαν την Κύπρο «το νησί των λευκών σκλάβων».

Όπως ακριβώς και ο συντάκτης του προηγούμενου άρθρου, έτσι και ο Λάπιν αποκαλεί τη βρετανική πολιτική στο νησί «καρότο και μαστίγιο», διευκρινίζοντας: με την ιμπεριαλιστική τακτική του «διαίρει και βασίλευε». Και αμέσως εξηγεί ότι «μαστίγιο» ήταν τα πολυάριθμα αποσπάσματα ένοπλων αστυνομικών και αλεξιπτωτιστών που οργάνωναν αντίποινα εναντίον αμάχων στις αποικιακές χώρες. Και «καρότο» ήταν το «Σχέδιο Μακμίλαν», το οποίο είχε σχεδιαστεί για να διαιωνίσει τη βρετανική κυριαρχία στο νησί και να διατηρήσει την Κύπρο ως στρατιωτική βάση του NATO στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι τελευταίες λέξεις επισημάνθηκαν με έντονους χαρακτήρες από τον συντάκτη.

Εν συνεχεία ενημερώνει τους αναγνώστες ότι για τέταρτη εβδομάδα το Συμβούλιο του NATO στο Παρίσι προσπαθούσε να αναγκάσει την Ελλάδα να αποδεχθεί το βρετανικό σχέδιο. Έτσι, οι αποικιοκράτες προσπαθούσαν πάση θυσία να αποτρέψουν μια σοβαρή εξέταση του Κυπριακού στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, γιατί γνώριζαν ότι οι απάνθρωπες πράξεις των αποικιοκρατών, που στέρησαν από τον λαό της Κύπρου το ιερό και αναφαίρετο δικαίωμα στην ελευθερία και ανεξαρτησία, θα εμφανίζονταν ενώπιον όλου του κόσμου. Ο συντάκτης τελειώνει το άρθρο με τα λόγια του Ν. Σ. Χρυστόφ, με τα οποία απάντησε σε ερωτήσεις του Έλληνα εκδότη Χ. Λαμπράκη, στις 4 Μαΐου 1958. (Αναφέρθηκαν στα δύο προηγούμενα άρθρα).⁵⁵

Το επόμενο άρθρο του Σ. Αλέξιβ (Alekseen S.), με τίτλο «Ληστεία στην Κύπρο (Οι θηριωδίες των Άγγλων αποικιοκρατών)», δημοσιεύτηκε στις 5 Νοεμβρίου 1958 στην εφημερίδα «Ερυθρός Αστéρας». Ο αρθρογράφος αρχίζει με μια αναφορά για το «Σχέδιο Μακμίλαν» και ένα σχόλιο ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού της Κύπρου χαιρέτισε το «Σχέδιο ΜακΜίλαν» με μαζικές απεργίες και διαδηλώσεις διαμαρτυρίας. Βέβαια, προσθέτει, η αντίδραση του πληθυσμού δεν ήταν απροσδόκητη για τους αποικιοκράτες. Την είχαν προετοιμάσει εκ των προτέρων με υπόδειξη του στρατηγού Κόντογιου, ο οποίος είχε διαπράξει ανάλογη ληστεία σε κορεατικό έδαφος στο παρελθόν. Φυσικά, αναπτύχθηκαν τιμωρητικές επιχειρήσεις κατά των φιλελεύθερων Κυπρίων.

Ακολουθεί η εξιστόρηση των βίαιων συγκρούσεων στην Αμμόχωστο, οι οποίες εξακολουθούσαν να αντικατοπτρίζουν την ένταση και την ανασφάλεια στο νησί, με αφορμή τους, τη δολοφονία μιας Αγγλίδας. Οι βρετανικές αρχές απάντησαν στο γεγονός στέλνοντας τέσσερα συντάγματα στρατιωτών στην πόλη για να εντοπίσουν τον δράστη, αλλά αυτή η επέμβαση εξελίχθηκε σε βάνουσες σφαγές αμάχων. Ο συγγραφέας επικαλείται το πρακτορείο Ρόιτερς, το οποίο αναφέρει περίπου 3.000

⁵⁵ Лaпин, К Киприоты не будут рабaми. Комсомольская правда, 1958, 25 октября.

θύματα στο νοσοκομείο της Αμμοχώστου όπως επίσης την εφαρμογή νέων μέτρων ασφαλείας, όπως η κήρυξη ορισμένων περιοχών ως «επικίνδυνες ζώνες» και η δήμευση περιουσιών.

Το άρθρο συνεχίζει με ένα ερώτημα που αφορά τον λόγο που η Βρετανία διατηρεί το ενδιαφέρον της για την Κύπρο και γιατί τα ανησυχητικά γεγονότα δεν λαμβάνουν ευρεία κάλυψη στον Τύπο. Σύμφωνα με τον Αλέξιβ, η απάντηση βρίσκεται στο γεγονός ότι η Κύπρος είχε σημαντικό ρόλο στη στρατηγική προετοιμασία του ΝΑΤΟ για τον πυρηνικό πόλεμο κατά των σοσιαλιστικών χωρών, και σημειώνει τη δήλωση του Χάρντινγκ ότι από εκεί αεροσκάφη μεγάλης εμβέλειας μπορούσαν να διεισδύσουν «στα ίδια τα βάθη της Ρωσίας». Ακολουθούν τα λόγια του μέλους των Εργατικών, Crossman, στη Daily Mirror, ότι όπως η Ταϊβάν είναι η κύρια αμερικανική βάση για μια πυρηνική επίθεση στην «κομμουνιστική Κίνα», έτσι και «η Κύπρος χρησιμεύει ως η κύρια βρετανική βάση στη Μεσόγειο για μια πυρηνική επίθεση στη Ρωσία στα κοιτάσματα πετρελαίου στην περιοχή του Μπακού».⁵⁶

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα άρθρο που δημοσιεύτηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1958 στην εφημερίδα «Τρουντ» με τίτλο «Ματωμένη Κύπρος», για το γεγονός ότι ο συγγραφέας του άρθρου είναι ο Κύπριος ποιητής Τεύκρος Ανθίας. Ο συντάκτης στην Κύπρο ήταν μάρτυρας όλων των γεγονότων που συνέβαιναν εκείνα τα χρόνια και πίσω από κάθε λέξη του κρύβεται ο πόνος της καρδιάς για όλα όσα συμβαίνουν στο νησί του. Το άρθρο ξεκινά με το ότι οι άνθρωποι που δεν βλέπουν την τραγωδία, όλοι οι άλλοι λαοί που παρακολουθούν τα δεινά του κυπριακού λαού, δεν μπορούν να φανταστούν την πλήρη πραγματικότητα. Και πίσω από την κάθε λέξη υπάρχει ένα μήνυμα που δίνει μια σύντομη περιγραφή των γεγονότων -ποτάμια δακρύων, στεναγμούς και λυγμούς, κατάρες στον μοναδικό ένοχο- τον κατακτητή.

Μετά την ερώτηση: «Και ο ένοχος όλων αυτών;» ο αρθρογράφος αρχίζει να περιγράφει λεπτομερώς όλες τις φρικαλεότητες που συμβαίνουν στην Κύπρο και συμπληρώνει ότι η δικαιοσύνη στην Κύπρο είχε παραμερίσει τη ζυγαριά της Θέμιδος και ενεργούσε με τη βοήθεια μιας ξιφολόγης ή ενός πολυβόλου, που ήταν πάντα στο πλευρό του τυράννου. Κάθε άνθρωπος στην πόλη και στο χωριό δεν ήταν σίγουρος ότι όταν φύγει από το σπίτι θα μπορέσει να επιστρέψει ζωντανός και κανείς δεν ήξερε αν θα μπορέσει να ξεφύγει από την πολεμική μηχανή «Μπλε Μαρία» (εννοεί τα αυτοκίνητα της Αστυνομίας τα οποία μετέφεραν τους συλληφθέντες), όπου μπορούσε να πεταχτεί σαν σκουπίδι για «μεταποίηση». Και συνεχίζει γράφοντας ότι οι φορείς του «δυτικού πολιτισμού» και οι πυλώνες του «ελεύθερου κόσμου» δεν λυπόντουσαν κανέναν: ούτε παιδιά, ούτε ηλικιωμένους, ούτε γυναίκες, ούτε εγκύους, ούτε ιερείς, ούτε δασκάλους, ούτε τους άρρωστους. Και δίνει ένα παράδειγμα από τη ζωή του, όταν περπατούσε σε έναν από τους δρόμους της Λευκωσίας και ο δρόμος σκεπάστηκε με φυλλάδια λαϊκής αντίστασης. Ένας αξιωματικός, συνοδευόμενος από μια ντουζίνα στρατιώτες, απειλώντας με ένα πιστόλι, ανάγκαζε κάθε περαστικό να μαζέψει αυτά τα φυλλάδια και να τα βάλει στο αυτοκίνητο. Την ίδια εντολή έλαβε και ο Ανθίας, παρά την ηλικία του και το δημοσιογραφικό του επάγγελμά, να συγκεντρώσει εκείνα τα φυλλάδια. Στη συνέχεια, περιγράφει πολύ παραστατικά τις δίκες και τις εκτελέσεις Κυπρίων. Τα λόγια του για τις μητέρες των κρατουμένων είναι ιδιαίτερα συγκινητικά: «Η εκτέλεση ακολουθεί την εκτέλεση. Πριν ξημερώσει, οι μάνες κλαίνε στις φυλακές. Φωνές που κλαίνε στην ερημιά! Οι μητέρες θέλουν να αποχαιρετήσουν τα παιδιά τους με το τελευταίο τους φιλή. Είναι αδύνατο να μην το επιτρέψουμε. Χωρίς ένα τελευταίο αντίο, χωρίς ένα φιλή, οι αποικιοκράτες ρίχνουν στους τάφους τους ήρωες της εθνικής αντίστασης».

⁵⁶ Алексеев С, Разбой на Кипре, Красная Звезда, 1958, 5 ноября.

Περαιτέρω, ο συγγραφέας διαμαρτύρεται επειδή οι Βρετανοί, χρησιμοποιώντας την αρχή «διαίρει και βασίλευε», προσπαθούσαν να διχάσουν τους Κύπριους και να θέσουν τους Τούρκους εναντίον των Ελλήνων. Και ως αποτέλεσμα, άνθρωποι που έζησαν τόσα χρόνια ως αδέρφια, ως θύματα της εκμετάλλευσης από έναν κοινό εχθρό, έγιναν αντίπαλοι, που οδήγησε σε έναν εσωτερικό, αδικαιολόγητο πόλεμο. Ο συγγραφέας τελειώνει το άρθρο μιλώντας για τα κατορθώματα του Γρηγόρη Αυξεντίου και άλλων ηρώων που αγωνίζονται από την αυγή μέχρι το ηλιοβασίλεμα για την απελευθέρωση του λαού και δεν θα σταματήσουν να απαιτούν απελευθέρωση από τον αποικιακό ζυγό.⁵⁷

Αρθρογραφία του 1959

Κατά την έρευνά μου στην Κρατική Βιβλιοθήκη της Δημοκρατίας της Λευκορωσίας, βρήκα δύο άρθρα από τα επτά που δημοσιεύτηκαν το 1959 στον σοβιετικό Τύπο. Το πρώτο είναι δημοσίευμα στην εφημερίδα «Pravda» στις 12 Φεβρουαρίου 1959 με τίτλο «Χαιρετισμός στο 21^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης από το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου». Το άρθρο ξεκινά με ένα χαρακτηριστικό χαιρετισμό εκείνης της εποχής: «Σύντροφοι! Με την ευκαιρία του 21ου Συνεδρίου του μαχητικού κόμματος του Λένιν, η Κεντρική Επιτροπή του Ανορθωτικού Κόμματος του Εργαζόμενου Λαού της Κύπρου και μέσω αυτού όλα τα μέλη του κόμματος και οι εργαζόμενοι της Κύπρου στέλνουν τους θερμότερους αδελφικούς χαιρετισμούς τους στο συνέδριο, την Κεντρική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης και όλον τον ένδοξο σοβιετικό λαό».

Στη συνέχεια, καταγράφεται η πεποίθηση ότι μόνο η Σοβιετική Ένωση και όλοι οι άλλοι ειρηνόφιλοι λαοί θα θέσουν ένα ανυπέρβλητο εμπόδιο στους πολεμοκάπηλους και θα σώσουν την ανθρωπότητα και εκφράζεται ευγνωμοσύνη και εκτίμηση προς την κυβέρνηση της Σοβιετικής Ένωσης για την υποστήριξή της στο δίκαιο αγώνα των Κυπρίων για την ελευθερία τους.

Ο χαιρετισμός τελειώνει με τα επίσης παραδοσιακά για εκείνη την εποχή συνθήματα: «Ζήτω το 21ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης, που φωτίζει τον δρόμο προς την ειρήνη, την ευτυχία και τη χαρά! Ζήτω η κορυφαία χώρα του κόσμου - η Σοβιετική Ένωση!»⁵⁸

Το τελευταίο άρθρο που θα αναλύσω ως μέρος της έρευνάς μου δημοσιεύτηκε στις 6 Μαρτίου 1959 στην εφημερίδα «Κράσναγια Ζβέζντα» με τον τίτλο «Προμαχώνας του ΝΑΤΟ». Συντάκτης του άρθρου είναι ο Β. Ποπόφ (V. Πορον), ο οποίος εισαγωγικά γράφει ότι η Ουάσιγκτον παρείχε υποστήριξη στους Βρετανούς αποικιοκράτες για να διατηρήσουν την Κύπρο και ότι χάρη στην αμερικανική διπλωματία, το Κυπριακό ουσιαστικά αφαιρέθηκε από τη συζήτηση στην 13^η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, αλλά ταυτόχρονα οι ΗΠΑ προσπάθησαν να το κάνουν αντικείμενο παρασκηνιακών συμφωνιών στον βορειοατλαντικό χώρο. Στη συνέχεια, αναφέρει την πίεση των ΗΠΑ στην Ελλάδα (έχει ήδη περιγραφεί στην ανάλυση προηγούμενων άρθρων) και την απειλή διακοπής της υλικής βοήθειας προς την Ελλάδα. Παράλληλα, ενημερώνει τους αναγνώστες ότι το αποτέλεσμα των παρασκηνιακών διαπραγματεύσεων μεταξύ των χωρών μελών του ΝΑΤΟ ήταν η υπογραφή στη Ζυρίχη και στη συνέχεια η έγκριση στο Λονδίνο συμφωνιών για το νέο καθεστώς της Κύπρου, οι οποίες παραβίαζαν κατάφωρα το δικαίωμα των Κυπρίων στην αυτοδιάθεση.

⁵⁷ Тефкрос Антиас, Окровавленный Кипр, Труд, 1958, 14 декабря.

⁵⁸ Приветствия XXI съезду КПСС от Коммунистической партии Кипра. Правда 1959, 12 февраля.

Το αποτέλεσμα αυτής της συμφωνίας ήταν ότι μόνο τυπικά η Κύπρος ανακηρύχθηκε «ανεξάρτητη Δημοκρατία», αλλά στην πραγματικότητα περιήλθε στην κοινή διοίκηση της Αγγλίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας. Οι βρετανικές βάσεις παρέμειναν στο νησί για «αόριστο χρονικό διάστημα», για τις οποίες διατίθενται δύο περιοχές: το Ακρωτήρι και η Δεκέλεια, όπου η Αγγλία θα τοποθετούσε περίπου 10-15 χιλιάδες στρατιωτικό προσωπικό. Ταυτόχρονα, οι Βρετανοί όχι μόνο θα διατηρούσαν την πλήρη κυριαρχία στις βάσεις, αλλά θα είχαν και την ευκαιρία να τις χρησιμοποιήσουν κατά την κρίση τους. Η Κυπριακή Δημοκρατία, μαζί με την Ελλάδα και την Τουρκία, έπρεπε επίσης να εγγυηθεί την απαραβίαστη ύπαρξη των βρετανικών στρατιωτικών εγκαταστάσεων στο κυπριακό έδαφος. Επιπλέον, βάσει της συμφωνίας για τη συμμαχία Κύπρου, Ελλάδας και Τουρκίας, εκτός από τις βρετανικές ενδεχομένως να προσέθεταν στο νησί και τουρκικές και ελληνικές βάσεις. Στο μέλλον, διαφαινόταν η πιθανότητα δημιουργίας αμερικανικών πυρηνικών βάσεων.

Όπως αναφέρεται στο άρθρο, σύμφωνα με την εφημερίδα «Ντέιλι Τέλεγραφ», «Σε κάθε περίπτωση, το νέο κράτος θα συνδεθεί με το ΝΑΤΟ χάρη στη συμμαχία του με τις τρεις προστάτιδες δυνάμεις, που είναι όλες μέλη του ΝΑΤΟ». Στη συνέχεια δίνονται οι αντιδράσεις του ξένου Τύπου στη συμφωνία για το νέο καθεστώς της Κύπρου. Παρατίθενται αποσπάσματα από τις αγγλικές εφημερίδες «Τάιμς» και «Ντέιλι Εξπρές» και την αμερικανική «Νιού Γιόρκ Τάιμς». Η «Ντέιλι Εξπρές» έγραφε ότι άλλο ένα κόσμημα έπεσε από το αυτοκρατορικό στέμμα, αλλά οι συμφωνίες που επιτεύχθηκαν δεν ήταν η χειρότερη διέξοδος από τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρέθηκε η Αγγλία. Άλλωστε, ο πατριωτικός αγώνας των Κυπρίων προκάλεσε απήχηση στην παγκόσμια κοινότητα. Η εφημερίδα «Times» ανέφερε επίσης ότι αυτή η συμφωνία είναι η καλύτερη λύση για την Αγγλία, καθώς δεν ήταν φυσιολογικό να διατηρηθεί μια αποικία στην Ευρώπη όταν η χώρα είχε εγκαταλείψει τόσες αποικίες σε πολύ λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές του κόσμου. Αλλά προς το παρόν, οι στρατιωτικές βάσεις θα παρέμεναν, αφού η στρατηγική αξία της Κύπρου έγκειται κυρίως στον ρόλο της ως φυλάκιο του Συμφώνου της Βαγδάτης. Επιπλέον, ο αρθρογράφος προσωπικά επισημαίνει ότι η Βρετανία δεν επρόκειτο να εγκαταλείψει την κηδεμονία της κυπριακής οικονομίας. Οι ηγέτες της χώρας επαναβεβαίωσαν ότι το νησί έπρεπε να παραμείνει στη Βρετανική Κοινοπολιτεία, διαφορετικά η Κύπρος δεν θα μπορούσε να υπολογίζει σε οικονομική στήριξη από την Αγγλία.

Η αντίδραση της Κύπρου στη συμφωνία για το νέο καθεστώς του νησιού περιγράφεται από τη «Νιού Γιόρκ Τάιμς». Η εφημερίδα αναφέρει ότι τα μόνα σημάδια χαράς που βλέπουμε είναι από τους Βρετανούς στρατιώτες και τους κυβερνητικούς αξιωματούχους που διώχθηκαν από την ΕΟΚΑ (ο συγγραφέας, σε εισαγωγικά, αποκρυπτογραφεί για τους αναγνώστες ότι η ΕΟΚΑ είναι μια πατριωτική οργάνωση Κυπρίων). Για την πλειοψηφία του κυπριακού πληθυσμού, η συμπάθεια προς τους αποικιοκράτες προκάλεσε μόνο αίσθημα πικρίας και θυμού. Και συνοψίζοντας, ο συντάκτης αναφέρει ότι ο ξένος Τύπος προέβλεπε ότι οι συμφωνίες που υπογράφηκαν στη Ζυρίχη και το Λονδίνο θα οδηγούσαν σε ακόμη μεγαλύτερη επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο. Και ο λόγος, σύμφωνα με τον συντάκτη, ήταν αυτός: Αυτές οι συμφωνίες δεν ικανοποιούν τις επιθυμίες των Κυπρίων πατριωτών και δεν ανταποκρίνονται στα συμφέροντα της ειρήνης και της ασφάλειας σε αυτήν την περιοχή του κόσμου. Και ολοκληρώνει το άρθρο του με ένα απόσπασμα από την ελληνική εφημερίδα «Αυγή», το οποίο ανέφερε ότι το ΝΑΤΟ σκόπευε να μετατρέψει την Κύπρο σε «περιοχή του Βορειοατλαντικού μπλοκ» για να αντιμετωπίσει το

εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα των αραβικών λαών και να εφαρμόσει επιθετικά σχέδια κατά των σοσιαλιστικών χωρών.⁵⁹

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κυβέρνηση της Σοβιετικής Ένωσης πίστευε ότι υποστηρίζοντας τη διαδικασία αποαποικιοποίησης οι σοσιαλιστικές και ουδέτερες νέες χώρες, μεταξύ των οποίων ήταν και η Κύπρος, θα μπορούσαν να ενωθούν σε μια «ζώνη ειρήνης», ανατρέποντας έτσι τη διεθνή ισορροπία υπέρ της ΕΣΣΔ. Η Μόσχα επεδίωξε να αυξήσει τη σοβιετική επιρροή στην Ελλάδα, επενδύοντας στην επιδείνωση των σχέσεων της Ελλάδας με την Τουρκία και τη Βρετανία. Η στρατηγική της Σοβιετικής Ένωσης για την Κύπρο υπό την ηγεσία του Χρυσόστοφ ήταν να ελαχιστοποιήσει τη βρετανική επιρροή στην Κύπρο, δημιουργώντας έτσι τον καλύτερο τρόπο διατήρησης της ασφάλειάς της, και να ασκήσει πίεση στην Ελλάδα, συμβάλλοντας στη διακοπή των σχέσεών της με τους συμμάχους του ΝΑΤΟ.

Όλα αυτά αντικατοπτρίζονται στις απόψεις των συντακτών των άρθρων που κάλυπταν τα γεγονότα στην Κύπρο και δημοσιεύτηκαν στον σοβιετικό τύπο κατά την περίοδο 1955-1959. Όλα τα άρθρα εξέφραζαν την πλήρη υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης προς τον κυπριακό λαό και το δικαίωμά του στην αυτοδιάθεση. Επίσης, καταδικαζόταν κατηγορηματικά η βρετανική αποικιακή πολιτική έναντι της Κύπρου.

Η παρούσα εργασία εξετάζει την κάλυψη γεγονότων στον σοβιετικό τύπο που λαμβάνουν χώρα στην Κύπρο από το 1955 έως το 1959. Η μεθοδολογική βάση της διατριβής είναι η μελέτη των άρθρων που δημοσιεύθηκαν από το 1955 έως το 1959 σε σοβιετικές εφημερίδες και στη συνέχεια διανεμήθηκαν στην επικράτεια των πρώην Δημοκρατιών της Σοβιετικής Ένωσης. Κατά την προετοιμασία αυτής της εργασίας, αναλύθηκαν 30 άρθρα, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 80% όλων των δημοσιευμένων άρθρων που σχετίζονται με αυτό το θέμα στη Σοβιετική Ένωση για το Κυπριακό εκείνη την εποχή. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Κρατική Βιβλιοθήκη της Δημοκρατίας της Λευκορωσίας.

Η μελέτη αποκάλυψε ότι τα περισσότερα από τα άρθρα δημοσιεύτηκαν σε σοβιετικές εφημερίδες όπως την «Πράβντα», την «Ιζβέστια», την «Κομσομόλσκαγια Πράβδα», την «Τρουντ», την «Κράσναγια Ζβέζντα», καθώς και σε ορισμένες εφημερίδες σοβιετικών δημοκρατιών. Η «Πράβδα» και η «Ιζβέστια» έπρεπε να τεκμηριώνουν την άποψη του σοβιετικού κοινού για τα γεγονότα της διεθνούς ζωής και να καλύπτουν διεξοδικά τα προβλήματα της εξωτερικής πολιτικής, την οικονομική κατάσταση στις ξένες χώρες και την εξέλιξη των διεθνών σχέσεων. Έπρεπε επίσης να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην αποκάλυψη των πολιτικών των ιμπεριαλιστικών κυβερνήσεων και των αντιδραστικών αντισοβιετικών οργανώσεων, στην κάλυψη των δραστηριοτήτων των φιλικών πολιτικών κομμάτων στο εξωτερικό και στην ανάπτυξη του δημοκρατικού και εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος. Η «Πράβντα» θα έπρεπε να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην κάλυψη των δραστηριοτήτων των κομμουνιστικών και σοσιαλιστικών κομμάτων. Η εφημερίδα «Τρουντ», μαζί με πληροφορίες για γενικά θέματα εξωτερικής πολιτικής, έπρεπε να εκθέτει συστηματικά την αντίδρασή της ενάντια στα ζωτικά συμφέροντα της εργατικής τάξης στο εξωτερικό και να τεκμηριώνει την άποψη της.

Τα σοβιετικά συνδικάτα κάλυπταν διεξοδικά τα σημαντικότερα γεγονότα της διεθνούς ζωής, εστιάζοντας σε ζητήματα του εργατικού κινήματος στο εξωτερικό, την οικονομική και πολιτική κατάσταση της εργατικής τάξης, τον αγώνα για τη βελτίωση

⁵⁹ Попов, В Амбразура НАТО[к принятию странами-участницами НАТО соглашения о новом статусе Кипра]. Красная звезда 1959, 6 марта.

των συνθηκών διαβίωσης και την προαγωγή της ειρήνης και των δημοκρατικών αλλαγών, καθώς και το συνδικαλιστικό κίνημα σε άλλες χώρες και τις διεθνείς σχέσεις της σοβιετικής εργατικής τάξης.

Ο «Ερυθρός Αστéρας» και ο «Κόκκινος Στόλος», μαζί με πληροφορίες για γενικά θέματα εξωτερικής πολιτικής, όφειλαν να εκθέτουν τα μιλιταριστικά σχέδια των ιμπεριαλιστικών κύκλων, την επιθετική φύση των πολιτικών τους στον τομέα της οργάνωσης και οικοδόμησης στρατιωτικών δυνάμεων, να καλύπτουν θέματα ανάπτυξης στρατιωτικού εξοπλισμού και παροχής πληροφοριών για την ανάπτυξη της στρατιωτικής σκέψης στο εξωτερικό, καθώς και να παρέχουν κριτικές βιβλίων που εκδόθηκαν στο εξωτερικό για θέματα στρατιωτικής θεωρίας και ιστορίας.

Η «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» έπρεπε να καλύπτει διεθνείς εκδηλώσεις, την κατάσταση των νέων στο εξωτερικό, να παρουσιάζει με μια δημοφιλή και προσβάσιμη μορφή για τους νέους το διεθνές κίνημα νεολαίας, τις διεθνείς σχέσεις του σοβιετικού νεανικού κινήματος, καθώς και τον ρόλο της νεολαίας στον αγώνα για την ειρήνη και τη δημοκρατία.

Οι εφημερίδες των τοπικών σοβιετικών δημοκρατιών είχαν στόχο να καλύπτουν συστηματικά θέματα της διεθνούς ζωής, προκειμένου να αποτυπώνουν την άποψη της κοινής γνώμης των δημοκρατιών της Σοβιετικής Ένωσης για εκδηλώσεις στο εξωτερικό.

Μετά την ανάλυση 30 άρθρων που περιγράφουν γεγονότα στην Κύπρο μεταξύ 1955 και 1959, τα οποία δημοσιεύτηκαν στον σοβιετικό τύπο, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι οι δημοσιεύσεις μπορούν να χωριστούν σε διάφορες θεματικές.

Ας δούμε πρώτα το 1955. Τα κύρια θέματα που καλύφθηκαν στον σοβιετικό τύπο ήταν τα ακόλουθα:

Η εδαφική και πολιτική ιστοριογραφία της νήσου Κύπρου περιλάμβανε πληροφορίες σχετικά με τη γεωγραφική θέση του νησιού, την ποσοτική σύνθεση του πληθυσμού με έμφαση στα ποσοστά Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, καθώς και τα ιστορικά στοιχεία του νησιού.

Επίσης, εξηγούνταν οι λόγοι για τους οποίους η Αγγλία δεν επιθυμούσε να δώσει ελευθερία στην Κύπρο και επέμενε να διατηρεί τα δικαιώματά της στο νησί. Αναδείχθηκε η κατασκευή στρατιωτικής βάσης στο νησί και το γεγονός ότι, με την αποχώρηση των βρετανικών στρατιωτικών δυνάμεων από τη Διώρυγα του Σουέζ, η Κύπρος έγινε το κύριο εφιαλτήριο της Βρετανίας για τις ενέργειες των χερσαίων δυνάμεων και της αεροπορίας στη Μέση Ανατολή.

Οι αγγλοελληνοτουρκικές διαπραγματεύσεις στο Λονδίνο καλύφθηκαν, με έμφαση με τις απόψεις των συμμετεχόντων στη συνάντηση, ενώ τονίστηκε ότι δεν κλήθηκαν εκπρόσωποι των Κυπρίων.

Ακόμη, καλύφθηκαν οι ανθελληνικές διαδηλώσεις στην Τουρκία, σχετιζόμενες με τις διαφορές απόψεων των δύο χωρών στο Κυπριακό. Περιγράφηκαν οι ανθελληνικές διαδηλώσεις στην Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, καθώς και η καταστροφή του ελληνικού προξενείου, καταστημάτων και σπιτιών Ελλήνων. Ως αποτέλεσμα, το τουρκικό υπουργικό συμβούλιο αποφάσισε να επιβάλει κατάσταση πολιορκίας στην Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη και την Άγκυρα.

Η συζήτηση για τον διορισμό νέου κυβερνήτη στην Κύπρο, του στρατάρχη Τζον Χάρντινγκ, και η απόρριψη του ζητήματος της αυτοδιάθεσης της Κύπρου στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ είναι θέματα που τονίστηκαν ιδιαίτερα, με έμφαση στις διαφορές στις θέσεις της Βρετανίας και άλλων καπιταλιστικών χωρών με την ΕΣΣΔ και τις σοσιαλιστικές χώρες.

Περιγράφηκε λεπτομερώς η κατάσταση στην Κύπρο, με αναφορές σε μαζικές αντιβρετανικές διαμαρτυρίες του πληθυσμού και απεργίες. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε

στη συμμετοχή Κύπριων νέων, μαθητών και μαθητριών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις διαδηλώσεις. Επιπλέον, καταδικάστηκαν οι βρετανικές μέθοδοι καταστολής κατά του άμαχου πληθυσμού της Κύπρου, η επιβολή κατάστασης έκτακτης ανάγκης στο νησί και η μεταφορά βρετανικών στρατευμάτων στην Κύπρο από τη ζώνη της Διώρυγας του Σουέζ.

Τα άρθρα περιλαμβάνουν δημοσιεύσεις από αγγλικές εφημερίδες όπως «Ντέιλι Γουόκερ», «Ντέιλι Τέλεγκραφ» και «Μόρνινγκ Ποστ», καθώς και από εφημερίδες άλλων χωρών όπως η τουρκική «Ούλους» και η ελληνική «Ακρόπολις».

Τα άρθρα του 1956 καλύπτουν τα εξής θέματα: Κάθε άρθρο παρουσιάζει λόγους για την απροθυμία της Αγγλίας να δώσει ελευθερία στον κυπριακό λαό. Ανάμεσα στους λόγους αναφέρεται ότι η στρατιωτική βάση στην Κύπρο είχε στρατηγική σημασία και αποτελούσε προπύργιο στον αγώνα κατά του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος των λαών της Μέσης Ανατολής. Επίσης, αναφέρεται ότι η Κύπρος είχε πλεονεκτική θέση κοντά σε βιομηχανικές ζώνες στην Καύκασο και στη Μαύρη Θάλασσα, καθώς και πλεονεκτική θέση σε σχέση με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και τις χώρες που περιλάμβανε το Σύμφωνο της Βαγδάτης. Σε ορισμένα άρθρα, ένας από τους λόγους για την απροθυμία της Βρετανίας να δώσει ελευθερία στην Κύπρο ήταν ότι το νησί κατείχε ορυκτά αποθέματα όπως χαλκό, σιδηροπυρίτες, μεταλλεύματα χρωμίου και αμιάντο.

Σχεδόν σε κάθε άρθρο αναφέρεται ότι το θέμα της Κύπρου, της οποίας ο πληθυσμός απαιτούσε το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και την ελευθερία, τέθηκε προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ δύο φορές, το 1954 και το 1955, αλλά οι αποικιακές δυνάμεις δεν επέτρεψαν λήψη απόφασης. Και σχολιαζόταν ειρωνικά το γεγονός ότι στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, εκπρόσωποι της Βρετανίας και της Γαλλίας έφεραν στην Ολομέλεια το ζήτημα της διώξης και της καταπίεσης Άγγλων και Γάλλων πολιτών στην Αίγυπτο, ενώ ο Βρετανός εκπρόσωπος απέφυγε να συζητήσει την κατάσταση στην Κύπρο.

Επιπρόσθετα καλύφθηκε η θέση των ΗΠΑ στο Κυπριακό, δηλαδή οι προσπάθειες των ΗΠΑ να χρησιμοποιήσουν το ζήτημα για δικούς τους στρατιωτικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών να φέρουν ατομικά όπλα στην Κύπρο.

Στις δημοσιεύσεις του 1956, οι συγγραφείς σύστηναν στους Σοβιετικούς αναγνώστες το προοδευτικό κόμμα των εργατών ΑΚΕΛ, υπογραμμίζοντας τον ρόλο του στο εθνικό ζήτημα της Κύπρου. Ανέφεραν επίσης το γεγονός ότι το 1950 το 96% του κυπριακού πληθυσμού υποστήριζε την ένωση με την Ελλάδα. Το γεγονός ότι το ΑΚΕΛ κηρύχθηκε παράνομο από τις βρετανικές αρχές το 1955 επίσης αναφέρθηκε σε ένα άρθρο.

Σε όλα τα άρθρα του 1956 αναφέρεται η κυκλοφορία και η διανομή μιας έκδοσης από την ελληνική αντιπροσωπεία προς τους αντιπροσώπους της Συνέλευσης του ΟΗΕ και τους δημοσιογράφους, η οποία αναδείκνυε τις βίαιες ενέργειες των βρετανικών αρχών.

Οι Σοβιετικοί αναγνώστες έγιναν γνώστες των μεθόδων διακυβέρνησης του Χάρντινγκ, Κυβερνήτη της Κύπρου, και των προσπαθειών του να πείσει τους Κύπριους να αποδεχτούν το αγγλικό σχέδιο για μια δεκαετή μετάβαση στην αυτοδιοίκηση. Με ειρωνικό τρόπο συζητήθηκε το σχέδιο συντάγματος που πρότεινε η βρετανική κυβέρνηση για τη σταθεροποίηση της κατάστασης στην Κύπρο και δημοσιεύτηκε στις 19 Δεκεμβρίου. Επίσης, αναφέρθηκαν οι προσπάθειες της αγγλικής διπλωματίας να επιτευχθεί έγκριση του σχεδίου συντάγματος από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, ως έναν

από τους ηγέτες του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος, καθώς και από την ελληνική κυβέρνηση.

Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα στην αρθρογραφία για την κατάσταση στην Κύπρο ήταν οι λεπτομερείς περιγραφές όλων των εγκλημάτων της βρετανικής αποικιακής διοίκησης στην Κύπρο: στρατόπεδα συγκέντρωσης, μαζικές συλλήψεις, ληστείες, βασανιστήρια, δολοφονίες, καταστροφές, και λογοκρισία των εφημερίδων που εκδίδονται στο νησί. Το 1956 οι αρθρογράφοι παρέπεμπαν σε αγγλικές εφημερίδες όπως οι «Τάιμς», «Σάντεϊ Τάιμς», «Τριμπιούν» και «Νιους Κρόνικλ», καθώς και σε ελληνικές εφημερίδες όπως η «Αυγή», η «Ελευθερία» και η «Καθημερινή». Στο τέλος κάθε άρθρου, οι συντάκτες ανέφεραν τη στήριξη των εργατών της Κύπρου από τη Σοβιετική Ένωση, την Παγκόσμια Συνδικαλιστική Ομοσπονδία, τους Άγγλους εργάτες και φοιτητές και την καταδίκη της βρετανικής αποικιακής πολιτικής από την παγκόσμια δημοκρατική κοινότητα.

Τα άρθρα του 1957 συζητούσαν σχεδόν τα ίδια θέματα που επηρέασαν την κατάσταση στην Κύπρο όπως τα προηγούμενα χρόνια, αλλά εμφανίζονται και νέα δεδομένα, τα οποία παρουσιάζω παρακάτω.

Ξεχωριστή θέση κατέχει η συζήτηση για την ένταξη του Κυπριακού στην ημερήσια διάταξη της 11ης συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, παρά τις αντιρρήσεις των αντιπροσώπων της Βρετανίας, της Τουρκίας και των ΗΠΑ.

Οι αναγνώστες ενημερώθηκαν για τον διορισμό του νέου Κυβερνήτη στην Κύπρο, του Φουτ, έμπειρου στην αποικιακή διοίκηση και στο ίδιο το νησί, ενώ παράλληλα αναλύθηκαν λεπτομερώς και με σαρκασμό τα σχέδια διαφόρων μεταρρυθμίσεων που πρότεινε η βρετανική διπλωματία. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο είναι το «Σύνταγμα» που ανέπτυξε ο Λόρδος Ράντκλιφ για λογαριασμό της βρετανικής κυβέρνησης, το οποίο δεν άλλαξε τη θέση της Κύπρου ως αποικίας και επομένως απορρίφθηκε κατηγορηματικά από τους Κύπριους.

Τα άρθρα του 1957 αναφέρονται στην τεχνητή υποκίνηση εθνικού μίσους μεταξύ του ελληνικού πληθυσμού και της τουρκικής μειονότητας από τους Βρετανούς, και ως αποτέλεσμα αυτού, τις ταραχές και αιματηρές συγκρούσεις που προέκυψαν. Επίσης, εστιάζουν στην επιθυμία των ΗΠΑ να εγκατασταθούν στην Κύπρο. Ένα άρθρο παραθέτει στοιχεία ότι πριν από δέκα χρόνια, βουλευτές ζήτησαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες να μισθώσουν την Κύπρο για 99 χρόνια για να δημιουργήσουν μια αμερικανική στρατιωτική βάση, καθώς και την ανάπτυξη σχεδίων για επέμβαση του ΝΑΤΟ στο Κυπριακό. Επιπλέον, περιγράφονται οι διαδηλώσεις στην Αγγλία και οι απαιτήσεις των προοδευτικών ανθρώπων να σταματήσουν να στέλνουν Βρετανούς σε ξένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου, για να πολεμήσουν εναντίον νεαρών ανδρών που θα μπορούσαν να γίνουν οι καλύτεροί τους φίλοι.

Το 1957, υπάρχουν και τρία άρθρα από τρεις Έλληνες αρθρογράφους, δύο Κύπριους και έναν Ελλαδίτη, τους φοιτητές σε Πανεπιστήμια της Μόσχας Νίκο Πρωτοπαπά και Σταύρος Γιαννακόπουλο, και τον ποιητή Τεύκρο Ανθία. Αυτά τα άρθρα αναφέρονται λεπτομερώς στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του κυπριακού λαού και τα απάνθρωπα μέτρα που εφαρμόζαν οι Βρετανοί αποικιοκράτες έναντι του πληθυσμού.

Οι Έλληνες συγγραφείς εισήγαγαν τους Σοβιετικούς αναγνώστες στην ιστορία των εθνικών ηρώων της Κύπρου, όπως τη Μαρία Συγκλητική, που θυσιάστηκε για να μην γίνει σκλάβο και αποτέλεσε παράδειγμα για τους νέους που ηγούνταν του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Επιπλέον, παρουσιάστηκαν Έλληνες ποιητές όπως ο Κωστής Παλαμάς και ο Τεύκρος Ανθίας. Στους αναγνώστες παρουσιάζονται επίσης φωτογραφίες που δείχνουν την καταπίεση και τις φρικαλεότητες των αποικιοκρατών.

Το 1957, για πρώτη φορά σε άρθρα αναφέρθηκε η Πανελλήνια Επιτροπή Αυτοδιάθεσης (ΠΕΑΚ) και εκφράστηκε η ευγνωμοσύνη του ελληνικού λαού προς τη Σοβιετική Ένωση, η οποία υπερασπίστηκε ειλικρινά και ακούραστα τα εθνικά συμφέροντα του πληθυσμού της Κύπρου. Επίσης, όπως και στα άρθρα των προηγούμενων ετών, τα άρθρα για το 1957 ολοκληρώθηκαν με την αναφορά ότι η Σοβιετική Ένωση υποστήριζε πλήρως την παραχώρηση στον πληθυσμό της Κύπρου του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης. Τους Κύπριους υποστήριζαν, κατά την αρθρογραφία, η παγκόσμια κοινή γνώμη και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Βρετανίας.

Αγγλικές εφημερίδες που αναφέρθηκαν σε άρθρα του 1957 είναι οι «Manchester Guardian», «Times», «News Chronicle», «Daily Telegraph», «Morning Post», η αμερικανική «New York Times», η ιταλική «Paese Sera», καθώς και ελλαδικές και κυπριακές εφημερίδες: «Ελευθερία», «Το Βήμα», «Εθνικός Κήρυξ», «Times of Cyprus».

Το 1958, την πρώτη θέση στις δημοσιεύσεις κατέλαβε η συζήτηση του Κυπριακού ζητήματος στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και η ελπίδα του σοβιετικού λαού για μια πραγματικά δημοκρατική και δίκαιη επίλυση του. Το ενδιαφέρον του σοβιετικού λαού φάνηκε μέσα από μια επιστολή ενός απλού σοβιετικού κρατικοδίαιτου πολίτη οδηγού τρακτέρ προς τον εκδότη εφημερίδας, ο οποίος εξέφραζε την ευαισθησία του για τις εξελίξεις στην Κύπρο λόγω της ένταξης του Κυπριακού στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Αναφέρθηκαν οι βρετανικές προσπάθειες να υιοθετήσει έναν άλλο αποικιοκρατικό ελιγμό, γνωστό ως «Σχέδιο Μακμίλαν», το οποίο αναμενόταν να προκαλέσει έντονη αντίδραση από τον ελληνικό και τον τουρκικό πληθυσμό, οι οποίοι θα βρίσκονταν αντιμέτωποι με αυξανόμενη διαμάχη και διχόνοια. Με αυτόν τον τρόπο, το Λονδίνο επιχείρησε να ενισχύσει τη θέση της βρετανικής αποικιοκρατίας στο νησί, ακολουθώντας τον ιμπεριαλιστικό κανόνα του «Διαίρει και βασίλευε».

Τα δημοσιεύματα ανέφεραν και την υποστήριξη της Τουρκίας προς το «Σχέδιο Μακμίλαν», το οποίο αντάλλαξε με ένα δάνειο ύψους 350.000 δολαρίων και το πάγωμα του εξωτερικού χρέους της για αρκετά χρόνια. Επίσης, ανέφεραν τις προσπάθειες των ΗΠΑ να πείσουν την Ελλάδα να αποδεχθεί το ίδιο Σχέδιο με την υπόσχεση οικονομικής βοήθειας και την εμπλοκή του Έλληνα βασιλιά Παύλου στις διαπραγματεύσεις.

Σημειώθηκε και η αντίδραση της πλειοψηφίας των Κυπρίων, η οποία εκδηλώθηκε με απεργίες και διαδηλώσεις, όπως επίσης του κινήματος αντίστασης στο νησί, με επικεφαλής την ΕΟΚΑ, η οποία καλούσε τον πληθυσμό να αντισταθεί στους αποικιοκράτες.

Παράλληλα, παρουσιάστηκαν τα μέτρα που είχε λάβει η βρετανική διοίκηση για την καταστολή της εξέγερσης του κυπριακού λαού, νέες έκτακτες αστυνομικές μέθοδοι καταστολής, όπως η κήρυξη ορισμένων περιοχών ως «επικίνδυνων ζωνών», η δήμευση περιουσίας του πληθυσμού και οι αυστηρές έρευνες και απαγορεύσεις κυκλοφορίας.

Άρθρα από το 1958 περιγράφουν τις συζητήσεις του Συμβουλίου του ΝΑΤΟ για θέματα που σχετίζονταν με την Κύπρο, τις προσπάθειες του ΝΑΤΟ να αναγκάσει την Ελλάδα να δεχθεί τις αγγλοαμερικανικές απαιτήσεις, διότι σύμφωνα με τους αρθρογράφους το ΝΑΤΟ επείγόταν να φέρει σε συμφωνία τα μέρη που ενδιαφέρονταν για το Κυπριακό, προκειμένου να το ενταφιάσει και να υπονομεύσει τη σχετική συζήτηση στον ΟΗΕ.

Σύμφωνα με τους συντάκτες των άρθρων, οι στρατιωτικοί ηγέτες του ΝΑΤΟ προσέβλεπαν σε σημαντικό ρόλο της Κύπρου σε ό,τι αφορούσε την προετοιμασία τους για έναν πυρηνικό πόλεμο κατά των σοσιαλιστικών χωρών. Ο Crossman φέρεται να

είχε πει ότι η Κύπρος χρησίμευε ως η κύρια βρετανική βάση στη Μεσόγειο για μια πιθανή πυρηνική επίθεση σε ρωσικά κοιτάσματα πετρελαίου στην περιοχή του Μπακού.

Δημοσιεύσεις του 1958 ανέφεραν συχνά απόσπασμα απάντησης του Νικήτα Σεργκέεβιτς Χρουστσόφ σε ερωτήσεις του Έλληνα εκδότη Χρήστου Λαμπράκη, στις 4 Μαΐου 1958, όπου ο ηγέτης Σοβιετικής Ένωσης διατύπωσε τη θέση της χώρας του ότι κάθε λαός έχει το δικαίωμα να ελέγχει τη μοίρα του.

Ξένες εφημερίδες που αναφέρθηκαν ως πηγές σε δημοσιεύματα για την κατάσταση στην Κύπρο στον σοβιετικό τύπο ήταν: Η γαλλική εφημερίδα «France Presse», οι ελληνικές εφημερίδες «Αυγή» και «Ανεξάρτητος Τύπος», το περιοδικό «Αμέρικαν Λάιφ», και οι αγγλόφωνες εφημερίδες «Ντέιλι Μίρορ», «Τάιμς», «Νιου Γιόρκ Τάιμς», «Τρίμπιουν» και «Γιουνάιτεντ Πρες Ιντερνάσιοναλ».

Για το 1959, βρέθηκαν μόνο δύο δημοσιεύματα. Το πρώτο ήταν ο χαιρετισμός του ΑΚΕΛ στο 21^ο Συνέδριο του ΚΚ της Σοβιετικής Ένωσης, ενώ το δεύτερο άρθρο, μετά την υπογραφή των Συμφωνιών Ζυρίχης – Λονδίνου, γινόταν αναφορά στην επ' αόριστο παραμονή δύο βρετανικών βάσεων, στο Ακρωτήριο και τη Δεκέλεια. Οι συντάκτες επίσης εξέφραζαν φόβους για τη δημιουργία αμερικανικών πυρηνικών βάσεων στην Κύπρο. Σχετικά με την απροθυμία της Βρετανίας να εγκαταλείψει την κηδεμονία της κυπριακής οικονομίας, επισημάνθηκε ότι ήταν αποτέλεσμα εκβιασμού, αφού διαφορετικά η Κύπρος δεν θα μπορούσε να υπολογίζει σε βρετανική οικονομική υποστήριξη.

Έγινε ιδιαίτερη αναφορά στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό στη Ζυρίχη και το Λονδίνο και υποστηρίχθηκε ότι οι Συμφωνίες που επιτεύχθηκαν θα οδηγούσαν σε μεγαλύτερη επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Πηγές για το άρθρο ήταν η αθηναϊκές εφημερίδες «Καθημερινή» και «Athens News», οι αγγλικές «Ντέιλι Τέλεγκραφ» και «Ντέιλι Εξπρές» και η αμερικανική «Νιου Γιόρκ Τάιμς».

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι οι σοβιετικοί δημοσιογράφοι περιέγραφαν τα γεγονότα με βάση την ιδεολογία και τις διεθνείς σχέσεις της χώρα τους. Επιπλέον, αναλύοντας το υλικό του σοβιετικού τύπου για τα γεγονότα στην Κύπρο, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ο τρόπος παρουσίασης της αρθρογραφίας για το τι συνέβαινε στο νησί είναι απόλυτα συμβατός με τον τρόπο παρουσίασης ειδησεογραφικού υλικού για τη ζωή στη χώρα.

Ο σοβιετικός τύπος στη μεταπολεμική περίοδο λειτούργησε ως μέσο προπαγάνδας, εξοπλίζοντας τους σοβιετικούς πολίτες με την κατανόηση των γεγονότων που διαδραματίζονταν. Η υποστήριξη της σοβιετικής πολιτικής υπέρ της κυπριακής αυτοδιάθεσης οφειλόταν σε δύο κατευθύνσεις: την αποδυνάμωση της βρετανικής δύναμης στην Ανατολική Μεσόγειο και την προσπάθεια διάσπασης μεταξύ των δύο χωρών - μελών του ΝΑΤΟ, Ελλάδας και Τουρκίας. Τα παραπάνω αντικατοπτρίστηκαν στον τρόπο και στο ύφος παρουσίασης των πληροφοριών στα δημοσιεύματα που αναφέρονταν και περιέγραφαν τα γεγονότα του 1955-1959 στην Κύπρο, με δέκτη τον σοβιετικό αναγνώστη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alastos, Doros, *Cyprus Guerilla: Grivas, Makarios and the British*, Λονδίνο 1960.
- Χριστοδούλου Μιλτιάδης, *Η πορεία μιας εποχής. Η Ελλάδα, η κυπριακή ηγεσία και το κυπριακό πρόβλημα*, Αθήνα 1987.
- Eden, Anthony, *The Memoirs. Full Circle*, Λονδίνο 1960.
- Palley, Claire, *An International Relations Debacle: The UN Secretary-General's Mission of Good Offices in Cyprus 1999-2004*, Λονδίνο 2005.
- Παπαπολυβίου Πέτρος, *Ιστορία της Κύπρου, 1878-1974. Πανεπιστημιακές σημειώσεις*, Λευκωσία 2023.
- Τερλεξής Πανταζής, *Διπλωματία και πολιτική του κυπριακού. Ανατομία ενός λάθους*, Αθήνα 1971.
- Политическом письме Посольства СССР в Греции по кипрскому вопросу (не ползисс 17 октября 1955 г.) - КПСС и формирование солетско политики на Балкамах в 1950-х - первой половине 1960-х гг. (сборник документов) / Федеральная архивная служба России.*
- Κενκιшвили.Ι. *Британо-российские отношения: восточный вопрос и Кипрская проблема: середина 50-х-начало 80-х ат. XIX в.:* автореф дис. ... к-та истор.наук, Южный Федеральный университет. Ростов-на-Дону. 2007.
- Μαμεδoв Μαμεδ. *Περεговoрный процесс по Кипрской проблеме (1992-2017 г.г.)*. автореф.дис. ...к-та истoрических наук, Санкт-Петербург. 2017
- Βινογρaδoв Κ.Β. *Οчерки английской историографии нового и новейшего времени. - 2-е изд. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1975. - 224 с.*
- Βухαρεв Β.Μ. *Истoриoгρaφичеcкая cитуация на рубеже XX - XXI ве-ков: время методoлогичеcкого компромисса // Истoричoское знание: теoретичеcкие oснования и κομμyникативные практики. Ματεριαлы научной κονφeренции. - Μ.: ИВИ РАН, 2006. - С. 7-10.*
- Μ.Π. Ποβeдина, Ρ.Π. Κορνιαенκο, Ε.Α. Уразo-ва *Κипρ : Cπp. / Ин-т вoстoкoвeдeния РАН. - Μ., 1969; Κипр: Cπp. / Ин-т вoстoкoвeдeния РАН. - Μ., 1986; Ρεcпyблика Κипр: Cπp. / Ин-т вoстoкoвeдeния РАН (И.И. Иβaнoвa и др.). 3-е изд. - Μ., 1992. - 472 с.*
- Λετοпись периодических изданий СССР. 1955-1960 гг.* 1963, изд-во: Издательство всесоюзной книжной палаты, город: Москва, стр. : 1026 стр.
- История газеты Правда: от застоя до перестройки // Научные Статьи.Ру* — портал для студентов и аспирантов. — Дата последнего обновления статьи: 15.09.2023. — URL <https://nauchniestati.ru/spravka/gazeta-pravda-v-period-zastoya-ottereli-perestrojki/> (дата обращения: 15.03.2024).
- Λετοпись газетных статей 1955-1960*, Всесоюзная книжная палата, 1964
- Βυρeeβα Ελενα Βικτωροβνα. *"Ροль периодической печати в идеологической деятельности партийного руководства в ТАССР в 1953-1964 гг"* Вестник Томского государственного университета. История, no. 4 (12), 2010, pp. 87-90.
- Газеты СССР : 1917—1960 : библиογρaφичеcкий cпpαвoчник / ред. κολλегия (πρeдcεδατeль Γ. Λ. Επισκοποcοv) ; Всесоюзная книжная палата ; Γοcυδapστвeνная библиотека СССР им. Λeνινα ; Γοcυδapστвeνная пyблиκная библиотека СССР им. Μ. Ε. Cαλтыκοβα-Щeδpина. — Μ. : Κнига, 1970. — Τ. 1 : Газеты Москвы, Λeνινγpαδα и cтoлиц cοюзных рeспyблиκ. — 278 с.*
- Газеты и журналы СССР : cпpαвoчник на 1929 год о всех периодических изданиях, выходящих в СССР / cοcт. Α. Π. Χομcкий, Π. C. Чeхoвcкой. — Μ. : НКΠΤ, 1929. — 168 с.*

Летопись периодических изданий СССР : 1955—1960 : орган государственной библиографии СССР : в 2 ч. / Всесоюзная книжная палата. — М. : Издательство Всесоюзной книжной палаты, 1962. — Ч. 2 : Газеты / сост. Е. В. Иванова и др. — 870 с.

Васильева Светлана Сергеевна *Типологические особенности "Литературной газеты"* // Вестник ВолГУ. Серия 8: Литературоведение. Журналистика. 2017. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tipologicheskie-osobennosti-literaturnoy-gazety> (дата обращения: 08.03.2024).

Кадар Е.С. *СТАНОВЛЕНИЕ ГАЗЕТЫ "ИЗВЕСТИЯ" ПОД РУКОВОДСТВОМ И.И. СКВОРЦОВА-СТЕПАНОВА* // Вестник науки. 2021. №6 (39). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/stanovlenie-gazety-izvestiya-pod-rukovodstvom-i-i-skvortsova-stepanova> (дата обращения: 07.03.2024)

Ирхин Игорь Валерьевич *Конституционно-правовой статус неинкорпорированных территорий США* // Правоведение. 2018. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konstitutsionno-pravovoy-status-neinkorporirovannyh-territoriy-ssha> (дата обращения: 07.03.2024)

Ручкин Борис Александрович, Мухамеджанов Мансур Михайлович. *"Непознанное наследие комсомола"* Знание. Понимание. Умение, по. 3, 2008, pp. 104-115.

Нургожина. Ш. И. *Введение в журналистику. Теоритические аспекты функционирования журналистики Казахстана в современных условиях.* Учебное пособие -Алматы. Казак университет; 2001.

Шнайдер Анна Александровна. *"Периодическая печать Латвии в контексте исторических событий: от становления до распада СССР"* Филологические науки. Вопросы теории и практики, по. 4-2 (70), 2017, pp. 48-51.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΟΥ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

1. Α. Жолковер и Ю.Козловский, *Важнейшие задачи ООН (О принятии мер по прекращению гонки вооружений и запрещению атомного оружия)- Что происходит на Кипре.* [Οι σημαντικότερες εργασίες του ΟΗΕ (Σχετικά με τη λήψη μέτρων για την παύση του αγώνα εξοπλισμών και την απαγόρευση των πυρηνικών όπλων) - Τι συμβαίνει στην Κύπρο.] Учительская газета, 8-10-1955.
2. Μ. Αфонин, Спор о Кипре. *По страницам зарубежной печати [Η διαμάχη για την Κύπρο. Μέσα από τις σελίδες του ξένου τύπου]*, Правда 11-09-1955.
3. Β. Силантьев. *Волнения на Кипре продолжаются [Οι ταραχές στην Κύπρο συνεχίζονται]*, Комсомольская правда, 18-12- 1955.]
4. Η. Шмелев, *События на Кипре (Национально-освободительное движение) [Γεγονότα στην Κύπρο (Εθνικό απελευθερωτικό κίνημα)]*, Труд, 10-02-1956.
5. Α. Яковлев, *Колонизаторы на Кипре [Οι Αποικιοκράτες στην Κύπρο.]* Красная Звезда, 12-02-1956
6. Β. Казанов, *Что происходит на Кипре.[Τι συμβαίνει στην Κύπρο]* Красная звезда, 18-01-1956,
7. Α. Грязнов, *Народ на Кипре не прекращает борьбу [Ο λαός στην Κύπρο δεν σταματά να πολεμά]* Водный транспорт, 6-03-1956
8. *Пора покончить с этим ! (Протест английской молодежи против репрессий английских войск на Кипре). Письмо из Англии [Είναι καιρός να τελειώσει αυτό! (Διαμαρτυρία της αγγλικής νεολαίας κατά των καταστροφών των αγγλικών στρατευμάτων στην Κύπρο). Γράμμα από την Αγγλία]*, Комсомольская правда, 13-03-1956
9. Α. Шавня, *Что происходит на Кипре [Τι συμβαίνει στην Κύπρο]* Советская Белоруссия, 9-08-1956,
10. *Резолюция по кипрскому вопросу [Απόφαση για το Κυπριακό Ζήτημα]*, Труд, 6-10-1956
11. Β. Котов, *Преступления оккупантов на Кипр. [Εγκλήματα των κατακτητών στην Κύπρο]*, Труд, 22-12-1956
12. Α. Лосев, *Преступления колонизаторов на Кипре [Εγκλήματα των αποικιοκρατών στην Κύπρο]*, Комсомольская правда, 21-12- 1956.
13. Μ. Кремнев, *Трагедия Кипра (Террор и репрессии английских колонизаторов), [Η τραγωδία της Κύπρου (Τρόμος και καταστολή των Βρετανών αποικιοκρατών)]*, Труд 29-12-1956
14. Β. Маковский, *Кипр в борьбе с колонизаторами [Η Κύπρος στον αγώνα ενάντια στους αποικιοκράτες]*, Водный транспорт, 5-01-1957
15. Η. Прожогин, *Народ Кипра требует права на самоопределение, [Ο λαός της Κύπρου διεκδικεί το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση]*, Правда 25-02-1957
16. Α. Бельский, *Народ Кипра продолжает борьбу с колонизаторами, [Ο λαός της Κύπρου συνεχίζει να αγωνίζεται ενάντια στους αποικιοκράτες]*, Красная звезда 20-12-1957
17. Α. Шатилов, *Борьба киприотов за независимость и маневры колонизаторов, [Ο αγώνας των Κυπρίων για την ανεξαρτησία και οι χειρονομίες των αποικιοκρατών]*, Известие, 10-01-1957
18. Α. Первенцев, *Положить конец трагедии Кипра! [Βάλτε ένα τέλος στην τραγωδία της Κύπρου!]*, Литературная

газета,15-01-1957

19. С. Яннакопулос, *В борьбе за свободу (О национально-освободительной борьбе на Кипре)* [Στον αγώνα για την ελευθερία (Περί εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα στην Κύπρο)], Литературная газета, 15-01-1957
20. Никос Протопапас и Ставрос Яннакопулос, *Большие беды маленького острова (о национально-освободительной борьбе киприотов)* [Οι μεγάλες δυστυχίες ενός μικρού νησιού (Περί του αγώνα των Κυπρίων για την εθνική απελευθέρωση)], Комсомольская правда, 8-02-1957
21. С. Белинков, *Что происходит на Кипре*, [Τι συμβαίνει στην Κύπρο], Учительская газета, 16-02-1957
22. А. Батулин, *Трагедия Кипра (Кровавый террор английских колонизаторов)*, [Η Τραγωδία της Κύπρου (Το Αιματηρό Τρομοκρατικό Καθεστώς των Αγγλικών Αποικιοκρατών)], Красная звезда, 16-01-1957
23. Д. Бочаров, *Что происходит на Кипре (бесчинства английских колонизаторов)*, [Τι συμβαίνει στην Κύπρο (Τυραννία των αγγλικών αποικιοκρατών)], Советская Белоруссия, 19-10-1958
24. Н. Брагин, *Судьбу Кипра должны решать Киприоты (Произвол английских властей на Кипре)*, [Η μοίρα της Κύπρου πρέπει να κριθεί από τους Κύπριους (Η αυθαιρεσία των αγγλικών αρχών στην Κύπρο)], Правда, 19-10-1958
25. С. Буранов, *За справедливое и демократическое решение проблемы Кипра (к обсуждению вопроса о Кипре на 13 сессии Генеральной Ассамблеи ООН)*, [Για μια δίκαιη και δημοκρατική επίλυση του κυπριακού ζητήματος (προς συζήτηση στην 13^η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ)], Известие, 22-10-1958
26. К. Лапин, *Киприоты не будут рабами.* [Οι Κύπριοι δεν θα γίνουν δούλοι], Комсомольская правда, 25-10-1958
27. С.Алексеев, *Разбой на Кипре*, [Ληστεία στην Κύπρο], Красная Звезда, 5-11-1958
28. Антиас Тефкрос, *Окровавленный Кипр*, [Ματωμένη Κύπρος], Труд, 14-12-1958
29. *Приветствия XXI съезду КПСС от Коммунистической партии Кипра*, [«Χαιρετισμοί προς το 21ο συνέδριο του ΚΚΕ από το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κύπρου»], Правда 12-02-1959
30. В. Попов, *Амбразура НАТО (к принятию странами-участницами НАТО соглашения о новом статусе Кипра)* [Στον Αμβραζούρα του ΝΑΤΟ (σχετικά με την αποδοχή από τα κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ της συμφωνίας για το νέο καθεστώς της Κύπρου)], Красная звезда, 6-03-1959